

KOMPETENCIA ALAPÚ TANTÁRGYAK, MÓDSZEREK HELYI TANTERVEI

I. A kompetencia alapú oktatásba bevont területek

II. Szövegértés - szövegalkotás helyi tanterve

III. Matematika helyi tanterve

IV. Angol nyelv helyi tanterve

V. Német nyelv helyi tanterve

VI. Művészetek műveltségterület helyi tanterve

VII. Témahét

VIII. Projekt módszer

IX. Tantárgytömbösített oktatás

X. Művészetek műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása -

Művészeti tábor

XI. Taneszközök

I. A kompetencia alapú oktatásba bevont területek

A kompetencia alapú oktatásba bevont területek, osztályok:

<i>Kompetencia alapú oktatási program, programcsomag, pedagógiai módszerek</i>	<i>Érintett osztály</i>	<i>Bevont tanulók száma</i>
„Szövegértés-szövegalkotás” oktatási program	9.a, 9.b, 9.c, 9.d	112
„Matematika” oktatási program	9.a, 9.b, 9.c, 9.d	112
„Idegen nyelvi” (angol, német) oktatási program	9.e-f	30
„IKT” oktatási program	9.a, 9.b, 9.c, 9.d, 9.e-f	142
Élő idegen nyelv (angol, német) tantárgytömbösített oktatása	9.a, 9.b, 9.c, 9.d, 9.e-f	142
Művészetek műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása	9.d	28
Három hetet meghaladó projekt	9.e-f	30
Témahét	9.d	28
Moduláris oktatási program a szövegértés-szövegalkotás, matematika keretében	9.a, 9.b, 9.c, 9.d	112
Tanulói laptop program	9.a, 9.b, 9.c, 9.d, 9.e-f	142

II. A SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁSI KOMPETENCIA

A kompetenciákat megalapozó alapkészségek, képességek kifejlődése többéves folyamat eredménye, és egyénenként nagy eltérést mutat. Ezért a szövegértés-szövegalkotás keretében a legfontosabb feladatunknak a készségek, képességek kifejlődését támogató stratégiákat és módszereket tekintjük.

A fejlesztés lényege a gyermekekre irányuló figyelem, a fejlesztési lehetőségek által meghatározott módszer megválasztása. Ahhoz, hogy az iskola gyermekközpontú legyen, működését figyelemmel kell kísérni abból a szempontból is, hogy az egyes részterületei összességükben milyen hatást gyakorolnak a gyermekekre. Ezért, az alkalmazott módszerek középpontjában szintén a gyermek áll.

Az anyanyelvi kompetencia fogalma az adott szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelenti. Ennek területei a szövegértés és szövegalkotás a kommunikációs szempontoknak (pl. a szöveget létrehozó szándékának és az elérni kívánt hatásnak, illetve a kommunikáció körülményeinek) megfelelően.

A szövegértés a szövegbe kódolt üzenet rekonstruálása. Szövegértés megvalósulhat olvasás vagy hallott szöveg felfogása útján. Mindkettő olyan folyamat, amelyet el kell sajátítani, azaz meg kell tanulni. A teljes megértés feltétele a nyelv és a szövegben kódolt valóság ismerete, a közlési helyzet és a szövegalkotás szabályainak ismerete. A szövegértés ma minden szövegtípust érint: mely magába foglalja a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztését, beleértve a valós és a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását.

A szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése az információfeldolgozást

(vétél, kódolás, dekódolás, átalakítás, létrehozás, közlés, tárolás) megvalósító kognitív képességek (tudásszerzés, kommunikáció, gondolkodás, tanulás), valamint a szociális és egyéni kompetenciák egy idejű fejlesztésével valósulhat meg.

A szövegértés-szövegalkotás keretében olyan eszközrendszer kialakítása és folyamatos fejlesztése a cél, amely a nyelvi kompetencia és performancia fejlesztésével a magyar nyelv és irodalom területen kívül a többi műveltségterület eredményes tanulásához is hozzájárul, és növeli a hétköznapi kommunikáció hatékonyságát.

ALAPELVEK

KOMMUNIKÁCIÓ-KÖZPONTÚSÁG: AZ OLVASÁS, A BESZÉD ÉS AZ ÍRÁS ELVÁLASZTHATATLANSÁGA

A kommunikációval kapcsolatos ismeretek, szabályszerűségek, normák megtanítása és gyakorlása természetes módon szervesül a programba. A szövegértés-tanításnak nem pusztán egyik szempontja a kommunikáció, hanem módszere is, hiszen a feladatmegoldások, az ellenőrzés, az értékelés folyamatos eszmecserét feltételeznek a tanár és a diákok között. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a program a szövegértési képességeket olyan tanulási folyamatban fejleszti, amely a fiatal és a pedagógus demokratikus együttműködésére, racionális vitáira épül, kommunikatív cselekvésekre ösztönöz, önállóságot és kritikai készséget kíván.

TEVÉKENYSÉGCENTRIKUSSÁG

A tevékenység-centrikusság azt jelenti, hogy a tanulóknak nem pusztán kérdésekre kell megtalálniuk a választ, hanem a különböző típusú szövegekkel műveleteket kell végezniük.

RENDSZERESSÉG

A szövegértés-szövegalkotás gyakorlása minden műveltségterület feladata. A felelősség és a fejlesztés egy tantárgyra szűkítése a program hatásvesztését okozza. A mérések nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják.

DIFFERENCIÁLTSÁG

A foglalkozások megszervezésének alapja az egyéni képességek, problémák, tempó.

A differenciálás szempontja lehet a tanulók szövegértési vagy/és szövegalkotási problématípusa, tempója vagy a szükséges tanári támogatás mértéke. A tanulási folyamat hatékonysága nem a tanulócsoport összteljesítményén, hanem az egyes tanulók fejlődésének ütemén mérhető.

PARTNERSÉG

A programot tanító pedagógus partneri viszonyban, segítő-tanácsadó státuszban van, nem a hagyományos hierarchikus tanár-diák viszonyt képviseli. A pedagógus feladata nem a tananyag közvetítése, hanem a tanulási folyamat irányítása és segítése. A pedagógus a fejlesztés érdekében legyen képes a tantestülettel és a szülőkkel való együttműködésre.

KUTATÓSZEMLELET

A program feladatai közé tartozik, hogy feloldja az olvasási kudarcok okozta szorongásokat. Ennek egyik feltétele, a tévedések és a próbálkozások lehetőségének megadása. A

kutatószemlélet fontos eleme a kérdésfeltevés. A tanulókat arra kell ösztönözni, hogy minden felmerülő gondjukkal kapcsolatban kérdéseket tegyenek föl a tanárnak vagy egymásnak, és arra kell törekedni, hogy a feltett kérdésekre a kérdezők választ is kapjanak.

CÉLOK

Napjainkban rendre jelennek meg elemzések, melyek arról tudósítanak, hogy a különböző nemzetközi mérések (PISA, IEA) milyen súlyos gondokat mutatnak az alapvető képességek elsajátításában, hogy a magyar diákok olvasási, szövegértési képességei nem megfelelőek, így feltehetőleg ez az egyik akadálya a társadalmi beilleszkedéshez szükséges kompetenciák kialakulásának. Mivel a szövegértés a tanulás, az önálló információszerzés alapja, hiánya szociális hátrányt jelenthet, hiszen a tanuló kirekesztődik, helyzete a munkaerő piacon meggyengül, nem képes a társadalmilag szükséges és elismert végzettségek megszerzésére.

Alapvető feladatunk az eredményes életvitelhez szükséges olvasási és szövegértési, szövegalkotási technikákat megtanítani, s a rosszul olvasó és a tankönyvi szöveget rosszul értő tanulók arányát csökkenteni.

Ennek érdekében az alábbi **célok** megvalósítását tűzzük ki célul:

- **Megismerési képességek:** tények, fogalmak, összefüggések ismerete, reprodukció-ja, különböző hagyományos és elektronikus források felhasználása az ismeretszerzésben, a módszeres tanulás képessége
- **Kommunikációs képességek:** szóbeli és írásbeli kifejezés, mások közléseinek megértése (pl. megszerzett ismeretek összefoglalása), vizuális kommunikáció, információ átültetése egyik kódrendszerből a másikba (pl. képről beszélni, szövegesen közölt adatok alapján táblázatot készíteni)
- **Problémamegoldó gondolkodás:** hipotézisek felállítása és ellenőrzése, szabályok alkalmazása segítségével problémák megoldása, példák összegyűjtése, többféle forrásból származó ismeretek mozgósítása egy probléma megoldása érdekében, összehasonlítás

- **Képzelőerő:** valószínű (vagy valószínűtlen) elképzelések megfogalmazása a világról, a valóság rekonstrukciója a meglévő ismeretek és a képzelőerő segítségével, a valóság jelenségeinek összevetése a tanuló saját értékrendjével.

A fejlesztés általános területei (fejlesztési feladatok, tevékenységek)

A szövegértési, szövegalkotási kompetencia kialakítása folyamatos a közoktatás 12 évfolyamán, a főbb fejlesztési **feladatok:**

- az információk kiválasztása
- a lényegkiemelés
- a globális megértés
- a szöveg struktúrájának felismerése
- a mondatok közötti logikai kapcsolatok megértése
- a megértettek integrálása a meglévő tudásba
- a szövegek kontextusban való értelmezése
- reflektálás az olvasottakra, értékelés
- a szövegek felhasználása
- az ellenőrzés, önellenőrzés
- a kíváncsiság, a befogadói motiváltság stb.

A fejlesztés speciális területei (fejlesztési feladatok, tevékenységek)

Minden iskolába kerülő gyermek magával hozza otthonról az anyanyelv ismeretét, a családi háttérnek köszönhetően azonban már ekkor különbségek mutatkoznak az egyes diákok nyelvi kompetenciájában. A felmérések hasonló eltéréseket mutatnak a településtípus és az iskola vonatkozásában. A nyelvi hátrányokkal küzdő diák fejlődéséhez átgondolt, segítő tanári hozzáállás szükséges.

A különbségek csökkentését segíti a jól előkészített olvasás:

- teljesítménynövelőnek tartja a szakirodalom az előzetes, lehetőleg részletes céladást, így összekötheti a tanuló előzetes tudása és a szöveg közt;
- ekkor derülhet ki az is, hogy az olvasandó szöveg bizonyos szavait nem ismeri, így ekkor fejleszthető a kisebb szókincsű és ezért általában gyengén olvasó diák szóismerete;
- a szöveg kulcsszavait érdemes előzetesen megbeszélni;
- az önálló tanulást jól segítheti a lexikon, szakszótár, ezek használatát azonban meg kell tanítani, hiszen a szótárban található jelentésváltozatokból ki kell választaniuk a kontextusba illőt, ismerniük kell definíciók konvencionális jelöléseit (rövidítések, utalások stb.), a számítógépes írásbeliség (hiperszövegek) könnyíthetnek ezen;
- a megértést - különösen a természettudományos tárgyak esetében segítheti a szöveg melletti ábra, ágrajz stb., a felmérések azonban azt mutatják, hogy a nem szöveges információk feldolgozásában a magyar diákok nem teljesítenek jól, ezért programcsomagunk kiemelten kezeli ezt a területet;
- a tanári kérdések nagyban segítik a megértést, orientálják az olvasó figyelmét, így az jobban emlékszik az így megértett anyagra;
- a tananyag mélyebb megértését szolgálja az összefoglaló (lehetőleg írásban) készítése is, ez mozgósítja a szelekciós és absztrakciós képességeket is;

Olyan képességfejlesztésre van tehát szükség, melynek keretében a gyerekek megtanulják alkalmazni a szövegfeldolgozó, szövegértelmező eljárásokat:

- a szövegbeli főtéma, rész témák megtalálása,
- a tényállítások és a hipotézisek megkülönböztetése,
- az érvelési szerkezet - premisszák, következtetések - megállapítása,
- a kifejtett és a hallgatólagos állítások interpretálása,
- a paragrafusokra bonthatóság stb.

Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a különböző szövegműfajokkal és szövegtípusokkal kívánjuk orientálni a tanulókat a szövegek heurisztikus kezelésére annak érdekében,

hogy gyakorlati feladatok végzésekor, az élet különböző szituációiban való eligazodáskor stb. ne kerüljenek hátrányos helyzetbe. A fejlesztés egyik kulcskérdése a nyelvtan és irodalom tantárgy viszonyának tisztázása. A nyelvi és irodalmi órák nem válnak külön, a követelmények együtt fogalmazódnak meg. A hangsúly az anyanyelv működésének ismeretére, a mindennapi nyelvhasználatra és a kommunikációs készségek, képességek fejlesztésére tevődik.

A grammatikai szabályok összessége alkotja a beszélő nyelvismeretét, a nyelvi kompetenciát (nyelvi intuíció, belső nyelv), melynek legfőbb ismérve a nyelvi produktivitás, vagyis a nyelvhasználónak az a képessége, hogy határtalanul változatos, korábban sohasem hallott nyelvi megnyilatkozás jelentését megérti, illetve az, hogy maga is képes végtelen számú, értelmes megnyilatkozás produkálására.

A program keretében az integrált magyartanítás valósul meg, a hagyományos leíró nyelvtan tanítása helyett a kreatív nyelvhasználat fejlesztését kell előtérbe helyezni: a leíró nyelvtani kategóriák öncélú megtanulása helyett a nyelvi kreativitás adta lehetőségekkel az anyanyelvi kompetencia fejlesztése a cél.

Ennek egyik része a **hatékony kommunikációs képességfejlesztés:**

- a különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban való kommunikáció tudatos stratégiáinak fölépítése,
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata,
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata,
- a nyelvi norma, illetve az attól való célszerű eltérés lehetőségei közti választás képessége,
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése,

- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek fölfedeztetésével,
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése

A kommunikációs képességfejlesztés feltétele a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztésének. A működő nyelv vizsgálatával a szövegértés a következő szempontok szerint valósítható meg:

- a szöveg grammatikai alapjainak felfedeztetése és kommunikatív alkalmazása,
- nyelvi adatokkal műveletek végzése,
- szabályfelfedeztetés: a kontextus hatása a közlések jelentésére és formájára,
- a lineáris építkezés grammatikai szabályainak alkalmazása,
- a szavak, terminusok, mondatok és szöveggörnyezetek kétirányú viszonyainak felismertetése és alkalmazása,
- szövegtípusok interpretálása és alkotása,
- a szöveg logikai és tematikus szerkezete, nyelvtani tulajdonságai és a kommunikációs helyzet egysége mint problémamegoldó stratégia,
- a szöveg háttérmondatainak és előfeltevéseinek szerepe a szöveg értelmezésében,
- a racionális és sikeres vita stratégiáinak elsajátítása, stb.

Az átfogó magyartanítás az olvasást konstruktív (az olvasó a szavakból, mondatokból megkonstruálja, megépíti magában a szöveg által felidézett világot, valóságdarabot, jelentés-összefüggést), mozgósítható előismereteken alapuló (az előzetes ismeretek folyamatos és tudatos mozgósítása), cél által vezérelt, szelektív, erősen az olvasó motivációjától függő szövegértési tevékenységként kezeli. Természetesen más az olvasás „célja” mindennapi, gyakorlatias hasznú szövegek esetében, s más szépirodalmi művek olvasásakor. Az előbbieknél az olvasó többnyire már valamilyen előzetesen adott gyakorlati céllal fordul a szöveghez, míg az utóbbiak esetében az esztétikai élvezet, a játék, a kikapcsolódás vagy a másokon keresztüli önmegértés a cél.

Ugyanakkor az irodalmi kommunikációban részt vevő szövegek zömébe is be vannak építve bizonyos az olvasót irányító olvasási-értelmezési javaslatok. Az irodalomtanítás ezeket a javaslatokat, támpontokat teheti explicitté az előzetes szempontok révén. Mindeközben azonban érzékeltetnünk kell diákjainkkal egyrészt az irodalmi és a köznapi kommunikáció e tekintetben

meghatározó eltérését, másrészt azt, hogy a didaktikai célzatú, manipulatív orientációs szempontok helyett joguk van egészen másfelől közelíteni a művekhez.

A szövegértés-szövegalkotás tanításának meghatározó összetevője a szöveg jelentéstani-logikai struktúrájának és e struktúra visszatérő-formalizálható elemeinek felfedeztetése és tudatosítása, illetve ilyen felépítésű szövegrészek és szövegek alkottatása.

A program alapelve a differenciált képességfejlesztés. Ennek megfelelően mind a szövegértési-szövegalkotási, mind a sajátosan irodalomértési feladatok rendszeresen visszatérnek. Az újonnan bevezetett képességfejlesztő tevékenységek mellett sok lehetőség nyílik a korábbiak gyakorlására, ismétlésére, elmélyítésére is.

A szövegértés-szövegalkotás program nem az irodalomtörténetet vagy a műfajelméletet „tantervesíti, illetve tankönyvesíti”, hanem abból indul ki, hogy a jó olvasóban bizonyos képességek potenciálisan működésbe lépnek, ezért elsősorban ezeket a képességeket kell tudatosan és módszeresen fejleszteni.

A képességfejlesztés természetesen nem azt jelenti, hogy a diákoknak bizonyos ismereteket nem kell megszerezniük, sokkal inkább a tanórákon megvalósuló arányuk változik radikálisan az első javára. Annál is fontosabb szempont ez, mivel bizonyos ismeretbevétel híján a képességfejlesztés sem optimalizálható.

Fentiek azonban feltételezik a kronologikus rendszerű irodalomtanítás kizárólagosságának felszámolását, hiszen ez az elrendezés nem számol az életkori sajátosságokkal, sem azzal, hogy az ember élete során nem a művek keletkezésének időrendjét követve olvas, sem a különböző korokban keletkezett művek egyidejűségével az olvasói tudatban stb. A képességfejlesztő és probléma-centrikus irodalomtanítással megoldhatóvá válhat, hogy a tisztán irodalomtörténeti szempontot az olvasóvá nevelés szempontja váltsa fel. Az irodalom, az olvasás ugyanis segít az önmegértésben, az önmeghatározásban és a világmegértésben, saját életproblémáinkról szól, hozzánk és rólunk, mai olvasókról beszél.

Az irodalomtörténetnek egy későbbi szakaszban - a 11-12. évfolyamon - lehet szerepük, hiszen az időben, történelemben élő ember nem nélkülözheti az önmegértés időbeli, történeti dimenzióját. Ugyanebben az időszakban válhatna szét a nyelv és irodalom oktatása, teret engedve a felfedezett grammatikai szabályok rendszerezésének. Mind az olvasás, mind az értelmezés, mind a kritika szövegalkotási-fogalmazási gyakorlatokkal jár együtt. Az olvasás fázisában - egy a műben ki nem aknázott nézőpont segítségével - a szövegen belül maradva, a szövegből alkottatunk újabb szöveget. E behelyezkedéses szövegalkotást a szövegről való szövegalkotás

váltja fel az értelmezés során. Végül, a kritika, az alkalmazás során a szöveg ellen alkottatunk szöveget.

Az anekdotamesélő verseny, az egyperces-montírozás vagy parodisztikus-szatirikus szócikk íratása ugyanolyan fontos tevékenység a programban, mint a különböző értelmezési modellek elsajátítása és alkalmazása.

A magyartanítás nem zárhatja ki az elektronikus tömegkommunikáció és szórakoztatóipar által terjesztett befogadói attitűdök, műfaji konvenciók hatását. A vizuális tömegkultúrát nem célszerű ellenségként, legyőzhetetlen vetélytársként kezelni, sokkal inkább szemléltető példatárként és hivatkozási mezőként használni.

A nyelvi képzésnek nyitnia kell a tömegkultúra és a média felé, segítenie kell a diákokat eligazodni az internet világában. A reklámokon például kiválóan tanítható a metafora működése és tipológiája, de alapvető, az irodalomban is alkalmazott retorikai stratégiák is bemutatathatók ezeken a tömegkommunikációs műfajokon. A krimik és szappanoperák cselekménybonyolítási és alakteremtési eljárásai is olyan néma műveltséganyagként kezelhetők, amelyeknek sztereotípiái, konvenciói megszólaltathatók, mozgósíthatók a „magas művészet” befogadásának, közvetítésének során.

9 évfolyam: Szövegértés-szövegalkotás

Évi óraszám: 140

9. ÉVFOLYAM

	Témakörök	Javasolt óraszám	Modulszám
1.	BEAVATÁS	23	6
2.	EPOSZOK RÉGEN ÉS MA	18	6
3.	A BIBLIA ÉS AZ IRODALOM - A NYELVI TEVÉKENYSÉG MINT VILÁGALKÍTÁS ÉS MINT KAPCSOLATTARTÁS	19	8
4.	KONFLIKTUSOS DRÁMÁK	14	5
5.	ARS POETICÁK	16	6
6.	ANEKDOTIKUS EPIKAI HAGYOMÁNYUNK	11	4
7.	A NYELVTAN ALAPFOGALMAI - A SZERKEZETI ELEMZÉS MÓDSZEREI	18	5
8.	A CSAVARGÓ ALAKJA A MŰVÉSZETBEN	17	7
Ismétlés, összefoglalás, prezentációk, a differenciálást lehetővé tevő szintfelmérések, ellenőrzés, értékelés		4	

	Cím	BEAVATÁS
1. FEJEZET	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	23 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Beavatás, felnőtté válás, szocializáció - A beavatás során feltáruló világ törvényei, szerepek és normák. A kontextus fogalma: a kommunikációs környezet (szituáció, cselekvés, téma) és a nyelvi környezet (ko-textus)
	Poétikai fókusz	Novellaértelmezési modellek. Hogyan olvasunk, értelmezünk egy novellát? Olvasás, értelmezés és kritika tevékenységeinek megkülönböztetése és tudatos egymásra építése
	Szövegértési fókusz	Szereplők, problémák, konfliktusok, elbeszélői nézőpontok azonosítása szépirodalmi szövegekben Isméltések és ellentétpárok jelentéseinek felismerése. A szituációs kontextus szerepének értelmezése a deiktikus nyelvi elemek segítségével. A cselekvés kontextusának értelmezése az alapvető beszédaktusok segítségével
	Szövegalkotási fókusz	Történetek más nézőpontból való elmondása, átírása. Szóbeli prezentáció készítése ismertető szöveg alapján
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Szövegértési feladatok ellenőrző irányított kérdésekkel. Saját kérdések megfogalmazása. "Kísértetfejezetek" írása, a cselekmény újrainírása más nézőpontból. Befejezés-változatok írása. Idősíkok megkülönböztetése az elbeszélő szövegekben. Beavatási szertartás kitalálása és eljátszása csoportmunkában. A tanulóközösségen belüli szerepkonfliktusok és a tanult művek konfliktusainak összevetése. Gyűjtőmunka. Elemzészázlatok készítése
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek, szövegek: A.A. Milne: Micimackó (részlet) Oravecz Imre: Beavatás; Mario Vargas Llosa: A város és a kutyák (részlet) Bodor Ádám: Egy rossz kinézésű ember (részlet)

F. M. Dosztojevszkij: Feljegyzések az egérlyukból (részlet)
Zolnay Vilmos: A művészetek eredete;
Mitológiai enciklopédia;
Mircea Eliade: A szent és a profán (részlet)
Népszabadság, 2004. március 12. Hír
Szabó Zoltán: Beavatási rítusok a középiskolákban: Bokafogó
Ismeretlen szerző: Beavatási szertartás a dél-amerikai jamanáknál
Kosztolányi Dezső: A kulcs
Ernest Hemingway: Indián tábor
Sylvia Plath: Beavatás
Sánta Ferenc: Emberavatás
+Csehov: A csinovnyik halála;
Mikszáth: Péri lányok szép hajáról
Esterházy Péter: Pápai vizeken ne kalózkodj! (részlet)
Kertész Imre: Sorstalanság (részlet)
Lázár Ervin: Krimi (részlet)
Závada Pál: Jadviga párnája (részlet)
Tartalmak, fogalmak: Archetípus, rítus, a novella mint problémamegoldási folyamat, a novella mint ellentétpárok rendszere. Olvasás, értelmezés, implicit tartalom, kritika.
Nézőpont és látókör (beszédhelyzet): Ki beszél, ki lát, ki értékkel?
Kontextus, ko-textus, beszédaktus, tranzakció, interakció
Előítélet, felkészültség, attitűd
Beavatás
Illokúció

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ol style="list-style-type: none"> 1. A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai - A beszédaktusok 2. Kosztolányi Dezső: A kulcs 3. Összehasonlító novellaelemzés (A kulcs és az Indián tábor) - A kontextus és a szereplők tudása a kommunikációs folyamatban 4. Sylvia Plath: Beavatás 5. A novella mint ellentétpárok rendszere és cselekménye mint állapotváltozási folyamat - A kommunikációs maximák és megsértésük következményei 6. Szabadon választott novella feldolgozása kiscsoportban, tanult szempontok alapján 7. Összefoglalás: otthoni feldolgozás előre kiadott kérdések alapján 8. Számonkérés: feladatlap
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	4-4-4-2-5-2-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	A pszichológia, vallástörténet, szociológia bizonyos területei
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Értékek, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése Az ízlés kontextuális függőségének megértése, stb.

KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló legyen képes azonosítani szereplőket, konfliktusokat és elbeszélői nézőpontokat szépirodalmi és hétköznapi szövegekben. • Tudja felismerni az ismétlések és ellentétpárok jelentéseit. • A diákok legyenek képesek felismerni a novella műfaji sajátosságait és az elbeszélői nézőpont sajátosságaiból adódó jelentésbeli különbségeket. • Ismerjék meg, hogy a szövegek értelmezése dialogikus folyamat, legyenek képesek alapvető kérdéseket megfogalmazni szépirodalmi szövegekkel kapcsolatban. • Ismerjék a fejezetben előforduló legfontosabb fogalmakat (beavatás, archetípus, rítus, illokúció, performatív mondat). • A szituációs kontextus szerepének értelmezése a deiktikus nyelvi elemek segítségével. A cselekvés kontextusának értelmezése az alapvető beszédaktusok segítségével. Ismerje és ismerje fel a szövegben lévő alapvető nyelvi kapcsolatokat.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI	<ul style="list-style-type: none"> • A novella műfaji sajátosságai, az elbeszélői nézőpont specifikumai. • A deixis szerepe a szituációs kontextusban. • A beszédett (illokúció, perlokúció, lokúció) művekben. • A fogalmak ismerete: beavatás, archetípus, rítus, performatív mondat.

2. FEJEZET	Cím	EPOSZOK RÉGEN ÉS MA
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	18 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Az eposzok emberképe, hőstípusai (az utazó hős, az apját kereső hős, a szerelmes hősnő stb.). Művek párbeszéde.
	Poétikai fókusz	Az eposz konvenciókincse.
	Szövegértési fókusz	Információk keresése verses szövegekben.
	Szövegalkotási fókusz	A hexameter mint a magyar nyelvhez könnyen alkalmazkodó forma. Paródiák alkotása irodalmi és nem irodalmi szövegekhez.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Skandálás, hangos olvasás, szövegek együtt látása, parodisztikus elemek és egymásra

		felelő szöveghelyek keresése
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<p>Művek, szövegek:</p> <p>Eposzindítások (propozíciók): Íliász (I. 1-12.); Odüsszeia (I. 1-10.); Aeneis (I. 1-11.); Varró: Túl a Maszat-hegyen (Előhang); Szigeti veszedelem (I. 1-6. Versszak); Csokonai: Dorottya (bevezetés); Toldi (Előhang)</p> <p>Szabó Árpád: Odüsszeusz kalandjai (részlet); Odüsszeia, 9. ének (Küklopeia), 9-12. ének (az utazás)</p> <p>Petőfi: A helység kalapácsa</p> <p>Theokritosz: A szerelmes küklópsz</p> <p>Dante: Isteni színjáték, 26. ének: Odysseus utolsó utazása</p> <p>Tartalmak, fogalmak:</p> <p>Eposz, eposzi kellékek.</p> <p>Metrikus verselés (verslábak, hexameter)</p> <p>Mitológiai személyek, mitológiai történetek</p>
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az eposzi hagyomány - eposzindítások; A propozíció ma 2. Az Odüsszeia 9. éneke - az eposz nyelve és az eposzi kellékek 3. Odüsszeusz és Polüphemosz - a rész helye és ellenpontjai az egészben; A hír 4. A helység kalapácsa 1. (szakaszos szövegfeldolgozás); A szöveg részei 5. A helység kalapácsa 2. - eposzparódia és stílusparódia 6. Az eposzok utóéletéből 7. Összefoglalás 8. Számonkérés: a kétszintű érettségi alapján összeállított feladatlap (például verstani alapismeretek)
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	3-3-3-3-2-2- 1-1

<p>ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)</p>	<p>Kapcsolódó kereszttantervi modulok</p> <p>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</p>	<p>A tanulási képesség fejlesztése</p> <p>Önálló jegyzetkészítés gyakorlása tanári segítséggel és anélkül (pl. kulcsszavak kiemelése, szerkezeti tagolás).</p> <p>Az ítézőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p>
<p>KÖVETELMÉNYEK</p>		<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló jól ismerje az Odüsszeia 9. énekét, el tudja helyezni és megtalálni párhuzamait-ellenpontjait a mű egészében. • Ismerje az Odüsszeia kompozíciójának lényeges vonalait. • Jellemezni tudja az eposz hőst a 9. ének alapján, értékelni tudja fejlődésének lényeges állomásait a műegészben. Jól ismerje az eposz konvenciókincsének lényeges elemeit, az eposzi kellékeket. Ezeket képes legyen megfogalmazni a három eposzindítás egyike, az Odüsszeia 9. éneke és a mű egésze alapján. Képes legyen felismerni őket újonnan olvasott szövegben. • Jól ismerje A helység kalapácsának felépítését, cselekményét és szereplőit. Jellemezni tudja az eposzi konvenció megjelenését és átformálódását a paródiában. Ismerje az eposz- és stílusparódia eszköztárát, képes legyen ezeket az eszközöket A helység kalapácsából vett példákon bemutatni és ismeretlen szövegben felismerni. Képes legyen a két olvasott mű közötti kapcsolatokat megfogalmazni.
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Az eposz műfajának és kellékeinek ismerete. • A hős jellemének felismerése. • Komikus helyzetek az eposzokban. Az eposzi konvenciók átformálása a paródiában. • A klasszikus és későbbi eposzok hasonlóságainak és különbségeinek a felismerése.

3. FEJEZET	Cím	A BIBLIA ÉS AZ IRODALOM - A NYELVI TEVÉKENYSÉG MINT VILÁGALKÍTÁS ÉS MINT KAPCSOLATTARTÁS
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	19 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	A Bibliának mint az európai kultúra legalapvetőbb kódjának bemutatása: egy szöveg különféle vallások, világnézetek, olvasatok és korok kereszteződésében
	Poétikai fókusz	A Biblia műfaji sokszínűsége - példák a továbbélő hagyományra néhány történet, motívum és műfaj utóéletéből
	Szövegértési fókusz	A háttérismeretek szerepe a bibliai szövegek megértésében A szövegfajták mint megér(tet)ési módok: utasítások, elbeszélések és leírások, meggyőzés és véleménynyilvánítás;
	Szövegalkotási fókusz	Archaikus utasító, elbeszélő-leíró és meggyőző-véleménynyilvánító szövegek modernizáló átírása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Bibliai szállóigék eredeti helyének megkeresése. Történetekhez, személyekhez, motívumokhoz, irodalmi, képzőművészeti és zenei illusztrációk, előfordulások párosítása, illetve keresése. Bibliai történetnek és parafrázisának összevetése. Utókori szépirodalmi szöveg bibliai utalásának azonosítása, értelmezése. Jellegzetes bibliai szövegtípusok és irodalmi műfajok mai megfelelőinek keresése.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek: A bibliai teremtéstörténet (1 Móz); a Tízparancsolat (2 Móz); a Magyar Köztársaság Alkotmánya 1949. évi XX. törvény Ábrahám és Izsák története (1 Móz) Zsoltárok: 55., 23. (és Weöres Sándor parafrázisa), 90. (és Szenczi Molnár Albert átköltése); Példabeszédek: A hegyi beszéd (Máté 5-7), A tékozló fiú (Lukács 15.); Pál apostol levele a korinthusbeliekhez; János Jelenések 10. A bibliai Jónás könyve; Czeglédy Károly: A bibliai nyelvészet útjain (részlet) H. v. Glasenapp: Az öt világvallás (részlet)

Hésziadosz: Munkák és napok (részlet)
Ovidius: Átváltozások - A világ keletkezése (részlet), A világ négy korszaka (részlet)
Babits Mihály: A lírikus epilógja, Jónás könyve; Jónás imája
Juhász Gyula: Krisztus a vargával
József Attila: Kész a leltár
Kosztolányi Dezső: Boldog,, szomorú dal
Petri: Horgodra tűztél...
Bodor Ádám: Egy rossz kinézésű ember;
Szenczi Molnár Albert: XC. zsoltár
Ady: A nagy Hitető; A fajok cirkuszában
Pilinszky: Harmadnapon, Introitusz
Szabó Lőrinc: Az Egy álmai
Radnóti Miklós: Járkálj csak, halálraítélt
Vas István: Az új Tamás
Weöres Sándor: XXIII. zsoltár
Rapcsányi László szerk.: A Biblia világa (részletek)
Tartalmak, fogalmak:
Kánon, apokrif, apostol, genezis, exodus, parabola (példázat), zsoltár, himnusz, stb.
Történetmondás és világteremtés. Törvények, parancsolatok, érvek a Bibliában és a modern szövegvilágban. Intertextualitás: bibliai alakok, történetek, motívumok, idiómák és műfajok továbbélése az irodalomban és a közbeszédben.
A szövegfajták mint megért(et)ési módok: procedurális megért(et)és (utasítások), narratív megért(et)és (leírás és elbeszélés), argumentatív megért(et)és (meggyőzés és véleménynyilvánítás).
A szövegtípusok (beszédműfajok és irodalmi műfajok) mint elvárások rendszerei
A szövegek közötti (egyéb) kapcsolatok: az intertextualitás lehetőségei

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	1. A Biblia részei, keletkezése, nyelvei – helye kultúránkban. A sugallott szöveg koncepciója 2. A Teremtés és a Törvény – elbeszélés és utasítás a kinyilatkoztató beszédmódban és a mai nyelvhasználatban – szövegfajták és megértési módok 3. Ábrahám és Izsák – a Biblia „homályos” beszédmódja 4. A zsoltárok és utóéletük – egy-egy példával 5. A példabeszédek és utóéletük 6. Egy bibliai történet és parafrázisa (Jónás könyve a Bibliában és Babitsnál) 7. Egy modern evangéliumi parafrázis: Bodor Ádám: Egy rossz kinézésű ember. A Biblia és a költészet 8. A Biblia és a képzőművészet 9. Összefoglalás 10. Számonkérés: portfolió készítése, bemutatása tanulói előadás alapján
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2-3-2-2-2-2-2-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Szociális és életviteli kompetencia Életpálya-építési kompetencia
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Történelmi, művészettörténeti megértés
KÖVETELMÉNYEK		
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		A tanulók a Bibliát úgy ismerjék, mint az európai kultúra legalapvetőbb kódját. Ismerjék fel az irodalmi és képzőművészeti alkotásokon keresztül a bibliai példázatokat. XX. és XXI. századi bibliai parafrázisok ismerete. A bibliai műfajok későbbi szerveződése.

4. FEJEZET	Cím	KONFLIKTUSOS DRÁMÁK
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	14 (16) óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Rend és lázadás, a hatalomhoz való viszony különböző stratégiái
	Poétikai fókusz	A tragédia, a drámai konfliktus, a konfliktusos dráma
	Szövegértési fókusz	Véleménynyilvánítás és érvelés különbsége, érvtípusok
	Szövegalkotási fókusz	Érvelés szóban és írásban, vádbeszéd, védőbeszéd
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>Drámarészlet elemzéséből az alaphelyzet kibontása. A szereplők érveinek mai nyelven való megfogalmazása és ütköztetése. Az érvek típusainak azonosítása. A darabban szembe nem kerülő szereplőknek és érveiknek szembesítése. („Kimaradt” episzódion megírása és eljátszása.) Elhangzott érvelés vázlatának utólagos megalkotása. Szónoki beszéd kiötlése, elrendezése, formába öntése és előadása (invenció, diszpozíció és elokúció). Az epikus és a drámai történetmondás, idő-, tér- és cselekményszervezés, illetve a jellemalkotás közötti különbségek megfigyelése. (mítosz - dráma)</p> <p>A drámai közlésmód jellemző szövegtípusainak felismerése. Drámai szituációk feszültségforrásainak azonosítása.</p> <p>Különböző típusú drámai művek elemzésének képessége. A különböző művészeti ágak közlésmódjának összehasonlítása (dráma - film).</p>	
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<p>Művek, szövegek:</p> <p>Szophoklész: Antigoné;</p> <p>A thébai mondakör mítoszaiból (Szabó György: Mitológiai kislexikon nyomán)</p> <p>W. Shakespeare: Julius Caesar (részletek)</p> <p>Kálmán - Nádasdy: Hárompercesek a nyelvről</p> <p>Fogalmak, tartalmak:</p> <p>A tragédia műfaji jellemzői (tragikum, konfliktus, tragikus hős, tragikus vétség, hübrisz, katarzis, világrend, konfliktusos dráma, a színjátszás eredete, a görög színház.</p> <p>Erkölcsi és jogi törvények különbözősége, érvényességi köre. A hatalommal rendelkezők és a közemberek felelőssége. Tekintélyérvek, sztereotípiák, előítéletek. Induktív érvek</p>	

	és deduktív érvek (enthümémák). A hősiesség, az önfeláldozás értelme, megítélése. A hagyományok őrzésének, illetve felrúgásának következményei. A generációk közti ellentétek feloldhatósága, feloldhatatlansága
--	--

<p>MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)</p>	<p>Cím</p>	<p>1. A vita (1). Mítosz és drámai történet. A drámai alaphelyzet rekonstruálása a prológból. A vita (2) 2. Két igazság harca és a középponti konfliktushoz közvetve kapcsolódó szereplők. Kinek a tragédiája? - Az Antigoné párhuzamos jelenetei és különböző értelmezési lehetőségei 3. Az Antigonéhoz kapcsolódó védő- és vádbeszédek. A kimaradt Haimón-Antigoné epeiszódion megtervezése és előadása (kiegészítő óra) 4. Részletek W. Shakespeare Julius Caesarjából - Antonius vádbeszédének elemzése 5. Modern védő- és vádbeszédek 6. Összefoglalás 7. Számonkérés: szövegalkotás (a vita műfaji sajátosságai)</p>
	<p>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</p>	<p>3-3-2-2-2-1-1</p>
<p>ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)</p>	<p>Kapcsolódó kereszttantervi modulok</p>	<p>Matematikai-logikai kompetencia</p>

	<p>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</p>	<p>Ember és társadalom - szociális kompetenciák Az igazság és morál az egyén életében és a társadalomban. A jog és a morál összefüggéseinek reflektálása. Tudatos, jogkövető és reflektáltan morális cselekvés elsajátítása. Igény és képesség a morális kérdésekben való tájékozódásra. Igény a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok hátterének megértésére. Egyéni konfliktuskezelési eljárások kialakításának képessége</p> <p>A tanulási képesség fejlesztése Önálló jegyzetkészítés gyakorlása tanári segítséggel és anélkül (pl. kulcsszavak kiemelése, szerkezeti tagolás)</p>
<p>KÖVETELMÉNYEK</p>		<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló legyen képes azonosítani a konfliktusos dráma és a tragédia néhány jellemzőjét (konfliktus, alapszituáció, tettváltássorozat, tragikum). • Legyen képes felismerni a drámában megjelenő magatartásformák, értékek közti különbségeket. Ismerje fel a drámai dialógusokban a vita, a meggyőzés különböző eszközeit. Legyen képes különböző érveket gyűjteni, alkalmazni köznapi témában. • Ismerje fel a szónoki beszéd jellemzőit. • Tudjon szónoki beszédet írni egy szűkebb közösség számára. • Legyen képes önállóan vázlatot készíteni egy rövidebb ismeretterjesztő vagy tankönyvi szövegről.
<p>A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI</p>		<ul style="list-style-type: none"> • A dráma műnemének és a tragédia műfajának ismerete. • A végzet- és bosszúdrámákban megjelenő motívumok sajátosságai. • A konfliktusos dráma magatartásformái, az akció és a dikció szerepe a színpadi megjelenítésben. • A vitatkozás művészetének drámai megjelenítése. • Memoriter: egy 20-25 soros drámarészlet megtanulása

5. FEJEZET	Cím	ARS POETICÁK
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	16 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Költő, szerep, szerepvállalás, vátesz, hitvallás, tanító költészet. Az írás-költés mint szakma. A fogalom tágabb és szűkebb jelentései A mű mint alkotás, csinálmány, készítmény. A művész mint poeta doctus és mint zseni. A művész és/vagy művének kultusza. A művészek és stílusok egymáshoz való viszonya.
	Poétikai fókusz	A műfaj és az abba tartozó szövegek közötti viszony. A mű és a reprezentált irányzat, törekvés viszonya Tartalom és forma viszonya egy olyan műfaj esetében, ahol a tartalom maga a formálás mikéntjére vonatkozik.
	Szövegértési fókusz	Az érvelő szerkezet vizsgálata lírai, illetőleg verses művekben: tételek és érvek, tételek és példák viszonya.
	Szövegalkotási fókusz	Ars poeticák összehasonlító elemzése rövid értekezésben. Nem költői, hanem emberi vagy szakmai (diák-) sportolói vagy hobby- „ars poeticák”, hitvallások megfogalmazása.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>A műveket létrehozó-mozgató elemek, mechanizmusok felismerése. A művek és az értelmezés korfüggőségének evidenssé tétele, begyakoroltatása. Az alkotások történeti, filozófiai stb. háttérének megismerésére irányuló utánajárás rutinjának megszerzése, fejlesztése. Ars poeticák összevetése egymással és szerzőik egy-egy művével. Annak vizsgálata, hogy az egyes mű hogyan értelmezi saját műfaját, milyen értelmet ad az ars poetica kifejezésnek.</p> <p>Annak vizsgálata, hogy az adott ars poetica mennyiben valósítja meg a benne hirdetett formálási elveket.</p> <p>Ars poeticák átfogalmazása prózai receptekkel! Utasítássá és leírássá. Az ars poetica szemléltető eszközeinek, didaktikus jellegének vizsgálata. Az adott műben az utasító, az érvelő-magyarozó és a leíró-elbeszélő szövegtípusok arányának, viszonyának vizsgálata.</p>	

<p>ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK</p>	<p>Művek:</p> <p>Horatius: Ars poetica (részletek)</p> <p>Boileau, Nicolas: Ars poetica - részlet</p> <p>Zrínyi Miklós: Nem írom pennával</p> <p>Arany János: Vojtina ars poeticája (részlet), Letészem a lantot, Mindvégig</p> <p>Petőfi Sándor: A természet vadvirága; A helység kalapácsa (részlet); Egy gondolat bánt engemet...</p> <p>Petőfi Sándor: Dalaim; A XIX. század költői;</p> <p>Vörösmarty Mihály: A vén cigány</p> <p>Petri György: Horgodra tűztél, uram;</p> <p>Verlaine: Költészettan</p> <p>Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én..., Egy csúf rontás;</p> <p>Babits Mihály: Szonettek; Csak posta voltál (részlet), Az őszi tücsökhöz</p> <p>Berzsenyi Dániel: A poézis hajdan és most</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Lócsre</p> <p>Esterházy Péter: Pápai vizeken ne kalózkodj!</p> <p>József Attila: (Ha lelked logikád)..., „Költőnk és Kora”, Majd..., Hazám, Ars poetica, Kész a leltár</p> <p>Weöres Sándor: A legfurcsább magyar falunévek, Táncdal - részlet, [versrészletek]</p> <p>Pilinszky János: Címerem;</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Mesterségemhez;</p> <p>Parti Nagy Lajos: Őszológiai gyakorlatok, [versrészletek]</p> <p>Pompéry János: „Dardanus”</p> <p>Tóth Krisztina: Ráolvasó;</p> <p>Tristan Tzara: [egy dadaista vers elkészítéséhez]</p> <p>Kovács András Ferenc: Fragmentum; Dallamvázlat egy lírai istálló falára</p> <p>Várady Szabolcs: Ars poetica? Mellébeszéd</p> <p>Simonyi Zsigmond: A magyar nyelv - Az ortografiai szó jelentése</p> <p>Tartalmak, fogalmak:</p>
-------------------------------------	---

Szűkebb és tágabb értelemben vett költői hitvallás (ars poetica). Klasszicista és romantikus típusú hitvallások. Az impresszionista ars poetica. Stílusirányzatot és egyéni törekvést kifejező ars poeticák. Romantikus forma- és nyelvteremtés, a szabálytörés szintjei („a szerves forma”, a versforma szabálytalansága, nyelvteremtés „szabálytalan” szavak, szintagmák).

Petrarcai szonett, shakespeare-i szonett.

Rapszódia.

A közlés személyessége.

Zsenikultusz.

Paradoxon.

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	1. Előíró költészettanok 2. Egy romantikus ars poetica 3. Tágabb értelemben vett ars poeticák 4. Egy irányzatos ars poetica és formai önellentmondásai - Verlaine: Költészettan 5. Ady és Babits ars poeticája 6. Ars poeticák a XX. század 30-as éveitől a XXI. század elejéig 7. Összefoglalás 8. Számonkérés: szövegalkotás- az összehasonlító elemzés módszerei, sajátosságai
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	3-2-3-1-2-3-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	A pszichológia, a filozófia, a történelem és az etika bizonyos tartalmai, társelművészetek, médiaismeret, társadalomismeret, életpálya-építés
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló ismerje az ars poetica fontosabb tartalmi és nyelvi jellemzőit, ezeket legyen képes különféle szövegekben azonosítani és ilyen jellegű hétköznapi szövegeket alkotni. • Legyen képes megkülönböztetni és értelmezni konkrét ars poeticák: <ul style="list-style-type: none"> - szűkebb és tágabb értelmét, - kommunikációs szándékát, beszédhelyzetét, a beszélő és a közönség viszonyát, - irodalmi szövegekben költői szerepeket, költészetfelfogásokat, - metaforikus jelentéseket. • Tudjon megállapításokat tenni tartalom és forma, konvenció (hagyomány) és innováció (újítás) viszonyáról. • Legyen képes összehasonlító szempontok megfogalmazására, érvényesítésére az elemzésben. • Tudjon a szöveg szerkezeti és poétikai megformáltságával kapcsolatos megállapításokat tenni, azokat érvekkel alátámasztani. • Viszonyuljon reflexíven a szövegekhez: kritikai attitűd, véleményalkotás.

	<ul style="list-style-type: none"> • Összehasonlító elemzéshez legyen képes megfelelő grafikai szervezők (halmazábra, szemponttáblázat) segítségével anyagot gyűjteni, megadott szövegalkotási szempontokat hosszabb írásműben érvényesíteni. • Legyen képes az olvasott szövegekkel kapcsolatban kérdéseket feltenni, véleményt, udvarias kritikát formálni, érvelni, összehasonlító észrevételeket tenni. • Törekedjen együttműködésre, gyakorolja az empátiát és a toleranciát. • Szóbeli megnyilatkozásaiban törekedjék határozottságra, világosságra, tartalmasságra.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI	<ul style="list-style-type: none"> • Az ars poetica tartalmi és nyelvi jellemzői. • A tanulók ismerjék fel az eltérő korok eltérő attidűdeit a programversekben. • Tartalmi és formai konvenciók és innovációk viszonya. • Képesek legyenek a másság elfogadására - empátia és tolerancia.

6. FEJEZET	Cím	ANEKDOTIKUS EPIKAI HAGYOMÁNYUNK
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	11 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Az anekdotához társított (kedélyes, lekerekítő) szemléletmód és „világnézet” bemutatása; az anekdotahős kellékei
	Poétikai fókusz	Az anekdota jellemzőinek és a tanult művek anekdotikus vonásainak, illetve anekdotikus részleteinek felismerése, az anekdotikus rész és a cselekmény-egész viszonyának vizsgálata
	Szövegértési fókusz	Az élőbeszéd imitációja az írott szövegben
	Szövegalkotási fókusz	Az anekdota egyszerű történetté rontása (sűrítése); történet anekdotikussá formálása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>Az anekdota szépirodalmi és nem szépirodalmi; szóbeli és írásbeli változatai közötti különbség megfigyelése. Anekdotagyűjtés, anekdotamesélés.</p> <p>Különböző irodalomtörténeti vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása, alkalmazása. A kompozíciós egység és a bekezdések/fejezetek viszonyának felismerése. A kompozíció meghatározó elemeinek (pl.: tematikus szerkezet, tér-, időszerkezet stb.) megismerése és azonosítása. Az anekdotikus jellemzés eszközeinek azonosítása. A közvetett tér- és időmegjelölések azonosítása, belőlük következtetések levonása. Az elbeszélői nézőpont és beszédhelyzet érzékelése. A regényekben kikerült (nem exponált) konfliktusok megfogalmazása, komor történetvariációk kitalálása, vitairat és kritika írása.</p>	
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<p>Művek, szövegek:</p> <p>Gárdonyi Géza: Koncz Márton számítása</p> <p>Móricz: Úri muri (részlet);</p> <p>Tóth Béla: A magyar anekdotakincs (részlet);</p> <p>Mikes kelemen: Törökországi levelek (részlet)</p> <p>Mikszáth: Ne nyitogassuk a történelmet; Beszterce ostroma</p> <p>Móra: Tápéi diplomaták; A gyevi törvény</p>	

Krúdy: Jellegzetes úriember a keresztanyám falujából;

Kosztolányi: Április bolondja;

Esterházy: Kis magyar pornográfia (részletek);

Örkény: Az öregember és az autó

Turgenyev: Hamlet és Don Quijote (részlet)

Vélemények az anekdotáról (Ady Endre, Alexa Károly, Ambrus Zoltán, Balassa Péter, Fábíán István, Mikszáth Kálmán, Nagy Miklós)

Tartalmak, fogalmak:

Az anekdota, az anekdotikus novella néhány típusa; az anekdotikus forma átalakulása Kosztolányinál (lélektaniség) és/vagy Krúdynál (elégikusság, líraiság, nyitottság)

Anekdoták a regényben és a regénnyé szerveződő anekdotafüzér. Életkép és jelenet a regényben, anticipáció (sejtetés), késleltetés és titok, idill és ironikusan kezelt idill, véletlenek a cselekményben, jelképes tárgyak és visszatérő motívumok; humoros és szatirikus figurák, szatirikus cselekményfordulatok, elbeszélői nézőpont és a cselekmény elemei a regényben, beszédhelyzet és elbeszélői modor Mikszáthnál

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	1. Klasszikus anekdoták - anekdotamesélő verseny 2. Mikszáth és Móra anekdotikus novelláiból 3. A műfaj átváltozása Krúdynál és Kosztolányinál, Örkénynél és Esterházynál 4. Egy 19. századi anekdotikus regény: Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma 5. Összefoglalás 6. Számonkérés: szövegértési feladatlap (vázlatírás)
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2-2-2-3-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	Kapcsolódó keresztntantervi modulok	A fejezetben lévő modulok összekapcsolhatók elsősorban a történelem, illetve bizonyos lélektani (pszichológiai) témákkal, valamint a média tantárggyal is. Tágabb összefüggésben erkölcsi, etikai témákhoz is kapcsolódhatnak.
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • A művekben megjelenő szemléletmód, szerepek, csoportnormák és értékek felismerése és azonosítása, az elbeszélői nézőpont azonosítása és funkciójának értelmezése az olvasott művekben. • Az anekdotáknak és az anekdotikus regénynek, a tanult, olvasott művekben megjelenő tartalmainak, jelentéseinek megfogalmazása, elemzése, értelmezése • Az olvasott regény esetében: a szereplők rendszerének bemutatása; a regény terének, idejének, szereplőinek és cselekményének azonosítása. Az elbeszélői nézőpont felismerése, a kompozíciós egységek elkülönítése
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • Az anekdota és az anekdotikus novella néhány típusa; az anekdotikus forma átalakulása például lélektaniség és/vagy elégikusság. • A tanulók legyenek képesek felismerni az anekdotát a regényben, illetve a regénnyé szerveződő anektodafűzért. • A nagyepikai művekben jelentkező anticipáció, késleltetés és titok, idill felismerése. • Az ironikusan kezelt idill és véletlen a cselekményben. • Narratívikai ismeretek.

7. FEJEZET	Cím	A NYELVTAN ALAPFOGALMAI - A SZERKEZETI ELEMZÉS MÓDSZEREI
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	18 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	A nyelvtan alapfogalmai
	Poétikai fókusz	
	Szövegértési fókusz	Adatsorok értelmezése, összevetése, következtetések levonása
	Szövegalkotási fókusz	Táblázatok, adatsorok összeállítása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Néhány nyelvészeti elemzési módszer megismerése és alkalmazása („kipróbálása”). Beszélgetés az alapfogalmak meghatározásáról, tartalmáról. Néhány kiemelt nyelvi jelenség magyarázata. Alternatív elemzések által adott magyarázatok vizsgálata. Az elemzések kritikája.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Tartalmak, fogalmak: A disztribúciós elemzés alapjai, a nyelvi szintek alapfogalmai, elkülönítésük nehézségei (hangtan, alaktan, mondattan, jelentéstan, pragmatika; fonéma, morféma, szó, mondatrész, mondat, szöveg). A paradigma fogalma, az analógia szerepe a nyelv szerveződésében. A jelentés szerepe, a jelentések és a disztribúció alapján megkülönböztethető jeltípusok megfelelése és diszkrepanciái.
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ol style="list-style-type: none"> 1. A disztribúciós elemzés alapjai 2. A disztribúciós módszer alkalmazása a magyarra és a tanult idegen nyelvre 3. Paradigmák, szófajok 4. A mondat szerkezetének megállapítása disztribúciós módszerekkel 5. A nyelvtan részei, a nyelvi szintek és alapfogalmak 6. Összefoglalás 7. Számonkérés: feladatlap (a disztribúciós módszer alkalmazása)
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	4-4-3-2-3-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Matematikai logika, társadalomismeret

	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Matematika
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • A „szónégyzet” használata. Váltakozás, kiegészítő megoszlás, szabad váltakozás. • A morf, az allomorf, a morféma fogalma. A magyar névszók és igék alakjai, az „igenevek” problémája. A szófaj problémája. A mondat összetevőinek megtalálására szolgáló alapvető módszerek. Az összetevő fogalma. • Felcserélhetőség és helyettesíthetőség a különböző nyelvi szinteken
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • A disztribúciós elemzés képességének elsajátítása. • A morf, az allomorf, a morféma fogalmának elsajátítása; a szófaji sajátosságok ismerete: a szavak alakrendszerének összefüggése a szemiotika tükrében.
8. FEJEZET	Cím	A CSAVARGÓ ALAKJA A MŰVÉSZETBEN - egy toposz értelmezése
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	17 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	A társadalom perifériáján élés, a be nem illeszkedés, kívülállás vagy kitzasztottság problémája; a szabadság értelmezési lehetőségei.
	Poétikai fókusz	Toposzvizsgálat (archetípus, motívum)
	Szövegértési fókusz	Hasonló téma eltérő hangnemben, műfajban, korban való megjelenítésének stilisztikai és szövegtani következményei. Az értékelés bizonyosságát vagy bizonytalanságát kifejező nyelvi tényezők azonosítása
	Szövegalkotási fókusz	Eltérő beszédhelyzetben és eltérő értékelési pozícióból való átalakítása az olvasott szövegeknek
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		A toposz történeti alakváltozatainak összevetése, az állandó és a változó jegyek listába gyűjtése. Metaforikus és szó szerinti kijelentések közötti különbségtétel megkísérlése különböző korú és műfajú szövegeknél. Illusztrációkészítés. Illusztrációk alapján leírás, illetve rövid történet írás. Következtetések levonása a művek szereplőinek kijelentéseiből: előtörténetükre, ruházatukra, tapasztalataikra, az általuk elhagyott, az őket kivető közegre vonatkozóan.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek, szövegek: Lázár Ervin: A báránnyelű-bodorító (részlet); Szegénylegény vagyok én... (magyar népdal); Carmina Burana (részletek);

Villon: A Nagy Testamentum (részletek: Jó tanítás balladája a rossz életűeknek; 146. oktáva; Apró képek balladája; 16. oktáva; Ballada a vastag Margot-ról; 14. oktáva);
Petőfi: A vándorlegény, Önkénytelen az ember...
Rimbaud: Kóborlásaim;
Ginsberg - Hobo Blues Band: A leples bitang;
Kerouac, Jack: Úton (részlet)
Kiss Benedek: Csavargó-ének;
Faludy György: Ballada a senki fiáról; [Villonról]
József Attila: Tiszta szívvel;
Tverdota György: [a Tiszta szívvel című versről]
Lator László: [Villonról]
Szerb Antal: [Villonról]
Petri György: Már csak, [saját magáról és költészetéről]
Tersánszky Józsi Jenő: Misi mókus (részlet)
Salinger: Zabhegyező
Kassák Lajos: Csavargók, alkotók (részlet), Egy ember élete (részlet)
Polcz Alaine: A gyermekek haláltudata
Montágh Imre: Nem nyelvi kifejezőeszközeink (részlet)
Nagy Z. Róbert: [Cikk a Magyar Hírlap-ból]

Tartalmak, fogalmak:
Vágánsköltészet
Ballada
Pikareszk
Szleng
Toposz

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ol style="list-style-type: none"> 1. A nem verbális kommunikáció eszközei 2. A csavargó toposza lírai szövegekben 3. A vágások és Villon 4. A toposz 20. századi megjelenései József Attilánál és Petri Györgynél 5. J. D. Salinger: Zabhegyező 6. Kassák Lajos: Csavargók, alkotók - a csavargó-toposz esszészövegben 7. Hajléktalanok 8. Összefoglalás 9. Számonkérés: prezentáció készítése, egyéni bemutatása
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2-3-2-2-4-1-1-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó keresztintantervi modulok	Emberismeret
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Etika
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • Legyen képes a tanuló a toposz fogalmát megérteni, azonosítani szépirodalmi szövegekben. Helyezze el a műveket a keletkezésük korában. • Legyen képes néhány mű szöveghű tolmácsolására. Legyen képes fiktív vagy valós riportot készíteni.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • A toposz és az archetípus fogalma és különbsége. A toposz variációi a különböző művészeti ágakban. • Legyenek képesek a tanulók felismerni a visszatérő motívumokat a magyar és a világirodalomban. • Legyenek képesek a művek térbeli és időbeli elhelyezésére. • Memoriter

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Kellő tempójú, olvasható, esztétikus írás, a szöveg megértését biztosító olvasás, felolvasás.
- A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat.
- A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő szabatos megfogalmazás.
- Könyvtárhasználati tájékozottság (digitális).
- Jegyzet és vázlat készítése (lényegkiemelés) írott szövegről, előadásról.
- A tanulók legyenek képesek a drámai szövegek értő befogadására, a véletlen és a végzet dramaturgiai szerepe.
- Ismerjék fel a tér, az idő, a cselekmény egységének jegyeit, tudják megnevezni a komikum eszközeit és típusait.
- Tudják megfogalmazni az írott dráma és a színházi előadás kapcsolatát.
- Legyenek képesek élménybeszámoló írására egy általuk látott színházi előadásról.
- Ismerjék a drámai közlésmód lényegi sajátosságait.
- Ismerjék fel, hogy az irodalomban állandó témák, archetípusok vannak.
- Legyenek képesek a normakövetés és a normasértés lehetőségeinek megvitatására.
- Ismerjék fel, hogy a kor, a földrajzi környezet hat a szokásokra és az értékrendre.
- A sejtetés, az elhallgatás stíluseszközeinek felismerése.
- Ismerjék fel a tanulók az erkölcsi törvények állandóságát, illetve korhoz kötöttségét.
- Legyenek képesek a művek hasonlóságainak és különbségeinek felismerésére.
- Tájékozódjanak a művekben megjelenő hiedelmek, babonák, népszokások felől.
- A stíluseszközök felismerésének és megnevezésének képessége, a poétikai alapfogalmak megfelelő használata.
- A tanulók értő módon tudják megszólaltatni az adott műveket.
- Legyenek tisztában a magyar irodalom e jelentős témájának legfontosabb hagyományával.
- Ismerjék fel az adott művek legfontosabb gondolati elemeit.
- Meg tudják fogalmazni a költői feladatvállalásban fellelhető hasonlóságokat és különbségeket.
- Ismerjék fel a tartalom és a forma kapcsolódási pontjait.
- El tudják helyezni történelmi korban az adott műveket.
- Legyenek képesek poétikai fogalmak használatával értelmezni az adott műveket.
- Az adott művek, illetve mű részletek elolvasása.
- Az epikai művek (novella, regény, eposz) műfai jellegzetességei.
- Narrativika (elbeszélői nézőpont és beszédhelyzet).
- A tanulók legyenek képesek az irónia és a humor felismerésére és alkalmazására.
- Meg tudják jelölni a mai magyar nyelv és az adott művek nyelvhasználatában lévő fontos különbségeket.
- Ismerjék fel az adott művekben a poétikai szerveződés eszközeit.
- Az adott mű értő befogadása, és legalább egy másik feldolgozásának az ismerete.
- Verstani ismeretek.
- Választható és kötelező memoriterek modulonként.
- Intertextualitás, allúzió, evokáció (kortárs és klasszikus, európai és magyar irodalmi alkotások között).
- Az egy témához kapcsolódó eltérő attitűdök felismerése.
- A nyelvi szintek (hang, szó, mondat) szabályairól és elemkészletéről eddig tanultak fogalmi megnevezése, rendszerezése.
- A beszédhang és a fonéma kapcsolatának értelmezése, a legfőbb hangtani szabályok ismerete, az azokhoz való alkalmazkodás (szükség szerint) szóban és írásban.
- Morfológiai és mondattani ismeretek alkalmazása disztribúciós módszerrel.
- A magyar helyesírás alapelveinek ismerete, alapvető helyesírási készség.

9. évfolyam HUMÁN**9. ÉVFOLYAM**

	Témakörök	Javasolt óraszám	Modulszám
1.	BEAVATÁS	25	6
2.	EPOSZOK RÉGEN ÉS MA	20	6
3.	A BIBLIA ÉS AZ IRODALOM - A NYELVI TEVÉKENYSÉG MINT VILÁGALKÍTÁS ÉS MINT KAPCSOLATTARTÁS	21	8
4.	ARS POETICÁK	18	6
5.	ANEKDOTIKUS EPIKAI HAGYOMÁNYUNK	13	4
6.	A NYELVTAN ALAPFOGALMAI - A SZERKEZETI ELEMZÉS MÓDSZEREI	20	5
7.	A CSAVARGÓ ALAKJA A MŰVÉSZETBEN	19	7
Ismétlés, összefoglalás, prezentációk, a differenciálást lehetővé tevő szintfelmérések, ellenőrzés, értékelés		4	

	Cím	BEAVATÁS
1. FEJEZET	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	25 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Beavatás, felnőtté válás, szocializáció - A beavatás során feltáruló világ törvényei, szerepek és normák. A kontextus fogalma: a kommunikációs környezet (szituáció, cselekvés, téma) és a nyelvi környezet (ko-textus)
	Poétikai fókusz	Novellaértelmezési modellek. Hogyan olvasunk, értelmezünk egy novellát? Olvasás, értelmezés és kritika tevékenységeinek megkülönböztetése és tudatos egymásra építése
	Szövegértési fókusz	Szereplők, problémák, konfliktusok, elbeszélői nézőpontok azonosítása szépirodalmi szövegekben Isméltések és ellentétpárok jelentéseinek felismerése. A szituációs kontextus szerepének értelmezése a deiktikus nyelvi elemek segítségével. A cselekvés kontextusának értelmezése az alapvető beszédaktusok segítségével
	Szövegalkotási fókusz	Történetek más nézőpontból való elmondása, átírása. Szóbeli prezentáció készítése ismertető szöveg alapján
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Szövegértési feladatok ellenőrző irányított kérdésekkel. Saját kérdések megfogalmazása. "Kísértetfejezetek" írása, a cselekmény újrainírása más nézőpontból. Befejezés-változatok írása. Idősíkok megkülönböztetése az elbeszélő szövegekben. Beavatási szertartás kitalálása és eljátszása csoportmunkában. A tanulóközösségen belüli szerepkonfliktusok és a tanult művek konfliktusainak összevetése. Gyűjtőmunka. Elemzészázlatok készítése
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek, szövegek: A.A. Milne: Micimackó (részlet) Oravecz Imre: Beavatás; Mario Vargás Llosa: A város és a kutyák (részlet)

	<p>Bodor Ádám: Egy rossz kinézésű ember (részlet) F. M. Dosztojevszkij: Feljegyzések az egérlyukból (részlet) Zolnay Vilmos: A művészetek eredete; Mitológiai enciklopédia; Mircea Eliade: A szent és a profán (részlet) Népszabadság, 2004. március 12. Hír Szabó Zoltán: Beavatási rítusok a középiskolákban: Bokafogó Ismeretlen szerző: Beavatási szertartás a dél-amerikai jamanáknál Kosztolányi Dezső: A kulcs Ernest Hemingway: Indián tábor Sylvia Plath: Beavatás Sánta Ferenc: Emberavatás Csehov: A csinovnyik halála; Mikszáth: Péri lányok szép hajáról Esterházy Péter: Pápai vizeken ne kalózkodj! (részlet) Kertész Imre: Sorstalanság (részlet) Lázár Ervin: Krimi (részlet) Závada Pál: Jadviga párnája (részlet) Tartalmak, fogalmak: Archetípus, rítus, a novella mint problémamegoldási folyamat, a novella mint ellentétpárok rendszere. Olvasás, értelmezés, implicit tartalom, kritika. Nézőpont és látókör (beszédhelyzet): Ki beszél, ki lát, ki értékeli? Kontextus, ko-textus, beszédaktus, tranzakció, interakció Előítélet, felkészültség, attitűd Beavatás Illokúció</p>
--	---

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	9. A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai - A beszédaktusok 10. Kosztolányi Dezső: A kulcs 11. Összehasonlító novellaelemzés (A kulcs és az Indián tábor) - A kontextus és a szereplők tudása a kommunikációs folyamatban 12. Sylvia Plath: Beavatás 13. A novella mint ellentétpárok rendszere és cselekménye mint állapotváltozási folyamat - A kommunikációs maximák és megsértésük következményei 14. Szabadon választott novella feldolgozása kiscsoportban, tanult szempontok alapján 15. Összefoglalás: otthoni feldolgozás előre kiadott kérdések alapján 16. Számonkérés: feladatlap
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	4-5-5-2-5-2-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	A pszichológia, vallástörténet, szociológia bizonyos területei
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Értékek, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése Az ízlés kontextuális függőségének megértése, stb.

KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló legyen képes azonosítani szereplőket, konfliktusokat és elbeszélői nézőpontokat szépirodalmi és hétköznapi szövegekben. • Tudja felismerni az ismétlések és ellentétpárok jelentéseit. • A diákok legyenek képesek felismerni a novella műfaji sajátosságait és az elbeszélői nézőpont sajátosságaiból adódó jelentésbeli különbségeket. • Ismerjék meg, hogy a szövegek értelmezése dialogikus folyamat, legyenek képesek alapvető kérdéseket megfogalmazni szépirodalmi szövegekkel kapcsolatban. • Ismerjék a fejezetben előforduló legfontosabb fogalmakat (beavatás, archetípus, rítus, illokúció, performatív mondat). • A szituációs kontextus szerepének értelmezése a deiktikus nyelvi elemek segítségével. A cselekvés kontextusának értelmezése az alapvető beszédaktusok segítségével. Ismerje és ismerje fel a szövegben lévő alapvető nyelvi kapcsolatokat.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI	<ul style="list-style-type: none"> • A novella műfajai sajátosságai, az elbeszélői nézőpont specifikumai • A deixis szerepe a szituációs kontextusban. • A beszédtekintet a művekben (illokúció, perlokúció, lokúció). • A fogalmak ismerete: beavatás, archetípus, rítus, performatív mondat.

2. FEJEZET	Cím	EPOSZOK RÉGEN ÉS MA
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	20 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Az eposzok emberképe, hőstípusai (az utazó hős, az apját kereső hős, a szerelmes hősnő stb.). Művek párbeszéde.
	Poétikai fókusz	Az eposz konvenciókincse.
	Szövegértési fókusz	Információk keresése verses szövegekben.
	Szövegalkotási fókusz	A hexameter mint a magyar nyelvhez könnyen alkalmazkodó forma. Paródiák alkotása irodalmi és nem irodalmi szövegekhez.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Skandálás, hangos olvasás, szövegek együtt látása, parodisztikus elemek és egymásra

		felelő szöveghelyek keresése
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<p>Művek, szövegek:</p> <p>Eposzindítások (propozíciók): Íliász (I. 1-12.); Odüsszeia (I. 1-10.); Aeneis (I. 1-11.); Varró: Túl a Maszat-hegyen (Előhang); Szigeti veszedelem (I. 1-6. Versszak); Csokonai: Dorottya (bevezetés); Toldi (Előhang)</p> <p>Szabó Árpád: Odüsszeusz kalandjai (részlet); Odüsszeia, 9. ének (Küklopeia), 9-12. ének (az utazás)</p> <p>Petőfi: A helység kalapácsa</p> <p>Theokritosz: A szerelmes küklópsz</p> <p>Dante: Isteni színjáték, 26. ének: Odysseus utolsó utazása</p> <p>Tartalmak, fogalmak:</p> <p>Eposz, eposzi kellékek.</p> <p>Metrikus verselés (verslábak, hexameter)</p> <p>Mitológiai személyek, mitológiai történetek</p>
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az eposzi hagyomány - eposzindítások; A propozíció ma 2. Az Odüsszeia 9. éneke - az eposz nyelve és az eposzi kellékek 3. Odüsszeusz és Polüphemosz - a rész helye és ellenpontjai az egészben; A hír 4. A helység kalapácsa 1. (szakaszos szövegfeldolgozás); A szöveg részei 5. A helység kalapácsa 2. - eposzparódia és stílusparódia 6. Az eposzok utóéletéből 7. Összefoglalás 8. Számonkérés: a kétszintű érettségi alapján összeállított feladatlap (például verstani alapismeretek)
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	3-3-4-4-2-2-1-1

ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	
KÖVETELMÉNYEK	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	<p>A tanulási képesség fejlesztése Önálló jegyzetkészítés gyakorlása tanári segítséggel és anélkül (pl. kulcsszavak kiemelése, szerkezeti tagolás). Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanuló jól ismerje az Odüsszeia 9. énekét, el tudja helyezni és megtalálni párhuzamait-ellenpontjait a mű egészében. • Ismerje az Odüsszeia kompozíciójának lényeges vonalait. • Jellemezni tudja az eposz hőst a 9. ének alapján, értékelni tudja fejlődésének lényeges állomásait a műegészben. Jól ismerje az eposz konvenciókincsének lényeges elemeit, az eposzi kellékeket. Ezeket képes legyen megfogalmazni a három eposzindítás egyike, az Odüsszeia 9. éneke és a mű egésze alapján. Képes legyen felismerni őket újonnan olvasott szövegben. • Jól ismerje A helység kalapácsának felépítését, cselekményét és szereplőit. Jellemezni tudja az eposzi konvenció megjelenését és átformálódását a paródiában. Ismerje az eposz- és stílusparódia eszköztárát, képes legyen ezeket az eszközöket A helység kalapácsából vett példákön bemutatni és ismeretlen szövegben felismerni. Képes legyen a két olvasott mű közötti kapcsolatokat megfogalmazni.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • Az eposz műfajának és kellékeinek ismerete. • A hős jellemének felismerése. • Komikus helyzetek az eposzokban. • Az eposzi konvenciók átformálása a paródiában. • A klasszikus és a későbbi eposzok hasonlóságainak és különbségeinek felismerése.

3. FEJEZET	Cím	A BIBLIA ÉS AZ IRODALOM - A NYELVI TEVÉKENYSÉG MINT VILÁGALKÍTÁS ÉS MINT KAPCSOLATTARTÁS
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	21 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	A Bibliának mint az európai kultúra legalapvetőbb kódjának bemutatása: egy szöveg különféle vallások, világnézetek, olvasatok és korok kereszteződésében
	Poétikai fókusz	A Biblia műfaji sokszínűsége - példák a továbbélő hagyományra néhány történet, motívum és műfaj utóéletéből
	Szövegértési fókusz	A háttérismeretek szerepe a bibliai szövegek megértésében A szövegfajták mint megér(tet)ési módok: utasítások, elbeszélések és leírások, meggyőzés és véleménynyilvánítás;
	Szövegalkotási fókusz	Archaikus utasító, elbeszélő-leíró és meggyőző-véleménynyilvánító szövegek modernizáló átírása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Bibliai szállóigék eredeti helyének megkeresése. Történetekhez, személyekhez, motívumokhoz, irodalmi, képzőművészeti és zenei illusztrációk, előfordulások párosítása, illetve keresése. Bibliai történetnek és parafrázisának összevetése. Utókori szépirodalmi szöveg bibliai utalásának azonosítása, értelmezése. Jellegzetes bibliai szövegtípusok és irodalmi műfajok mai megfelelőinek keresése.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek: A bibliai teremtéstörténet (1 Móz); a Tízparancsolat (2 Móz); a Magyar Köztársaság Alkotmánya 1949. évi XX. törvény Ábrahám és Izsák története (1 Móz) Zsoltárok: 55., 23. (és Weöres Sándor parafrázisa), 90. (és Szenczi Molnár Albert átköltése); Példabeszédek: A hegyi beszéd (Máté 5-7), A tékozló fiú (Lukács 15.); Pál apostol levele a korinthusbeliekhez; János Jelenések 10. A bibliai Jónás könyve; Czeglédy Károly: A bibliai nyelvészet útjain (részlet) H. v. Glasenapp: Az öt világvallás (részlet)

	<p>Hésziodosz: Munkák és napok (részlet)</p> <p>Ovidius: Átváltozások - A világ keletkezése (részlet), A világ négy korszaka (részlet)</p> <p>Babits Mihály: A lírikus epilógja, Jónás könyve; Jónás imája</p> <p>Juhász Gyula: Krisztus a vargával</p> <p>József Attila: Kész a leltár</p> <p>Kosztolányi Dezső: Boldog,, szomorú dal</p> <p>Petri: Horgodra tűztél...</p> <p>Bodor Ádám: Egy rossz kinézésű ember;</p> <p>Szenczi Molnár Albert: XC. zsoltár</p> <p>Ady: A nagy Hitető; A fajok cirkuszában</p> <p>Pilinszky: Harmadnapon, Introitusz</p> <p>Szabó Lőrinc: Az Egy álmai</p> <p>Radnóti Miklós: Járkálj csak, halálraítélt</p> <p>Vas István: Az új Tamás</p> <p>Weöres Sándor: XXIII. zsoltár</p> <p>Rapcsányi László szerk.: A Biblia világa (részletek)</p> <p>Tartalmak, fogalmak:</p> <p>Kánon, apokrif, apostol, genezis, exodus, parabola (példázat), zsoltár, himnusz, stb.</p> <p>Történetmondás és világteremtés. Törvények, parancsolatok, érvek a Bibliában és a modern szövegvilágban. Intertextualitás: bibliai alakok, történetek, motívumok, idiómák és műfajok továbbélése az irodalomban és a közbeszédben.</p> <p>A szövegfajták mint megért(et)ési módok: procedurális megért(et)és (utasítások), narratív megért(et)és (leírás és elbeszélés), argumentatív megért(et)és (meggyőzés és véleménynyilvánítás).</p> <p>A szövegtípusok (beszédműfajok és irodalmi műfajok) mint elvárások rendszerei</p> <p>A szövegek közötti (egyéb) kapcsolatok: az intertextualitás lehetőségei</p>
--	--

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<p>1. A Biblia részei, keletkezése, nyelvei – helye kultúránkban. A sugallott szöveg koncepciója</p> <p>2. A Teremtés és a Törvény – elbeszélés és utasítás a kinyilatkoztató beszédmódban és a mai nyelvhasználatban – szövegfajták és megértési módok</p> <p>3. Ábrahám és Izsák – a Biblia „homályos” beszédmódja</p> <p>4. A zsoltárok és utóéletük – egy-egy példával</p> <p>5. A példabeszédek és utóéletük</p> <p>6. Egy bibliai történet és parafrázisa (Jónás könyve a Bibliában és Babitsnál)</p> <p>7. Egy modern evangéliumi parafrázis: Bodor Ádám: Egy rossz kinézésű ember. A Biblia és a költészet</p> <p>8. A Biblia és a képzőművészet</p> <p>9. Összefoglalás</p> <p>10. Számonkérés: portfolió készítése, bemutatása tanulói előadás alapján</p>
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2-3-2-2-2-3-3-2-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Szociális és életviteli kompetencia Életpálya-építési kompetencia
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Történelmi, művészettörténeti megértés
KÖVETELMÉNYEK		
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<p>A tanulók a Bibliát úgy ismerjék, mint az európai kultúra legalapvetőbb kódját. Ismerjék fel az irodalmi és képzőművészeti alkotásokon keresztül a bibliai példázatokat. XX. és XXI. századi bibliai parafrázisok ismerete. A bibliai műfajok későbbi szerveződése.</p>

4. FEJEZET	Cím	ARS POETICÁK
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	18 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Költő, szerep, szerepvállalás, vátesz, hitvallás, tanító költészet. Az írás-költés mint szakma. A fogalom tágabb és szűkebb jelentései A mű mint alkotás, csinálmány, készítmény. A művész mint poeta doctus és mint zseni. A művész és/vagy művének kultusza. A művészek és stílusok egymáshoz való viszonya.
	Poétikai fókusz	A műfaj és az abba tartozó szövegek közötti viszony. A mű és a reprezentált irányzat, törekvés viszonya Tartalom és forma viszonya egy olyan műfaj esetében, ahol a tartalom maga a formálás mikéntjére vonatkozik.
	Szövegértési fókusz	Az érvelő szerkezet vizsgálata lírai, illetőleg verses művekben: tételek és érvek, tételek és példák viszonya.
	Szövegalkotási fókusz	Ars poeticák összehasonlító elemzése rövid értekezésben. Nem költői, hanem emberi vagy szakmai (diák-) sportolói vagy hobby- „ars poeticák”, hitvallások megfogalmazása.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>A műveket létrehozó-mozgató elemek, mechanizmusok felismerése. A művek és az értelmezés korfüggőségének evidenssé tétele, begyakoroltatása. Az alkotások történeti, filozófiai stb. háttérének megismerésére irányuló utánajárás rutinjának megszerzése, fejlesztése. Ars poeticák összevetése egymással és szerzőik egy-egy művével. Annak vizsgálata, hogy az egyes mű hogyan értelmezi saját műfaját, milyen értelmet ad az ars poetica kifejezésnek.</p> <p>Annak vizsgálata, hogy az adott ars poetica mennyiben valósítja meg a benne hirdetett formálási elveket.</p> <p>Ars poeticák átfogalmazása prózai receptekkel! Utasítássá és leírássá. Az ars poetica szemléltető eszközeinek, didaktikus jellegének vizsgálata. Az adott műben az utasító, az érvelő-magyarozó és a leíró-elbeszélő szövegtípusok arányának, viszonyának vizsgálata.</p>	

ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<p>Művek:</p> <p>Horatius: Ars poetica (részletek)</p> <p>Boileau, Nicolas: Ars poetica - részlet</p> <p>Zrínyi Miklós: Nem írom pennával</p> <p>Arany János: Vojtina ars poeticája (részlet), Letészem a lantot, Mindvégig</p> <p>Petőfi Sándor: A természet vadvirága; A helység kalapácsa (részlet); Egy gondolat bánt engemet...</p> <p>Petőfi Sándor: Dalaim; A XIX. század költői;</p> <p>Vörösmarty Mihály: A vén cigány</p> <p>Petri György: Horgodra tűztél, uram;</p> <p>Verlaine: Költészettan</p> <p>Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én..., Egy csúf rontás;</p> <p>Babits Mihály: Szonettek; Csak posta voltál (részlet), Az őszi tücsökhöz</p> <p>Berzsenyi Dániel: A poézis hajdan és most</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Lócsre</p> <p>Esterházy Péter: Pápai vizeken ne kalózkodj!</p> <p>József Attila: (Ha lelked logikád)..., „Költőnk és Kora”, Majd..., Hazám, Ars poetica, Kész a leltár</p> <p>Weöres Sándor: A legfurcsább magyar falunévek, Táncdal - részlet, [versrészletek]</p> <p>Pilinszky János: Címerem;</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Mesterségemhez;</p> <p>Parti Nagy Lajos: Őszológiai gyakorlatok, [versrészletek]</p> <p>Pompéry János: „Dardanus”</p> <p>Tóth Krisztina: Ráolvasó;</p> <p>Tristan Tzara: [egy dadaista vers elkészítéséhez]</p> <p>Kovács András Ferenc: Fragmentum; Dallamvázlat egy lírai istálló falára</p> <p>Várady Szabolcs: Ars poetica? Mellébeszéd</p> <p>Simonyi Zsigmond: A magyar nyelv - Az ortografiai szó jelentése</p> <p>Tartalmak, fogalmak:</p>
------------------------------	---

	<p>Szűkebb és tágabb értelemben vett költői hitvallás (ars poetica). Klasszicista és romantikus típusú hitvallások. Az impresszionista ars poetica. Stílusirányzatot és egyéni törekvést kifejező ars poeticák. Romantikus forma- és nyelvteremtés, a szabálytörés szintjei („a szerves forma”, a versforma szabálytalansága, nyelvteremtés „szabálytalan” szavak, szintagmák).</p> <p>Petrarca-i szonett, shakespeare-i szonett.</p> <p>Rapszódia.</p> <p>A közlés személyessége.</p> <p>Zsenikultusz.</p> <p>Paradoxon.</p>
--	---

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ol style="list-style-type: none"> 1. Előíró költészettanok 2. Egy romantikus ars poetica 3. Tágabb értelemben vett ars poeticák 4. Egy irányzatos ars poetica és formai önellentmondásai - Verlaine: Költészettan 5. Ady és Babits ars poeticája 6. Ars poeticák a XX. század 30-as éveitől a XXI. század elejéig 7. Összefoglalás 8. Számonkérés: szövegalkotás- az összehasonlító elemzés módszerei, sajátosságai
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	3-3-4-1-2-3-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	A pszichológia, a filozófia, a történelem és az etika bizonyos tartalmai, társelművészetek, médiaismeret, társadalomismeret, életpálya-építés
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló ismerje az ars poetica fontosabb tartalmi és nyelvi jellemzőit, ezeket legyen képes különféle szövegekben azonosítani és ilyen jellegű hétköznapi szövegeket alkotni. • Legyen képes megkülönböztetni és értelmezni konkrét ars poeticák: <ul style="list-style-type: none"> - szűkebb és tágabb értelmét, - kommunikációs szándékát, beszédhelyzetét, a beszélő és a közönség viszonyát, - irodalmi szövegekben költői szerepeket, költészetfelfogásokat, - metaforikus jelentéseket. • Tudjon megállapításokat tenni tartalom és forma, konvenció (hagyomány) és innováció (újítás) viszonyáról. • Legyen képes összehasonlító szempontok megfogalmazására, érvényesítésére az elemzésben. • Tudjon a szöveg szerkezeti és poétikai megformáltságával kapcsolatos megállapításokat tenni, azokat érvekkel alátámasztani. • Viszonyuljon reflexíven a szövegekhez: kritikai attitűd, véleményalkotás.

	<ul style="list-style-type: none"> • Összehasonlító elemzéshez legyen képes megfelelő grafikai szervezők (halmazábra, szemponttáblázat) segítségével anyagot gyűjteni, megadott szövegalkotási szempontokat hosszabb írásműben érvényesíteni. • Legyen képes az olvasott szövegekkel kapcsolatban kérdéseket feltenni, véleményt, udvarias kritikát formálni, érvelni, összehasonlító észrevételeket tenni. • Törekedjen együttműködésre, gyakorolja az empátiát és a toleranciát. • Szóbeli megnyilatkozásaiban törekedjék határozottságra, világosságra, tartalmasságra.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI	<ul style="list-style-type: none"> • Az ars poetica tartalmi és nyelvi jellemzői. • A tanulók ismerjék fel az eltérő korok eltérő attitűdeit a programversekben. • Tartalmi és formai konvenciók és innovációk viszonya. • Képesek legyenek a másság elfogadására- empátia és tolerancia.

5. FEJEZET	Cím	ANEKDOTIKUS EPIKAI HAGYOMÁNYUNK
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	13 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	Az anekdotához társított (kedélyes, lekerekítő) szemléletmód és „világnézet” bemutatása; az anekdotahős kellékei
	Poétikai fókusz	Az anekdota jellemzőinek és a tanult művek anekdotikus vonásainak, illetve anekdotikus részleteinek felismerése, az anekdotikus rész és a cselekmény-egész viszonyának vizsgálata
	Szövegértési fókusz	Az élőbeszéd imitációja az írott szövegben
	Szövegalkotási fókusz	Az anekdota egyszerű történetté rontása (sűrítése); történet anekdotikussá formálása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>Az anekdota szépirodalmi és nem szépirodalmi; szóbeli és írásbeli változatai közötti különbség megfigyelése. Anekdotagyűjtés, anekdotamesélés.</p> <p>Különböző irodalomtörténeti vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása, alkalmazása. A kompozíciós egység és a bekezdések/fejezetek viszonyának felismerése. A kompozíció meghatározó elemeinek (pl.: tematikus szerkezet, tér-, időszerkezet stb.) megismerése és azonosítása. Az anekdotikus jellemzés eszközeinek azonosítása. A közvetett tér- és időmegjelölések azonosítása, belőlük következtetések levonása. Az elbeszélői nézőpont és beszédhelyzet érzékelése. A regényekben kikerült (nem exponált) konfliktusok megfogalmazása, komor történetvariációk kitalálása, vitairat és kritika írása.</p>	
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<p>Művek, szövegek:</p> <p>Gárdonyi Géza: Koncz Márton számítása</p> <p>Móricz: Úri muri (részlet);</p> <p>Tóth Béla: A magyar anekdotakincs (részlet);</p> <p>Mikes kelemen: Törökországi levelek (részlet)</p> <p>Mikszáth: Ne nyitogassuk a történelmet; Beszterce ostroma</p> <p>Móra: Tápéi diplomaták; A gyevi törvény</p>	

	<p>Krúdy: Jellegzetes úriember a keresztanyám falujából; Kosztolányi: Április bolondja; Esterházy: Kis magyar pornográfia (részletek); Örkény: Az öregember és az autó Turgenyev: Hamlet és Don Quijote (részlet) Vélemények az anekdotáról (Ady Endre, Alexa Károly, Ambrus Zoltán, Balassa Péter, Fábíán István, Mikszáth Kálmán, Nagy Miklós) Tartalmak, fogalmak: Az anekdota, az anekdotikus novella néhány típusa; az anekdotikus forma átalakulása Kosztolányinál (lélektaniség) és/vagy Krúdynál (elégikusság, líraiság, nyitottság) Anekdoták a regényben és a regénnyé szerveződő anekdotafüzér. Életkép és jelenet a regényben, anticipáció (sejtetés), késleltetés és titok, idill és ironikusan kezelt idill, véletlenek a cselekményben, jelképes tárgyak és visszatérő motívumok; humoros és szatirikus figurák, szatirikus cselekményfordulatok, elbeszélői nézőpont és a cselekmény elemei a regényben, beszédhelyzet és elbeszélői modor Mikszáthnál</p>
--	--

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klasszikus anekdoták - anekdotamesélő verseny 2. Mikszáth és Móra anekdotikus novelláiból 3. A műfaj átváltozása Krúdynál és Kosztolányinál, Örkénynél és Esterházynál 4. Egy 19. századi anekdotikus regény: Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma 5. Összefoglalás 6. Számonkérés: szövegértési feladatlap (vázlatírás)
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2-3-2-4-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFÓKUSZ-VÁLTÁS)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	A fejezetben lévő modulok összekapcsolhatók elsősorban a történelem, illetve bizonyos lélektani (pszichológiai) témákkal, valamint a média tantárggyal is. Tágabb összefüggésben erkölcsi, etikai témákhoz is kapcsolódhatnak.
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • A művekben megjelenő szemléletmód, szerepek, csoportnormák és értékek felismerése és azonosítása, az elbeszélői nézőpont azonosítása és funkciójának értelmezése az olvasott művekben. • Az anekdotáknak és az anekdotikus regénynek, a tanult, olvasott művekben megjelenő tartalmainak, jelentéseinek megfogalmazása, elemzése, értelmezése • Az olvasott regény esetében: a szereplők rendszerének bemutatása; a regény terének, idejének, szereplőinek és cselekményének azonosítása. Az elbeszélői nézőpont felismerése, a kompozíciós egységek elkülönítése
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • Az anekdota és az anekdotikus novella néhány típusa; az anekdotikus forma átalakulása, például lélektaniság és /vagy elégikuság. • A tanulók legyenek képesek felismerni az anekdotát a regényben, illetve a regénnyé szerveződő anekdotafüzért. • A nagyepikai művekben jelentkező anticipáció, késleltetés és titok, idill felismerése. • Az ironikusan kezelt idill és véletlen a cselekményben. • Narratívikai ismeretek.

6. FEJEZET	Cím	A NYELVTAN ALAPFOGALMAI - A SZERKEZETI ELEMZÉS MÓDSZEREI
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	20 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	A nyelvtan alapfogalmai
	Poétikai fókusz	
	Szövegértési fókusz	Adatsorok értelmezése, összevetése, következtetések levonása
	Szövegalkotási fókusz	Táblázatok, adatsorok összeállítása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		Néhány nyelvészeti elemzési módszer megismerése és alkalmazása („kipróbálása”). Beszélgetés az alapfogalmak meghatározásáról, tartalmáról. Néhány kiemelt nyelvi jelenség magyarázata. Alternatív elemzések által adott magyarázatok vizsgálata. Az elemzések kritikája.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Tartalmak, fogalmak: A disztribúciós elemzés alapjai, a nyelvi szintek alapfogalmai, elkülönítésük nehézségei (hangtan, alaktan, mondattan, jelentéstan, pragmatika; fonéma, morféma, szó, mondatrész, mondat, szöveg). A paradigma fogalma, az analógia szerepe a nyelv szerveződésében. A jelentés szerepe, a jelentések és a disztribúció alapján megkülönböztethető jeltípusok megfelelése és diszkrepanciái.
MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	8. A disztribúciós elemzés alapjai 9. A disztribúciós módszer alkalmazása a magyarra és a tanult idegen nyelvre 10. Paradigmák, szófajok 11. A mondat szerkezetének megállapítása disztribúciós módszerekkel 12. A nyelvtan részei, a nyelvi szintek és alapfogalmak 13. Összefoglalás 14. Számonkérés: feladatlap (a disztribúciós módszer alkalmazása)
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	4-5-3-3-3-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó kereszttantervi modulok	Matematikai logika, társadalomismeret

	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Matematika
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • A „szónégyzet” használata. Váltakozás, kiegészítő megoszlás, szabad váltakozás. • A morf, az allomorf, a morféma fogalma. A magyar névszók és igék alakjai, az „igenevek” problémája. A szófaj problémája. A mondat összetevőinek megtalálására szolgáló alapvető módszerek. Az összetevő fogalma. • Felcserélhetőség és helyettesíthetőség a különböző nyelvi szinteken
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • A disztribúciós elemzés képességének elsajátítása. • A morf, az allomorf, a morféma fogalmának elsajátítása; a szófaji sajátosságok ismerete: a szavak alakrendszerének összefüggése a szemiotika tükrében.

7. FEJEZET	Cím	A CSAVARGÓ ALAKJA A MŰVÉSZETBEN - egy toposz értelmezése
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	19 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	A társadalom perifériáján élés, a be nem illeszkedés, kívülállás vagy kiteszítottság problémája; a szabadság értelmezési lehetőségei.
	Poétikai fókusz	Toposzvizsgálat (archetípus, motívum)
	Szövegértési fókusz	Hasonló téma eltérő hangnemben, műfajban, korban való megjelenítésének stilisztikai és szövegtani következményei. Az értékelés bizonyosságát vagy bizonytalanságát kifejező nyelvi tényezők azonosítása
	Szövegalkotási fókusz	Eltérő beszédhelyzetben és eltérő értékelési pozícióból való átalakítása az olvasott szövegeknek
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		A toposz történeti alakváltozatainak összevetése, az állandó és a változó jegyek listába gyűjtése. Metaforikus és szó szerinti kijelentések közötti különbségtétel megkísérlése különböző korú és műfajú szövegeknél. Illusztrációkészítés. Illusztrációk alapján leírás, illetve rövid történet írása. Következtetések levonása a művek szereplőinek kijelentéseiből: előtörténetükre, ruházatukra, tapasztalataikra, az ő általuk elhagyott, az őket kivető közegekre vonatkozóan.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		Művek, szövegek: Lázár Ervin: A báránnyelű-bodorító (részlet); Szegénylegény vagyok én... (magyar népdal); Carmina Burana (részletek); Villon: A Nagy Testamentum (részletek: Jó tanítás balladája a rossz életűeknek; 146. oktáva; Apró képek balladája; 16. oktáva; Ballada a vastag Margot-ról; 14. oktáva); Petőfi: A vándorlegény, Önkénytelen az ember... Rimbaud: Kóborlásaim; Ginsberg - Hobo Blues Band: A leples bitang; Kerouac, Jack: Úton (részlet) Kiss Benedek: Csavargó-ének; Faludy György: Ballada a senki fiáról; [Villonról]

József Attila: Tiszta szívvel;
Tverdota György: [a Tiszta szívvel című versről]
Lator László: [Villonról]
Szerb Antal: [Villonról]
Petri György: Már csak, [saját magáról és költészetéről]
Tersánszky Józsi Jenő: Misi mókus (részlet)
Salinger: Zabhegyező
Kassák Lajos: Csavargók, alkotók (részlet), Egy ember élete (részlet)
Polcz Alaine: A gyermekek haláltudata
Montágh Imre: Nem nyelvi kifejezőeszközeink (részlet)
Nagy Z. Róbert: [Cikk a Magyar Hírlap-ból]

Tartalmak, fogalmak:
Vágánsköltészet
Ballada
Pikareszk
Szleng
Toposz

MODULOK (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)	Cím	10. A nem verbális kommunikáció eszközei 11. A csavargó toposza lírai szövegekben 12. A vágások és Villon 13. A toposz 20. századi megjelenései József Attilánál és Petri Györgynél 14. J. D. Salinger: Zabhegyező 15. Kassák Lajos: Csavargók, alkotók - a csavargó-toposz esszészövegben 16. Hajléktalanok 17. Összefoglalás 18. Számonkérés: prezentáció készítése, egyéni bemutatása
	A feldolgozáshoz ajánlott óraszám	2-4-2-2-5-1-1-1-1
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	Kapcsolódó keresztintertanternvi modulok	Emberismeret
	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek	Etika
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • Legyen képes a tanuló a toposz fogalmát megérteni, azonosítani szépirodalmi szövegekben. Helyezze el a műveket a keletkezésük korában. • Legyen képes néhány mű szöveghű tolmácsolására. Legyen képes fiktív vagy valós riportot készíteni.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • A toposz és az archetípus fogalma és különbsége. A toposz variánsai a különböző művészeti ágakban. • Legyenek a tanulók képesek felismerni a visszatérő motívumokat a magyar és világirodalomban. • Legyenek képesek a művek tér- és időbeli elhelyezésére. • Memoriter.

III. MATEMATIKAI KOMPETENCIATERÜLET

9-12. évfolyam

Célok és feladatok

A matematikatanítás célja, hogy a gondolkodás örömeinek és hasznosságának felfedeztetésével párhuzamosan megismertesse a tanulókat környezetük mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozza a korszerű, a mindennapi életben, a többi tantárgy tanulása során és különböző probléma-szituációkban jól használható, továbbfejlesztésre alkalmas matematikai műveltségüket. Ezen cél megvalósításának folyamatában elsősorban a matematikai kompetencia különböző komponenseit fejlesztjük, valamint a matematikai nevelés folyamatában rejlő lehetőségeket kihasználva hozzájárulunk a többi kulcskompetencia (anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, természettudományos kompetencia, digitális kompetencia, a hatékony, önálló tanulás, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség) megerősítéséhez.

A fenti célok megvalósításának komplex folyamata biztosítja a kulcskompetenciákra épülő kiemelt fejlesztési feladatok (énkép, önismeret, hon- és népismeret, európai azonosságtudat-egyetemes kultúra, aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, gazdasági nevelés, környezettudatos nevelés, a tanulás tanítása, testi és lelki egészség, felkészülés a felnőtt lét szerepeire) megvalósítását is.

A helyi tanterv az 9-12. évfolyamokon folyó kompetencia alapú matematikai nevelés fejlesztési feladatait konkretizálja a következő területek megjelenítésével:

- tartalmak (témakörök), ismeretrendszer,
- a követelmények teljesítéséhez javasolt időkeret,
- fejlesztendő képességek, kompetenciák,
- javasolt tevékenységek átfogó rendszere,
- évfolyamonkénti követelmények,
- értékelési eljárások, módszerek.

A matematikai kompetencia matematikai ismeretek, matematika-specifikus készségek és képességek, általános készségek és képességek, valamint motívumok és attitűdök együttese. A fogalom pontos tartalma a matematikai kompetencia komponensrendszerként való értelmezésével írható le.

A tanterv hangsúlyai elsősorban a matematikai kompetencia következő készség-és képesség-komponensei köré szerveződtek:

Készségek	Gondolkodási képességek	Kommunikációs képességek	Tudásszerző képességek	Tanulási képességek
számlálás, számolás, mennyiségi következtetés, becslés, mérés, mértékegységváltás, szövegesfeladat- megoldás	rendszerezés kombinatívítás deduktív következtetés induktív következtetés valószínűségi következtetés érvelés, bizonyítás	relációszőkincs szövegértés, szövegértelmezés térlátás, térbeli viszonyok ábrázolás, prezentáció	problémaérzékenység probléma-reprezentáció eredetiség, kreativitás problémamegoldás metakogníció	figyelem rész-egész észlelés emlékezet feladattartás feladatmegoldási sebesség

A táblázat dőlt betűvel írt részei a matematika tanulása, a matematikai kompetencia szempontjából különösen meghatározó jelentőségűek, ezek közül valók a kiemelt fejlesztési területek, amelyek kitüntetett figyelmet kapnak.

A tanterv jellemzői, alkalmazhatósága

A tanterv a magyar matematikai nevelés jó hagyományait, értékeit megőrizve a következő területeken fogalmaz meg kiemelten hangsúlyos feladatokat:

1. Fejlesztés-központúság megvalósítása két fő területen: a tanulók komplex fejlesztése; valamint a matematikai tartalmak fokozatos felépítése, mélyítése, bővítése. Ez a szemlélet megkívánja, a felépítés lehetővé teszi a tanulók differenciált foglalkoztatását, az egyéni bánásmód megvalósítását is.

2. Az esélyegyenlőtlenség csökkentése, a különböző adottságú, képességű tanulók felzárkóztatásának illetve tehetségük kibontakoztatásának változatos módszerekkel történő megvalósítása (például a matematikatörténeti érdekességek, a különböző játékok, mint alapvető tevékenységi formák használata a motiváltság erősítésében, stb.).

3. A matematika hasznosságának, gyakorlati hasznosíthatóságának, más műveltségterületeken történő alkalmazásának hangsúlyosabb szerepeltetése a kulcskompetenciák fejlesztése érdekében.

4. A tanterv új szemléletét megerősítő tevékenységi formák, módszertani ajánlások megjelenítése (pl.: páros és csoportmunka, kooperatív tanulási eljárások megismerttetése).

5. Az értékelési módszerek változatosságának hangsúlyozása (az értékelést is a fejlesztés szolgálatába állítva, például megerősíti az egyén önmagához képesti fejlődésének pozitív értékelését is).

6. A matematikai fogalmak fokozatos fejlesztése, az életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenységgel megerősített megjelenítése, a tudatosan átgondolt, spirális tananyag-felépítés.

A modulok a tanórai fejlesztéseket (A típus), más műveltségterületek által támogatott matematikai kompetenciafejlesztést (B típus) és a tanórán kívüli foglalkozásra tervezett fejlesztést (C típus) jelenítik meg.

Az elkészült eszközrendszer részei a tanulói munkafüzetek (eszközmellékletekkel), tanári útmutatók (módszertani, értékelési javaslatokkal, ajánlásokkal, alternatív eljárások bemutatásával, a szükséges eszközökkel).

Bevezető a 9-12. évfolyamok matematika tantervéhez

Célok és feladatok

A matematikatanítás célja és feladata a tanulók önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. A matematikai nevelés sokoldalú eszközökkel fejleszti a tanulók kreatív gondolkodását, modellalkotó tevékenységét, kialakítja a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét, megmutatja a matematika hasznosságát, az emberi kultúrában betöltött szerepét.

A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez, a gazdasági, pénzügyi kérdések áttekintéséhez, a helyes döntések meghozatalához. Szükségessé vált, hogy a matematikatanítás során felvetett problémák kapcsolódjanak a környezeti neveléshez, a családi életre neveléshez, egészségneveléshez és a helyes fogyasztói magatartás kialakításához, továbbá, hogy a tanulók ismerkedjenek meg a matematika kultúrtörténeti vonatkozásaival is.

Fontos, hogy a tanulók képessé váljanak a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára, törekedjenek az önellenőrzésre, legyenek képesek a várható eredmények becslésére. Törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére, ugyanakkor képesek legyenek a problémák közös megoldására is. Ennek érdekében szoktassuk a tanulókat a kooperatív

munkaformához, az erre alkalmas tananyagok egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozásával, a feladatmegoldások megbeszélésével. A csoportmunkában elvégzett feladatok értelmezése és bemutatása közben a tanulók kommunikációs képessége is fejlődik. Differenciált munkaformákkal biztosítjuk a tehetséggondozást, és az elmaradók felzárkóztatását. Fokozatosan alakítsuk ki a matematika szaknyelvének pontos használatát és jelölésrendszerének alkalmazását.

Középiskolában is nagy hangsúlyt kell fektetni a szemléltetésre, a tanulók önálló tevékenykedtetésére annak ellenére, hogy általános iskolai tanításhoz képest a deduktív módszerek is előtérbe kerülnek.

A helyi matematika tanterven alapuló középiskolai tananyag egy sikeres középszintű érettségi vizsgára készíti fel a tanulókat. Az emeltszintű érettségi vizsgához szükséges többlet-tudást a fakultatív oktatási rendszerben kapják meg a tanulók.

A fejlesztési célok és kompetenciák

- Tájékozódás
 - Tájékozódás a térben
 - Tájékozódás az időben
 - Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban
- Megismerés
 - Tapasztalatszerzés
 - Képzelet
 - Emlékezés
 - Gondolkodás
 - Ismeretek rendszerezése
 - Ismerethordozók használata
- Ismeretek alkalmazása
- Problémakezelés és - megoldás
- Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás
- Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek és együttéléssel kapcsolatos értékek
 - Kommunikáció
 - Együttműködés
 - Motiváltság
 - Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás

A helyes tanulási szokások kialakítása

- A négy év során tudatosan kell fejleszteni a tanulók lényegkiemelő, analizáló és diszkussziós képességét, átfogó, nagyobb összefüggések felfedezésére is képes gondolkodását. Erre irányul a

matematikaoktatásban a sokféle logikai feladat, a felfedezettető tanítás, az ismétlés, a rendszerezés, a szövegelemzés, a megoldások vizsgálata.

- Szöveges feladatokon keresztül fejlesztjük a tanulók szövegértését, lényegkiemelő képességét. A mindennapi életből vett problémák matematikai megoldását összevetjük a reális, elvárható eredménnyel. Ezért fontos a becslési képesség fejlesztése is.
- A geometriai feladatok különösen alkalmasak a precíz munkavégzés elsajátíttatására. Vázlat elkészítésére, annak elemzésére, a feladathoz kapcsolódó ismeretanyagok tudatos szintetizálására szoktatjuk a tanulókat. A kivitelezésnél a tanulók esztétikai érzékét, a megoldások számának elemzése során pedig diszkussziós képességüket fejlesztjük.
- A térszemlélet fejlesztése segíti a világban való eligazodást. A valóság tárgyait modelleken keresztül szemléltetve, önállóan elkészített mértani testeken keresztül ismerik meg a tanulók. A felfedezett összefüggéseket a gyakorlati problémák megoldása közben is alkalmazzák.
- A zsebszámológépet készség szinten használják, ismerik a grafikus kalkulátort, és a tanuláshoz használható matematikai programokat, valamint az internetes weblapokat.

- A csoportmunkában a tanár által összeállított feladatsorokon keresztül a tanulók a régi ismereteik alkalmazásával közösen fedezik fel az új matematikai összefüggéseket. Az új ismeretek tanári irányítással, frontális munkaformában rögzülnek. Az együttműködés folyamatában a közös eredmény érdekében előtérbe kerül egymás tiszteletben tartása, a szolidaritás, a tolerancia, a segítőkészség, valamint fejlődik a vitakészség és az érvelés képessége. Ebben a szocializációs folyamatban könnyebben kialakul az intenzív érdeklődés és a kíváncsiság. Ez alapvető feltétele a világ dolgaihoz való pozitív viszonyulásnak, a nyitottságnak, az élethosszig tartó tanulás magalapozásának.

- Felhívjuk az érdeklődő tanulók a figyelmét a szakirodalomra, a szakfolyóiratokra, kiemelten a Középszolai Matematikai és Fizikai Lapokra.

Értékelés, számonkérés

- A fejlesztendő képességek:
 - Az alapvető fogalmak, definíciók, tételek memorizálása, alkalmazása
 - Az alapvető algoritmusok elsajátítása és alkalmazása
 - Az összefüggések megértése, alkalmazása
 - Lényegkiemelés a mindennapi életből merített problémákban
 - A matematikai szaknyelv és jelrendszer alkalmazása

- Az értékelés a tanulók tudásszintjének megismerését szolgálja, visszajelzést ad a tanulónak, a tanárnak és a szülőnek a fejlődés mértékéről, ezért alapvetően fontos a tanulók előrehaladása érdekében. A

tantervben „követelmények” címszó alatt található a középszintű érettségihez szükséges ismeretek, *dőlt betűvel* pedig a kiegészítő tananyagok, melyek elmélyítéshez vagy kitekintésre szolgálnak.

- Kisebb anyagrészek lezárásakor ajánlott röpdolgozatot íratni, amelyet tanári gyakorlatnak megfelelően osztályzattal értékelünk. Ha a tanulók tudásában nagy hiányosságokat tapasztalunk, akkor a hiányok pótlása vagy folyamatosan végezhető, vagy a nagyon nehéznek tűnő anyagrészre később lehet visszatérni.
- A jelentősebb fejezetek lezárásakor témazáró felmérő íratása javasolt. A felmérő csak a továbbhaladáshoz szükséges ismereteket kérje számon. Az egyes feladatok megoldását pontozással javasolt értékelni, ügyelve a helyes részeredmények pozitív értékelésére is. A dolgozat eredményét pontokkal és érdemjeggyel minősítjük. Így a minősítés a tanulók és a szülők számára is egyértelmű.
- A szóbeli számonkérés a matematikában nem túl gyakori a középszintű érettségi kizárólagos írásbeli követelménye miatt.
- Értékelhető szóbeli megnyilvánulás a projektmunkák előadása: matematika történeti vonatkozások ismertetése, a művészetek és a matematika kapcsolata, az elkészített portfóliók magyarázata, a mindennapi élethez kapcsolódó gyakorlati feladatok bemutatása.
- A csoportmunkát nem szükséges minden esetben értékelni. Ha értékeljük, akkor a csoport minden tagja azonos minősítést kap, mely lehet osztályzat vagy a tanári gyakorlatnak megfelelő egyéb jelrendszer.

- Az év végi ismétléskor írathatunk olyan felmérőket, amelyeknek feladatai az érettségi vizsga első részéhez hasonlóan csak rövid válaszokat, számolást, indoklást igényelnek.
- A 12. évfolyamon az érettségire való felkészítés miatt 45+135 perces felmérőket is célszerű íratni a korábbi évek érettségi feladatsorai alapján, hogy ezzel a vizsgaformával megismerkedjenek a tanulók. Mivel ez külön szervezést igényel, javasoljuk évfolyamszintű próbaérettségi íratását.

9. ÉVFOLYAM**37 tanítási hét, heti 3 óra, összesen 111 óra**

	Témakörök	Javasolt óraszám
I.	Gondolkodási módszerek	15
II.	Algebra	32
III.	Geometria	27
IV.	Függvények	15
V.	Valószínűség, statisztika	8

A tananyag feldolgozására 97 órát osztottunk ki, ezeken kívül 8 órát szántunk a témazáró dolgozatokra. (Az éves óraszámából fennmaradó további órák ismétlésre, a nehezebben elsajátítható témák elmélyítésére szolgálnak.)

9. ÉVFOLYAM - I. TÉMAKÖR

GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK

15 óra

KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	
Képességfejlesztési fókuszok	A képességfejlesztés megvalósulási lehetőségei a témakörben
Számlálás, számolás	Halmaz elemeinek száma, végtelen elemszámú halmazok, számosság. Halmazok közös részének és egyesítésének elemszáma logikai szitával.
Becslés, mérés, valószínűségi szemlélet	Kombinatorikus gondolkodás segítségével fejlesztjük a valószínűségi szemléletet.
Szövegesfeladat-megoldás, problémamegoldás, metakogníció	Pontos szövegértés, szövegelemzés, a szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémák átemelése a matematika logikai rendszerébe, a metakogníció fejlesztése.
Rendszerezés, kombinativitás	Különböző dolgok, tárgyak, elemek, fogalmak adott szempont szerinti csoportosítása, rendezése, összefüggések keresése. A kombinatív gondolkodás fejlesztése összetett, több irányba is nyitott végű probléma megoldása során.
Deduktív következtetés, induktív következtetés	Következtetés a speciális, konkrét megfigyelésektől az általános esetre, az induktív gondolkodás fejlesztése.

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK

Konkrét dolgok csoportosítása adott, vagy a tanulók által javasolt szempontok szerint. Szituációs játék, barkochba játék egy-egy halmaz, vagy egy-egy elem kitalálására.

Kevés számú elem esetén az összes sorrend megszámlálása, egyéni illetve csoportos kísérletek elvégzése során, ismétlődő elemek esetén is. Kiválasztási problémák konkrét bemutatása, megfigyelése. Adott síkbeli alakzatok, térformák csoportosítása, egyéni manipulációval.

Játék számkártyákkal, dobókockával, bármilyen általunk feliratozott kártyával.

ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK

A halmaz fogalma, ábrázolása: Venn-diagram, megadása, halmazok egyenlősége, a halmaz elemei, a halmaz elemeinek száma, logikai szita, üres halmaz, részhalmaz, komplementer halmaz.

Műveletek halmazokkal: metszet, unió, különbség.

Számhalmazok, a valós számok halmaza.

Egyszerű pontthalmazok a koordinátasíkon, nevezetes pontthalmazok

Kombinatorikai feladatok megoldása, sorba rendezés, kiválasztás, ismétlődő elemek esetén is.

Állítások és tagadásuk megfogalmazása, azok igaz, hamis voltának eldöntése, az „és” ill. a „vagy” műveletek alkalmazása. Egyszerű következtetések, állítások és megfordításuk megfogalmazása. A definíció és a tétel különbözősége.

KAPCSOLÓDÓ TÉMÁK

Kapcsolódó tantervi témák	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek
<p>Függvények, oszthatósági feladatok, geometriai alakzatok rendszerezése, pontthalmazok síkon, koordinátasíkon, térben.</p> <p>Gráfok.</p> <p>Valószínűség-számítás kombinatorikus úton.</p> <p>A logika elemei a matematika minden témakörében.</p> <p>Halmazok, adatsokaságok, statisztika.</p>	<p>Halmazszemlélet a földrajz, a biológia a kémia tudományban.</p> <p>Formák, motívumok periodicitása a képzőművészetben és a zenében.</p> <p>Számítástechnika.</p> <p>Az összes lehetőség megkeresése egy valóságos probléma megoldásakor (Pl. egy elektromos hálózat, vagy vízvezeték hálózat javítása során).</p>

KÖVETELMÉNYEK

Tájékozottság a valós számkörben.

Részhalmaz, unió, metszet, két halmaz különbségének ismerete és alkalmazása.

A logika alapvető műveleteinek alkalmazása mindennapi problémák megoldásában.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Tudjon tájékozódni a valós számkörben. Ismerje a nevezetes számhalmazokat, a részhalmaz, unió, metszet, két halmaz különbségének fogalmát, és tudja alkalmazni a logika alapvető műveleteit a mindennapi problémák megoldásában.

9. ÉVFOLYAM - II. TÉMAKÖR

ALGEBRA

32 óra

KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	
Képességfejlesztési fókuszok	A képességfejlesztés megvalósulási lehetőségei a témakörben
Számlálás, számolás	Konkrét számolási feladatok a valós számkörben, a számfogalom elmélyítése, egy szám többféle felírása, hatványozás, nagyságrendi viszonyok. A folytonosság érzékeltetése.
Mennyiségi következtetés	Ismerkedés az irracionális számok tulajdonságaival, azok racionális számmal való szorzásával és osztásával, egyenes, fordított és egyéb arányossági következtetési szemlélet fejlesztése a valós számkörben.
Becslés, mérés, valószínűségi szemlélet	Az arányossági feladatok eredményének becslése. A becsült eredmények valószínű, valószínűtlen voltának eldöntése (szemléletfejlesztés). Mennyiségek mérése, azonos mértékrendszer használata, összetett mennyiségek ismerete (Pl. sebesség, sűrűség, Ft/db, népsűrűség : db/m ² stb.) A mennyiségfogalom fejlesztése.
Szövegesfeladat-megoldás, problémamegoldás, metakogníció	A szövegértés tudatos fejlesztése, hétköznapi szöveg „lefordítása” a matematika nyelvére, a valóságbeli problémák matematikai értelmezése (a metakogníció fejlesztése).
Rendszerezés, kombinativitás	A szükséges adatok kikeresése, a fölösleges adatok mellőzése, a lényegkiemelő képesség fejlesztése. A korábbi matematikai ismeretek beépítése, a lehetséges alkalmazások megkeresése, a tanult új ismeret beillesztése, a rendszerező szemlélet alakítása. Számok felépítése prímszámokból, számok osztóinak és többszöröseinek kapcsolata.
Deduktív következtetés, induktív következtetés	Azonosságok, igaz, hamis egyenlőségek, konkrét számoktól az általános eset megfogalmazásáig (induktív gondolkodásmód fejlesztése). Azonosságok alkalmazása konkrét esetekben (deduktív gondolkodás fejlesztése).

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK

Számolási feladatok írásban, fejben, önállóan, programozott lépések szerint.

Elemi számelméleti összefüggések, prímszámok, összetett számok keresése.

Oszthatósági szabályok, osztók, többszörösök meghatározása.

Egyszerű szöveges összefüggések leírása matematikai jelekkel, hallás és olvasás alapján.

Szöveges feladatok értelmezését szolgáló nyelvi játékok.

Szöveges feladatok megoldása előtt a várható eredmények közös becslése, a megoldott egyenletek eredményének ellenőrzése, értelmezése, szöveges válasz a felvetett szöveges problémára.

Egyéni, csoportos munkában arányosságok felfedezése sík és térbeli alakzatok tulajdonságai között, képletek, összefüggések elemzése.

Gyűjtőmunka (egyéni, csoportos): szakácskönyvek, gépjármű katalógusok, stb. tanulmányozása, arányosságok keresése.

Kutatási projektek (előadás, vagy írásbeli feldolgozás)

- matematikatörténeti témában, (pl.: a negatív számok, az irracionális számok kialakulása),
- az arányosságok vizsgálata más tudományokban,
- az „isten arány”, az aranymetszési arány a művészetekben, stb.

ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK

Műveleti azonosságok a valós számok halmazában, kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás.

A műveletek sorrendje, kifejezések szorzattá alakítása.

Hatványozás egész kitevőre, a hatványozás azonosságai.

A számok normálalakja.

Számrendszerek.

Nevezetes azonosságok: $(a + b)^2$, $(a - b)^2$, $a^2 - b^2$.

Műveletek algebrai törtekkel, összetett algebrai kifejezések azonos átalakítása.

Arányosságok, következtetések, százalékszámítás.

Elsőfokú egyenletek.

Egyszerű abszolút értékes egyenletek.

Elsőfokú egyenlőtlenségek.

Elsőfokú két ismeretlenes egyenletrendszerek.

KAPCSOLÓDÓ TÉMÁK	
Kapcsolódó tantervi témák	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek
<p>Műveletek racionális számkörben.</p> <p>Logikai műveletek, halmazok.</p> <p>Négyzetgyök és n-edik gyök, gyökfüggvények.</p> <p>A logaritmus, exponenciális, függvények.</p>	<p>Normálalak használata: kémia, fizika, földrajz, csillagászat, statisztikai mutatók.</p> <p>Arányosságok a valóságban, a természetben, a művészetekben.</p>

KÖVETELMÉNYEK
<p>A másodfokú azonosságok alkalmazása.</p> <p>A négy alpművelet elvégzése algebrai kifejezésekkel.</p> <p>Arányosságok felismerése, alkalmazása szöveges feladatokban és a mindennapi problémákban.</p> <p>Szövegértés, szövegelemzés.</p> <p>Oszthatósági szabályok biztos ismerete.</p> <p>Összetett számok prímtényező alakja.</p> <p>Elsőfokú egyenletek biztos megoldása.</p> <p>Egyszerűbb egyenletrendszerek biztos megoldása.</p>

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI
<p>Tudja elvégezni a négy alpműveletet és a másodfokú azonosságokat algebrai kifejezésekkel. Legyen tisztában az egyenes és a fordított arányosság alkalmazásának lehetőségeivel szöveges feladatokban.</p> <p>Ismerje az alapvető oszthatósági szabályokat, a prím- és az összetett szám fogalmát, tudjon prímtényezőkre bontani.</p> <p>Tudjon megoldani elsőfokú egyenletet, egyenletrendszer, szöveges feladatokon keresztül is.</p>

9. ÉVFOLYAM - III. TÉMAKÖR

GEOMETRIA

27 óra

KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	
Képességfejlesztési fókuszok	A képességfejlesztés megvalósulási lehetőségei a témakörben
Számlálás, számolás	Geometriai alakzatok mennyiségi jellemzői, csúcsok, élek, lapok száma, kerület, terület, élváz hossza, felület, térfogat nagysági viszonyai, mérőszámok összehasonlítása, rendezése, a számolási készség alkalmazása a valóság tárgyain, illetve azok geometriai modelljein.
Mennyiségi következtetés	A sík- és térbeli alakzatok építése, következtetések megfogalmazása mennyiségi jellemzőik között. A mennyiségek folytonossága, fogalmának továbbfejlesztése.
Becslés, mérés, valószínűségi szemlélet	Síkidomok kerületének, területének, térbeli alakzatok élvázának, felületének, térfogatának becslése. Valóságos tárgyak, modellek elkészítéséhez felhasználható anyagok mennyiségének közelítő meghatározása, az ehhez szükséges képességek fejlesztése.
Szövegesfeladat-megoldás, problémamegoldás, metakogníció	Szövegértelmezés továbbfejlesztése a lényegkiemelő képesség fejlesztése. A valóság tárgyainak geometriai modellezéséhez szükséges képességek, a térlátás fejlesztése.
Rendszerezés, kombinativitás	Síkbeli és térbeli analógiák felfedezése. A valóság tárgyainak jellemzése a geometriai fogalmak segítségével, absztrakciós képesség fejlesztése.
Deduktív következtetés, induktív következtetés	Összefüggések, képletek felfedezése gyakorlati tapasztalatból kiindulva, azok általánosítása és alkalmazása más esetekben.

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK
Tárgyak, testek, síkidomok csoportosítása megadott, vagy egyéni szempontok szerint. Csoportmunka: a sík ill. a tér kitöltése különböző formákkal. A síkon és a gömbön felrajzolt alakzatok tulajdonságainak megfigyelése: hasonlóságok, különbségek.

Kutatómunka: (előadás, vetítés számítógéppel, interaktív programok az Internetről).

- Térformák, poliéderek, szimmetriák a síkban és a térben.
- Geometriai motívumok a képzőművészetben.
- Arányok a zenében, a természetben, stb.

ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK

Tételek és viszonyaik.

Testek, elnevezések.

Testek geometriai tulajdonságai, élváz, háló, felszín, térfogat (tapasztalati szinten).

Háromszögek jellemzése, alapfogalmak, kerület, terület.

Háromszögek nevezetes vonalai, körei, definíciók, tételek (bizonyítás nélkül).

Pitagorasz-tétel, Thalész-tétel (bizonyítással), a tételek alkalmazása.

Négyszögek, sokszögek belső és külső szögei.

Négyszögek osztályozása, speciális négyszögek: trapézok, paralelogrammák, deltoidok, húr- és érintőnégyszögek (bizonyítás nélkül), kerület- és területszámítás, szerkesztési feladatok.

Kör és a szabályos sokszögek.

Kör és részei, kerületük, területük, a szög ívmértéke.

Transzformációk: szimmetriák, eltolás, elforgatás (tapasztalatgyűjtés, manipuláció). Szimmetriák a térben: a valóságban, a természetben.

Vektorok jellemzése, alkalmazása.

Térbeli transzformációk.

KAPCSOLÓDÓ TÉMÁK

Kapcsolódó tantervi témák	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek
<p>Halmazok, logika.</p> <p>Korábbi tanulmányok a síkidomokról és testekről.</p> <p>Nevezetes ponthalmazok, szögfelező, szakaszfelező merőleges.</p>	<p>Képzőművészet, zene, építészet, informatika, természeti környezet, modellezés, kertészet, szabás-varrás.</p>

KÖVETELMÉNYEK

Tájékozottság a megismert síkidomok és testek tulajdonságaiban.
Speciális háromszögek, négyszögek és szabályos sokszögek tulajdonságainak ismerete.
Nevezetes tételek: Pitagorasz-, Thalész-tétel alkalmazása.
Kör részeinek ismerete, az ívmérték használata.
Szimmetriák felismerése, alkalmazása geometriai modelleken.
Vektorok alkalmazása.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Ismerje a nevezetes síkidomok (háromszögek, négyszögek, kör és szabályos sokszögek) és testek tulajdonságait.
Tudja használni az ívmértéket, a Pitagorasz-, és a Thalész-tételt.
Ismerje fel a szimmetriákat a geometriai ábrákban, legyen képes egybevágósági transzformációkat alkalmazni.

9. ÉVFOLYAM - IV. TÉMAKÖR

FÜGGVÉNYEK

15 óra

KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	
Képességfejlesztési fókuszok	A képességfejlesztés megvalósulási lehetőségei a témakörben
Számlálás, számolás	Az adott helyhez tartozó függvényértékek kiszámítása, a függvények tulajdonságainak (pl.: növekedési és fogyási viszonyainak) meghatározása. A grafikus megjelenítés a függvényértékek közötti reláció meghatározását képi formában is megerősíti.
Mennyiségi következtetés	Mozgás-, hőingadozási- stb.- grafikonok, egyéb statisztikai adatokat szemléltető grafikonok segítségével tovább mélyíthető a mennyiségi következtetés képessége. A folytonos, a szakaszos és a diszkrét változások elemzése.
Becslés, mérés, valószínűségi szemlélet	A grafikus ábrázolás közelítő képi megjelenítést biztosít. A valóság folyamatait leíró grafikonok, és a matematikai függvények grafikonjainak különbözősége, hasonlósága.
Szövegesfeladat-megoldás, problémamegoldás, metakogníció	A valóságból merített szöveges feladatok algebrai megfogalmazása, az így leírt kétváltozós összefüggések ábrázolása a koordináta- rendszerben, többsíkú gondolkodást igényel, az ehhez szükséges képességek fejlesztése.
Rendszerezés, kombinativitás	Kombinatív gondolkodást és az összefüggések felismerésének képességét feltételezik az alábbi műveletek: <ul style="list-style-type: none"> - többféle grafikon együttes megfigyelése, a képi megjelenés és a valós folyamat kapcsolata. - a geometriai transzformációk alkalmazása a függvény-transzformációk végrehajtásánál. - a halmazszemlélet, az algebrai összefüggések és a geometriai tulajdonságok párhuzamos alkalmazása.
Deduktív következtetés, induktív következtetés	Konkrét számokkal és összefüggésekkel megadott függvényekről, átlépés az általános képletekkel megadottakra, illetve az általánosítás után azok konkrét alkalmazása.

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK

Játék: tájékozódás térben, időben (csoportos),

„torpedó”(páros).

Tájékozódás térképen, földgömbön (párban).

Adott tulajdonságú pontok keresése, pl. barkochba játékkal.

Grafikonok készítése

- milliméterpapírra (egyéni),
- mágnestáblán (csoportokban),
- írásvetítőn, egymáson elmozgatható fóliákkal (tanári irányítással).
- függvényábrázoló programokkal pendrive-ra, aktív táblára (tanári irányítással).

ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK

Tájékozódás a koordináta-rendszerben, pontok, tartományok keresése.

A valóság változó jelenségeinek megfigyelése, az adatok lejegyzése, azok ábrázolása. Arányosságok megállapítása.

Tanult összefüggések, képletek alkalmazása, az összetartozó értékek ábrázolása.

Ábrázolás geometriai, fizikai képletek alapján.

A függvény fogalmának előkészítése, bevezetése.

A lineáris függvény jellemzése, milyen folyamatok leírására szolgálhat.

Függvénytulajdonságok: meredekség, növekedés, fogyás, zérushely, tengelymetszet.

Az abszolútérték-függvény, új tulajdonság: szélsőérték

A másodfokú függvény, milyen folyamatok leírására szolgálhat.

Egyszerű függvénytranszformációk.

KAPCSOLÓDÓ TÉMÁK	
Kapcsolódó tantervi témák	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek
<p>Halmazok, ponthalmazok, algebrai azonosságok, műveletek a valós számkörben, arányosságok, sorozatok, geometriai transzformációk.</p> <p>Nevezetes ponthalmazok (ellipszis, hiperbola, parabola).</p> <p>Egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek grafikus megoldása.</p> <p>Ponthalmazok uniója, közös része: halmazok, logika.</p> <p>Táblázatok, grafikonok olvasása (statisztika).</p>	<p>Alkalmazás fizikai, kémiai törvényszerűségek leírására.</p> <p>A valóság folytonos, illetve diszkrét folyamatai.</p> <p>Grafikonok alkalmazása a képzőművészetben.</p>

KÖVETELMÉNYEK
<p>Az alapfüggvények grafikonjának ismerete.</p> <p>A valóság folyamatainak grafikus megjelenítése.</p> <p>Adott grafikonok értő olvasása.</p>

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI
<p>Ismerje az alapfüggvények grafikonját, tudjon grafikont ábrázolni és olvasni.</p>

9. ÉVFOLYAM - V. TÉMAKÖR
VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

8 óra

KÉPESSÉGFEJLESZTÉS	
Képességfejlesztési fókuszok	A képességfejlesztés megvalósulási lehetőségei a témakörben
Számlálás, számolás	Statisztikai adatoknál számlálás, gyakoriság, relatív gyakoriság. Esetek leszámmlálása.
Mennyiségi következtetés	Egyszerű számítások relatív gyakoriságokkal. Gráfok és diagramok alkalmazása a szemléltetésre.
Becslés, mérés, valószínűségi szemlélet	Egy kísérlet kimenetelének relatív gyakorisága és valószínűsége közötti kapcsolat. Szubjektív valószínűségi becslések és ellenőrzésük tapasztalatok elemzésével.
Szövegesfeladat-megoldás, problémamegoldás, metakogníció	Olyan mindennapi szituációk értelmezése, ahol a véletlennek vagy a bizonytalanságnak szerepe van. Tömegjelenségek, újságcikkek olvasása és értelmezése. Egyszerű valószínűségi állítások jelentése a mindennapi életben.
Rendszerezés, kombinativitás	Adatok rendszerezése, táblázatok, diagramok értelmezése.
Deduktív következtetés, induktív következtetés	A statisztikai kijelentéseknek és következtetéseknek a klasszikus logikától eltérő tulajdonságai.

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK
Adatgyűjtés statisztikai zsebkönyvből, Internetről, újságokból, szaklapokból, vagy saját felméréssel. Adatok feldolgozása, számológép és számítógép szerepe. Játékok és megfigyelések, adatgyűjtés.

Vita különböző esélylatolgatásról, csoportos munka.

ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK

Statisztikai adatok fajtái, grafikonok, diagramok: oszlop, kör, sáv és vonaldiagram.

Statisztikai adatok jellemzői: átlag, medián, módusz.

KAPCSOLÓDÓ TÉMÁK	
Kapcsolódó tantervi témák	Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek
Törték Függvények és grafikonok Kombinatorika Algebra	Társadalomtudományok, szociológia, földrajz, nyelvtudományok.

MÓDSZERTANI ORIENTÁCIÓ	
Tanítási eljárások	Csoportos munka, beszámolók szervezése, számítógépterem Internet hozzáféréssel. Számítógép, projektor, aktív tábla. Frontális módszer. Feladatlapok.

KÖVETELMÉNYEK
Adatok szemléltetése, jellemzők megadása. Gyakoriság, relatív gyakoriság.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI
Tudjon adatokat szemléltetni diagramon, táblázatban és grafikonon, és ezen adatokat jellemezni. Gyakoriság, és relatív gyakoriság fogalmának ismerete, értékének meghatározása.

Melléklet a 9. évfolyam kerettantervéhez

A típusú (tanórai) és C típusú (tanórán kívüli) modulok listája:

I. TÉMAKÖR	GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK		AJÁNLOTT ÓRASZÁM
			15 óra
A modul sorszama és címe	0901	Halmazok	6 óra
	0902	Logika	3 óra
	0903	Kombinatorika	6 óra
Kapcsolódó C modulok	09C06	<i>Gondolkodom, tehát vagyok</i>	
	09C09	<i>Sakkmatek</i>	

II. TÉMAKÖR	ALGEBRA		AJÁNLOTT ÓRASZÁM
			32 óra
A modul sorszama és címe	0904	Műveletek a valós számkörben	10 óra
	0905	Arányosság, százalék	6 óra
	0916	Algebrai azonosságok	6 óra
	0917	Egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	10 óra
Kapcsolódó C modulok	09C02	<i>Számolgatunk?</i>	
	09C03	<i>A szorzattá alakítás művészete</i>	
	09C04	<i>Osztozzunk!</i>	
	09C05	<i>Karácsonyi szám</i>	

III. TÉMAKÖR	GEOMETRIA		AJÁNLOTT ÓRASZÁM
			27 óra
A modul sorszáma és címe	0906	Térgeometria	5 óra
	0907	Háromszögek	6 óra
	0908	Négyszögek, sokszögek	3 óra
	0914	Vektorok	3 óra
	0915	Egybevágósági transzformációk	6 óra
	0919	A kör	4 óra
Kapcsolódó C modulok	09C01	<i>Időben a térben</i>	
	09C08	<i>Szimmetrikus?</i>	
	09C09	<i>Sakkmatek</i>	

IV. TÉMAKÖR	FÜGGVÉNYEK		AJÁNLOTT ÓRASZÁM
			15 óra
A modul sorszáma és címe	0909	Összefüggések, képletek	3 óra
	0910	Függvénytulajdonságok	3 óra
	0911	Lineáris függvények	3 óra
	0912	Abszolút érték függvény	3 óra
	0913	Másodfokú függvények	3 óra
Kapcsolódó C modulok	09C10	<i>Mi függ mitől?</i>	
	09C12	<i>Lineáris programozás</i>	

V. TÉMAKÖR	VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA		AJÁNLOTT ÓRASZÁM
			8 óra
A modul sorszáma és címe	0918	Statisztikai alapfogalmak	8 óra
Kapcsolódó C modulok	09C07	<i>Véletlen?</i>	

IV. ANGOL NYELV
- MINT ELSŐ IDEGEN NYELV -
GIMNÁZIUM

9-12. évfolyam

Célok és feladatok

A 9. évfolyamos diákok legalább öt éve tanulják a célnyelvet. Ez idő alatt megismerkedtek az idegen nyelvi foglalkozások feladat- és szövegtípusaival, szókincsük bővült, megértik a tanár célnyelvi óravezetését, önbizalmuk lehetővé teszi számukra, hogy az órai munkában egyénileg, párban vagy csoportban eredményesen vegyenek részt, órán kívüli feladataikat önállóan megoldják. Önértékelésük fejlett és reális: ismerik erős és gyenge pontjaikat. Továbbra is fontos motivációjuk fenntartása és további fejlesztése.

Cél, hogy a 10. évfolyam végére minden diák eljusson az A2 szintre, melyen számára ismert témakörökben, életszerű helyzetekben képes információt kérni és kapni. Megérti a hosszabb terjedelmű, autentikus hallott vagy olvasott szöveg lényegét, abból ki tudja szűrni a lényeges információt. Képes több mondatból álló szöveget szóban és írásban létrehozni. Szókincse elég fejlett ahhoz, hogy az ismert témakörökhöz kapcsolódó témákról szóban és írásban információt tudjon cserélni.

A 12. évfolyam végére minden diáknak B1 szintű nyelvtudást kell szereznie, az előző szintnél fejlettebb szókincssel, szélesebb skálán mozgó, de ismert témákról kell tudnia szóban és írásban információt cserélnie, hosszabb szövegeket megértenie és létrehozni.

Továbbra is lényeges, hogy az idegen nyelvű tananyag felölelje a más tantárgyaknál tanult tartalmakat, de ezeken az évfolyamokon a diákok nyelvi szintje már új tananyag feldolgozását is lehetővé teszi. Fontos, hogy az előző évekhez hasonlóan segítsék a nyelvtanulást az önálló olvasás és az osztálytermen kívüli nyelvi hatások.

Ebben az életkorban a diákokat segítheti a szabályszerűségek felismerése és azok alkalmazása, de a hangsúly továbbra is a jelentésen, a kontextuson és a kommunikáción van. Ezeken az évfolyamokon kell egyensúlyt teremteni a folyamatos beszéd és a nyelvhelyesség között.

A 12. év végére a diákoknak el kell sajátítaniuk az önálló nyelvfejlesztéshez elengedhetetlen nyelvtanulási stratégiák hatékony alkalmazását.

Fejlesztési követelmények

A tanuló ismert témakörben szóban és írásban tud információt cserélni, hallott és olvasott szöveget megérteni és létrehozni. Nyelvtudását önállóan szinten tartja, illetve szakmai érdeklődésének megfelelően továbbfejleszti. Nyelvtudása segítségével képes képet alkotni más országok népeiről és kultúrájáról.

Témalista

- ⇒ **Személyes vonatkozások:** személyi adatok, életrajz, családi élet mindennapjai, otthoni teendők, családi ünnepek
- ⇒ **Ember és társadalom:** emberek külső jellemzése, hasonlóságok és különbségek emberek között, öltözködés, baráti kör, a tizenévesek világa, női és férfiszerepek, ünnepek, vásárlás, szolgáltatások
- ⇒ **Környezetünk:** az otthon, a lakóhely bemutatása, természeti környezetünk: környezetvédelem, időjárás, északok

- ⇒ **Az iskola világa:** az iskola bemutatása, tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, a nyelvtanulás szerepe, iskolai élet tanításon kívüli eseményei
- ⇒ **A munka világa:** diákmunka, nyári munkavállalás, pályaválasztás, munkába állás, foglalkozások
- ⇒ **Életmód:** napirend, egészséges életmód (helyes és helytelen táplálkozás, mozgás, testápolás), étkezési szokások (a családban, a menzán, éttermekben, gyorsétteremben), ételek, betegségek, sérülések, baleset, gyógykezelés (házi orvos, szakkezelés, kórházak)
- ⇒ **Szabadidő, művelődés és szórakozás:** hobbik, színház, mozi, koncert, kiállítás stb., sport, iskolai sport, média (olvasás, tévé, videó, számítógép, Internet), kulturális események
- ⇒ **Utazás, turizmus:** közlekedés (eszközei, lehetőségei, tömegközlekedés), nyaralás itthon és külföldön, utazási előkészületek, tervezése, szervezése, egyéni és társas utak előnyei, hátrányai
- ⇒ **Tudomány és technika:** népszerű tudományok, ismeretterjesztés, a technikai eszközök szerepe a mindennapi életben

Kommunikációs helyzetek

HELYZET	SZEREP
Áruházban, üzletben, piacon	vevő
Családban, családnál, baráti körben	vendéglátó, vendég
Étteremben, kávéházban, vendéglőben	vendég, egy társaság tagja
Hivatalokban, rendőrségen	ügyfél, állampolgár
Ifjúsági szálláson, campingben, panzióban, szállodában	vendég
Iskolában	tanuló, iskolatárs
Kulturális intézményben, sportlétesítményben, klubban	vendég, látogató, egy társaság tagja
Országhatáron	turista
Orvosnál	beteg, kísérő

Szolgáltató egységekben (fodrász, utazási iroda, jegyiroda, benzinkút, bank, posta, cipész, gyógyszertár stb.)	ügyfél
Szünidei munkahelyen	munkavállaló
Tájékozódás az utcán, útközben	helyi lakos, turista
Telefonbeszélgetésben	hívó és hívott fél
Tömegközlekedési eszközökön (vasúton, buszon, villamoson, taxiban, repülőn, hajón)	utas, útitárs

9. évfolyam

Évi óraszám: 111

Óraszám	Tananyag/Modul
1.	Bevezetés
2-6	Unit 1: It's great to be here!
7-11	Modul 1: City legends
8-12	Unit 2: Who's Em?
13-17	Unit 3: Are you American?
18-22	Modul 2: Going Places
23-27	Unit 4: Can you spell that, please?
28	Összefoglalás
29	Dolgozat
30-34	Unit 5: I've got two sisters.
35-39	Unit 6: I really like him.
40-44	Modul 3: Five minutes fame
45-49	Unit 7: Can I come, too?
50-54	Unit 8: Welcome to Brighton.
55	Összefoglalás
56	Dolgozat
57-62	Unit 9: I often go to a movie.
63-68	Unit 10: Can you swim?
69-73	Modul 4: Sports-The Olympic Games
74-78	Unit 11: What's Michael doing?
79-83	Unit 12: What are you going to wear?
84-88	Module 5: Easter in Europe
89	Összefoglalás
90	Dolgozat
91-95	Modul 6: Holidays on the net
96-99	Unit 13: Were you with Spike?
100-104	Unit 14: Did you talk about me?

105	Dolgozat
106-110	Modul 7: The broker game
111	A tanév zárása

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- ⇒ kb. 100 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelentől elkülöníteni;
- ⇒ kb. 100 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- ⇒ kb. 100 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megérteni;
- ⇒ kb. 100 szavas köznyelvi szöveg lényegét megérteni;

Beszédkésztség

A tanuló legyen képes

- ⇒ köznyelven megfogalmazott kérdésekre odailő válaszokat adni;
- ⇒ egyszerű mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- ⇒ megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- ⇒ beszélgetésben részt venni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló legyen képes

- ⇒ kb. 150 szavas, köznyelven megírt szöveget megérteni;
- ⇒ kb. 150 szavas köznyelvi szövegben lényeges információt a lényegtelentől megkülönböztetni;
- ⇒ ismert nyelvi elemek segítségével kb. 150 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;

- ⇒ kb. 150 szavas köznyelven megírt szövegben fontos információt megtalálni.

Íráskészség

A tanuló legyen képes

- ⇒ kb. 100 szavas, tényyszerű információt közvetítő szöveget, leírást, jellemzést, elbeszélést, baráti levelet írni.

V. NÉMET NYELV
- MINT MÁSODIK IDEGEN NYELV -
Gimnázium

9-12. évfolyam**Célok és feladatok**

Az általános bevezetőben megfogalmazottakon túl a második idegen nyelv tanulásának célja, hogy a diákokat a négy tanév során alapszintű nyelvtudáshoz juttassa. A második nyelv tanulását megkönnyítheti az első nyelv elsajátítása során nyert tapasztalat, hiszen a célnyelvű óravezetés, a feladat- és szövegtípusok, munkaformák és követelmények már ismertek. A diákok nyelvtanulási stratégiái és önbizalma szintén támogathatják az újabb nyelv tanulását. Ez a korosztály látványosabb tempóban halad az előző évfolyamokon jellemzőnél, ezért reálisan elvárható, hogy a második idegen nyelvből a 10. tanév végére az A1 szintet, a 12. évfolyam befejezésére pedig az A2 szintet elérjék a diákok. A célok és feladatok egybeesnek az első idegen nyelvnél kifejtettekkel.

Fejlesztési követelmények

A tanuló ismert témakörben, szóban és írásban tud néhány mondatos információt cserélni, rövidebb szöveget megérteni és létrehozni. Nyelvtudását önállóan szinten tartja, illetve szakmai érdeklődésének megfelelően továbbfejleszti. Nyelvtudása segítségével képes képet alkotni más országok népeiről és kultúrájáról.

Témalista (ajánlás)

- ⇒ Én és a családom: személyi adatok; foglalkozások; otthoni teendők, kötelességek; családi ünnepek.
- ⇒ Az otthon. A szűkebb környezet: a lakás bemutatása; a lakószoba bemutatása.
Emberi kapcsolatok: barátság; emberek külső és belső jellemzése.
- ⇒ Tágabb környezetünk: falu, kisváros, világváros; a lakóhely bemutatása; idegenvezetés a lakóhelyen; növények és állatok.

- ⇒ Az iskola világa: az iskola bemutatása; az ideális órarend; az ideális iskola; egy célnyelvi iskola összehasonlítása az itthonival.
- ⇒ Egészség.
- ⇒ Étkezés: étkezési szokások nálunk és más országokban; ételek és ételreceptek; éttermek és gyorséttermek.
- ⇒ Utazás: utazási előkészületek; nyaralás itthon és külföldön.
- ⇒ Szabadidő és szórakozás: kedvenc sport; gyűjtemények; sport az iskolában és az iskolán kívül; videó, számítógép és olvasás; kulturális események; a színház és a mozi világa; a modern és a klasszikus zene; az Internet világa.
- ⇒ A munka világa: munkavállalás nyáron, pályaválasztás.
- ⇒ Országismeret: találkozások a célország(ok) kultúrájával, tájékozódás a célország(ok) életéről.
- ⇒ Tudományos és technikai műveltség: a tudomány és technikai eszközök szerepe mindennapjainkban; a célország(ok) közismert technikai és tudományos csúcsteljesítményei.

9. évfolyam**Évi óraszám: 111****Tartalom és a továbbhaladás feltételei****BESZÉD****Interakció**

Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<p>Alapvető közvetlen szükségleteinek kielégítése céljából tud egyszerű közléseket tenni, felszólítani, interakcióban részt venni.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Röviden, egyszerűen útba tud igazítani. - Másoktól dolgokat tud kérni. - Rövid, egyszerű instrukciókat tud adni. - Tud számokat, mennyiségeket, költségeket és időt kezelni. - Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat. - Tud üdvözölni, elbúcsúzni, alapvető udvariassági formulákat használni, azokra reagálni. - Képes alapvető személyes információkra rákérdezni és ilyen információkat adni. - Információcsere érdekében interakcióban vesz részt - Felkészülés után váratlan elem megjelenésével interakcióban vesz részt. <p>Egyszerű kompenzációs stratégiákat tud használni, hogy megértesse magát ill. megértse beszédpartnerét.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gesztusokat, mimikát célszerűen tud használni. - A jelentés tisztázását röviden kérni tudja. - A hallottak lassú, tagolt megismétlését kérni tudja 	<ul style="list-style-type: none"> - Betanult szerepet változtatás nélkül és/vagy kis változtatással eljátszik. - Csoportos, páros felkészülés után interakcióban vesz részt. - Információcsere érdekében interakcióban vesz részt. - Nagyon egyszerű tranzakciót bonyolít (pl. jegyet vesz). - Nagyon egyszerű interjúban vesz részt. <p>- Irányított feladat: betanult egyszerű kérdések/ válaszok projekt bemutatás után</p> <ul style="list-style-type: none"> - Csoportos, páros felkészülés után bemutat egy honlapot. - Egyszerű elektronikus levelet fogalmaz, ismeretlen diáktársának elküldi, kérdéseket tesz fel. - Nyelvtanulóknak szóló virtuális világban üdvözöl más résztvevőket.

Összefüggő beszéd

Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<p>Ismerős, személyes témában néhány egyszerű mondatot tud mondani.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismerős személyekről, tárgyokról és helyekről egyszer ű közléseket tud tenni. - Leírást tud adni saját magáról, foglalkozásáról. - Fel tud olvasni /emlékezetből el tud mondani egy nagyon rövid, egyszer ű bejelentést. 	<ul style="list-style-type: none"> - Felkészülés után ismerős, személyes témában röviden informál. - Rövid és egyszerű írott szöveget felkészülés után felolvas. - Egyszerű szövegű dalt gyakorlás után elénekel. - Elpróbált egyszer ű szerepet eljátszik. - Elkészült munkáját egy-egy mondattal ismerteti. - Rövid csoportos prezentációban néhány mondat erejéig részt vesz. - Saját projektjét bemutatja többnyire betanult formában (pl. táblán található segítséggel) - Elektronikus időjárás jelentést készít és felolvas.

SZÖVEGÉRTÉS

Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<p>Képes megérteni ismerős szavakat és nagyon alapvető fordulatokat, amelyek személyére, vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes mások közvetlen szükségleteire irányuló közléseire, felszólításaira reagálni. - Képes egyszer ű instrukciókat követni. - Tudja követni az egyszerű útbaigazítást. 	<ul style="list-style-type: none"> - A legegyszerűbb közlések lényegi tartalmát kiszűri. - A legegyszerűbb közlésekből megszerzi a neki fontos lényegi és tárgyyszerű információt. - Vizuális segédeszközök segítségével meg tudja érteni a projektje forrásaként használt szöveg üzenetét és a fő információt - Ismétléseket tartalmazó, a projekt forrásaként használt egyszerű szövegeket hallás után megért - Követni tudja a projekt készítés lépéseit. - Megérti a különböző munkaformák szervezéséhez használt instrukciókat. - Megállapítja, hogy egy adott információ megtalálható-e egy adott honlapon - Szóbeli utasítás alapján egyszerű számítógépes feladatokat végre tud hajtani.

OLVASÁS

Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> - Képes megérteni az ismerős szavakat, nagyon egyszerű mondatokat egyszerű rövid szövegekben. - Egyszerű feliratokon, posztereken ismerős szavakat, fordulatokat meg tud érteni. - Egyszerű informatív szövegekből (pl. prospektus, menetrend) alapvető tárgyyszerű információt tud szerezni. - Követni tud rövid, egyszerű írásos útbaigazítást. 	<ul style="list-style-type: none"> - Általános tájékozódás céljából nagyon egyszerű szöveget olvas. - A legegyszerűbb szövegek lényegi tartalmát kiszűri. - A legegyszerűbb szövegekből megszerzi a neki fontos tárgyyszerű információt. - Megérti, vizuális segítséggel, a projektje forrásaként használt szöveg fő üzenetét és azokat az információkat, amire projektjéhez szüksége van - Követni tudja a projekt lépéseinek sorrendjét - Virtuális városnézésen vesz részt, melynek során figyeli a feliratokat.

ÍRÁS**Írásbeli szövegalkotás**

Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
<p>Képes szavakból, vagy nagyon rövid mondatokból álló tárgyyszerű írásbeli közlésre.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Listát tud írni. - Egyszerű képeslapot tud írni. - Saját és mások alapvető személyes adataival formanyomtatványt tud kitölteni. - Magáról, ismert és kitalált személyekről egyszerű fordulatokat és mondatokat tud írni. - Rövid, egymondatos üzenetet tud hagyni. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nyomtatványt tölt ki. - Listát ír. - Egyszerű üdvözlő lapot ír. - Posztert készít. - Rövid üzenetet, sms-t ír. - Listaverset készít saját magáról, vagy általa ismert személyről, helyről, dologról, helyzetről. - Egyszerű fordulatokkal és mondatokkal („és”, „vagy”, „mert” kötőszavak használatával) projektjét írásban be tudja mutatni - Elektronikus levelezőlapot küld csoporttársainak. - Elektronikus formanyomtatványt kitölt.

FELHASZNÁLT MODULOK:

Menschen um uns	Kreative Kommunikation
Quiz dich!	Internet
Zusammen sind wir stark!	Projektarbeit
Alles Gute zum Geburtstag!	Internet
Konfliktfeld Schule	Kreative Kommunikation
Schule macht Spass	Internet
Activity Show	Kreative Kommunikation

A Hueber Könyvkiadó „Schritte international 1“ című tankönyvét használjuk.

A hét modult a leckék közé illesztjük be, a tartalmilag legmegfelelőbb helyekre.

Az éves óraszám elosztása következőképpen néz ki:

35 óra - a modulok feldolgozása

62 óra - a tankönyv olvasmányainak feldolgozása

9 óra - ellenőrzés (nagydolgozat, projektmunka előkészítése, értékelése)

5 óra - összefoglalás, ismétlés

VI. MŰVÉSZETEK MŰVELTSÉGTERÜLET

9. évfolyam – Humán osztály

Évi óraszám: 140 óra

Célok és feladatok:

A mozgóképkultúra és médiaismeret a gimnáziumi oktatás során elsősorban a mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztését, az önálló és kritikus attitűd kialakítását és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázását szolgálja, egyben a személyiségfejlesztés alapvető eszköze.

A 8. évfolyamon megszerzett alapszintű mozgóképnyelvi és művelődéstörténeti tájékozottság felidézését követően a cél a filmnyelvi tájékozottság és kifejezőképesség fejlesztése mellett elsősorban a stílustörténet néhány fontos mozzanatának ismerete, a műismeret, és az elemzési készség fejlesztése. Fontos eleme a tárgy gimnáziumi oktatásának a mozgókép magas kultúrájának és tömegkultúrájának viszonya, az eltérő alkotói és nézői szerepek felismertetése. A médiaismereti stúdiumok elsősorban a közönségre hatással lévő tényezők tanulmányozását célozzák. Tárgyalni kell a tapasztalati valóság és a média által reprezentált, filmvászon, képernyőn megjelenő virtuális világ viszonyát. Az eltérés tényén túl annak okait, például az etnikumok és a különböző kultúrák tekintetében. A 9. évfolyamokon a művek feldolgozása során fokozatosan erősödik a fogalmi gondolkodás, az absztraháló készség fejlesztése, a mozgóképi szövegek értelmezésénél, pedig az ismeretek alkalmazása. Ugyanakkor meghatározó a kreatív gyakorlatok, az önálló tevékenységi formák, a projektmunka szerepe.

A Tánc és dráma tevékenységközpontú. A tevékenységet követő elemző beszélgetések a fogalmi ismeretek bővítésével járnak, de nem valósulhatnak meg anélkül, hogy a tanulók megszerzett tudásukat, alakulóban lévő véleményüket, felvetődő kérdéseiket cselekvésbe ne emelnék. Az egyes drámai és színházi konvenciók megismerése és használata ezért tanár és tanuló számára egyaránt azzal a haszonnal is jár, hogy a nehezen megfogalmazható (vagy épp formálódó) gondolatok és érzelmek kifejezésére, illetve a meglévő ismeretek gyakorlati ellenőrzésére teremt lehetőséget.

Ezt a tevékenységközpontú szemléletet tükrözi a tantervben követett szóhasználat is: gyakran szerepel együtt a játék és a munka szó. Ezek együttes szerepeltetése reményeink szerint megerősíti azt a törekvésünket, hogy bár a különböző területeken folyó művészeti tevékenységet szigorú szakmai folyamatok vezérlik, az órákon való részvétel a tanulók számára minden esetben örömet és szellemi izgalmat jelentsen.

A Tánc és dráma lehetőséget nyújt:

- ⇒ a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatására;
- ⇒ a drámajátékban, a táncban és a bábjátékban fellelhető öröm és szabadságélmény megtapasztalására;
- ⇒ a dráma, a tánc és a bábjáték, mint művészi kommunikációs forma megtapasztalására;

- ⇒ valós emberi szituációk, illetve fiktív történések különböző színházi formákban való megjelenítésére;
- ⇒ arra, hogy a tanulók a tanterv más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a drámában, a táncban, a bábjátékban is alkalmazni tudják;
- ⇒ arra, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák;
- ⇒ minél több élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, bábszínházi előadás - köztük társaik által készített produkciók - megtekintésére.

Az általános nevelési célok közül különösen a kreativitás, a problémafelismerő- és megoldóképesség, az értelmi képességek, a képi és képzetekben gazdag gondolkodás, az ízlés, az empátia, a kommunikációs készség, az érzékenység, a nyitottság, a fejlesztéséhez járul hozzá. Művészeti jellege miatt érték közvetítő egyben értékteremtő jellemformáló tevékenység. Nagy szerepe van a kultúra értékeit megbecsülő, a természeti környezetet védő magatartás kialakításában és az értelmi és érzelmi intelligencia kiművelésében.

A **vizuális nevelés** a világ látható minőségein keresztül tanít meg látni és láttatni, vagyis célja a vizuális alkotó- és befogadóképesség fejlesztése. A látható és láthatóvá tett világban különösen a látvány jelentésének, esztétikai üzenetének, megismeréséhez és megértéséhez, illetve a közlő szándékának megfelelő, gondolatban és érzelemben gazdag ábrázolás, képi - plasztikai kifejezés, konstruálás fejlesztéséhez járul hozzá. A világ érzéki - tapasztalati birtokbavételével az érzékszervek, kiemelten a látás kiművelésével és a kéz intelligenciájának fejlesztésével foglalkozik. A térszemlélet, a forma-, a szín-, az anyag-, a szerkezetismeret és érzék, mind a vizuális nevelés hatására emelkedik magasabb szintre. A megsokszorozódott technikai és rábeszélő képek korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekciónak, a kritikus befogadásnak a kialakítása.

A vizuális alkotó- és befogadó tevékenységek tanításának az a célja, hogy összefoglalja az iskolai általános vizuális nevelést, felkészítsen a mindennapi életre: a vizuálisan jelentkező problémák önálló felismerésére és megoldására, azaz a munkára, valamint a természeti és mesterséges környezet felelős használatára, az információk kritikus kezelésére, az árucikkek tudatos kiválasztására, a művészi, esztétikai értékek iránti fogékonyságra. A tantárgy célja emellett a vizuális információkezelés megtanításával a többi tantárgy tanulásának megkönnyítése.

A középiskolás korosztályban a személyes útkeresés szerepe megnő. A tantárgy feladata az egyéniség keresésének segítése a vizuális kultúra példáinak bemutatásán keresztül egyfajta követhető stílus, mintaválaszték felkínálása. Az azonosulás az alkotó munka elmélyült állapotában megy végbe a legkönnyebben, ezért a vizuális önkifejezés tág és minél önállóbb választási lehetőségeit kell felkínálni. A rajzi, a festői, a szobrászi munka mellett teret kell adjunk a korosztály érdeklődésének homlokterében álló alkalmazott grafikai tervezési és tárgytervezési - konstruálási feladatoknak.

A kerettanterv a tantárgyi tartalmakat három nagy témakörbe sorolja. A *kifejezés, képzőművészet* részben a tanulók személyes, kifejező-expresszív tevékenységének, és az elvárható műelemzési ismereteinek leírása található; a *vizuális kommunikáció* témához a köznap - tájékoztató - tudományos vizuális információk világa tartozik; míg a *tárgy- és*

Környezetkultúra témakör a használati tárgyak, az iparművészet, a népművészet és az építészetrel kapcsolatos alkotó és elemző tevékenységeket tartalmazza.

A XXI. század iskolája a középfokú oktatási és nevelési intézményekben „művészetek” tárgy részeként nevezi meg az ének-zene tantárgyat. A gimnáziumi énekoktatás legfontosabb célja, hogy a zene az életmód szerves részévé váljék. Hatása érzelmi és értelmi vonatkozású.

Az Európai Unióhoz csatlakozó Magyarország **ének-zenei nevelésében** a Kodályi gondolat megvalósulása a cél! Továbbra is a mindenki számára megadatott hangszer - az *énekhang* - művelése és kiművelése, az éneklésről leszokott nemzet újra élesztése az elsődleges iskolai feladat. Újra megtalálendő zenei anyanyelvünk - *népzenénk és néptáncunk* - megismerttetése és megszerettetése; a közösségi emberformálás a cél. Mindenféleképpen kapjon hangsúlyt az oktató-nevelő munkában a nemzethez való tartozás gondolata, de a nemzeti tradíció megőrzésének a gondolata is.

A középiskolai énekoktatás a korábban megszerzett ismereteket, készségeket aktív zenélési módokat összegzi és az életkori sajátosságokból adódóan fejlettebb szintre emeli. Hozzájárul a zenei világkép kialakításához. Célja, hogy a zenei élményeket, ismereteket, a sokrétű, különböző előjelű zenei hatásokat zenei tudattá rendezze a tanulóknál.

Az ének-zene tantervi modul további fontos célja, a művészetek integrálása a tánc és dráma, rajz és vizuális kultúra és a médiaismeret tantervi modulokkal. Együttes nevelési feladatuk a zene - irodalom - képzőművészet rendszerben látására nevelve, zenét és embert egyaránt tisztelve annyi ismeretet kínál, amennyi tanítványaink számára a művészetek megszerettetéséhez szükséges.

Az elsajátított zenei alapismeretek és zenei élmények gyakorlatban való bemutatásának jellemformáló ereje és szerepe van. A közös zenei tevékenység, a csoportos muzsikálás élménye, az aktív zenei cselekvés öröme arra ösztönzi a tanulót, hogy a közösség tevékeny és felelős tagja legyen.

Kompetenciák

Ismeretek:

A verbális interakció különféle típusainak (beszélgetés, interjú, vita stb.) és a különféle beszélt nyelvi stílusok fő jellemzőinek ismerete.

A kommunikációban használt paralingvisztikai eszközök ismerete (a beszédhang minőségével kapcsolatos jellemzők, arckifejezések, testtartás és gesztusok rendszere).

A különböző szövegfajták (cikk, esszé, riport, beszéd stb.) és fő jellemzőik ismerete.

A zsurnalisztikai, mozgóképnyelv, valamint az elektronikus médiák által teremtett nyelvi formák fő jellemzőinek az ismerete.

A társadalmi konvenciók és kulturális szempontok, valamint a nyelv földrajzi, társadalmi és kommunikációs környezethez való kötöttségnek és változatosságnak a felismerése a különböző médiaüzenetekben.

A legfontosabb számítógépes alkalmazások, köztük a szövegszerkesztés, a táblázatkezelés, az adatbázisok, az információátvitel és -kezelés ismerete.

Az internet és az elektronikus kommunikáció (e-mail, videokonferencia, sms, msn, egyéb hálózati eszközök) használata által nyújtott lehetőségek, valamint a valóság és a virtuális világ közötti különbségek felismerése.

Az elektronikus médiák felhasználási lehetőségeinek az ismerete, a személyiség kiteljesítése, a társadalmi beilleszkedést és a foglalkoztathatóságot elősegítő kreativitás és újítás terén.

A rendelkezésre álló információk megbízhatóságának és érvényességének (elérhetőség/elfogadhatóság) alapszintű megértését és annak felismerését, hogy a médiák interaktív használata során bizonyos etikai elveket tiszteletben kell tartani.

Jelentős mozgóképi alkotások alapszintű ismerete, beleértve a populáris kultúrát is.

A közízlés alakulásának és az esztétikai tényezők mindennapi életben betöltött fontosságának a felismerése.

A médiák jelentőségének felismerése a közízlés alakításában.

Változatos dramatikus, táncos, bábos tevékenységformák megismerése; differenciált feladatokon keresztül a dramatikus, illetve bábos technikák és konvenciók, valamint a táncot felépítő technikai elemek és formák elsajátítása és alkalmazása. A drámai formával, a bábjátékos technikákkal, a táncot felépítő technikai elemekkel való improvizáció, a különböző színházi formák kulturális tradícióinak tanulmányozása, az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerése. A tanulók drámával és a különböző színházi formákkal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítése. Az újonnan megismert színházi műfajok és a színházi stílusok felismerése, megkülönböztetése.

A tanult művészeti ágak és a mindennapi környezet, a tömegkommunikáció átfogó műfajainak (pl. szobrászat, alkalmazott grafika, tárgytervezés) sajátosságainak, összefüggéseinek és történetük fordulópontjainak, valamint kiemelkedő művek és alkotók ismerete. A tárgyhoz illő műelemző módszer (pl. stíluskritikai, ikonográfiai, tárgyelemzés) alkalmazása. A leírástól az ítéletalkotásig terjedő műelemzőképesség. Nyitottság az idegen (pl. Európán kívüli) művek és műfajok iránt, tolerancia az új művek, tárgyak megítélésében. A hétköznapi élet jelenségeinél a vizuális formában megjelenő információk kritikus befogadása, az árucikkek tudatos megítélése a tanult szempontok alapján.

A gimnáziumban a zenei olvasás-írás jelrendszerének további fejlesztése a cél. A gyakorlás eljuttatja a tanulót a reprodukálás készségéhez. A szolmizációs és ABC-s hangnevek, illetve segítségükkel a kottaolvasás, a dallam/ritmus lejegyzése, a kottakép értelmezése a zenei reprodukció fontos elemei.

A zenei hallás fejlesztését szolgálja a hangzó zene megfigyeltetése, a zenehallgatás. Lehetővé teszi a zenei folyamat befogadását, megfigyelését, formai összefüggéseinek észrevételét, a zene valamennyi összetevőjének tudatosítását. Jól kiegészíti az éneklési készség formálását. A közös zenehallgatás egyre inkább a meglévő ismeretek alkalmazása, az ismeretlen zene megfigyelése felé irányuljon.

A zenei befogadóképesség fejlesztése a zenehallgatás segítségével történik. 9. évfolyamban a hosszabb szemelvények hallgatása lehetővé teszi átfogóbb összefüggések, formák, szerkesztési elvek, zenei megoldások megfigyelését. Mindezek tudatosítása a zenetörténeti

korok általános művészeti jellemzőit, azok elhatárolódását és összefüggéseit érzékeltetik. Mindezekkel párhuzamosan fejlődik a tanuló ízlésrendszere, véleménynyilvánítási készsége.

Készségek:

Különböző vizuális, zenei, színházi, és mozgás színházi üzenetek közlése, illetve azok megértése vagy másokkal való megértetése változatos helyzetekben, különböző céllal. A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó különböző szóbeli üzenetek meghallgatását és megértését, valamint a tömör és világos beszédet foglalja magában. Idetartozik az üzenetátadás sikerességének megfigyelése, valamint beszélgetések változatos kommunikációs kontextusokban történő kezdeményezése, folytatása és befejezése is.

Különféle szövegek olvasása és megértése a különböző célokra (információszerzés, tanulás vagy szórakozás) és szövegtípusoknak megfelelő olvasási stratégiák alkalmazásával.

Különböző típusú és különféle célokat szolgáló írott szövegek illetve médiaüzenetek alkotása. A szövegalkotás folyamatának nyomon követése (a vázlatkészítéstől az átolvasásig, kész üzenetig). Írásbeli információk, adatok és fogalmak keresése, gyűjtése és feldolgozása a tanulás során, a tudás szisztematikus rendszerezése. A fontos információk kiszűrése a szövegértés, beszéd, olvasás és írás során.

Saját érvek meggyőző módon történő megfogalmazása szóban és írásban, valamint mások írásban és szóban kifejtett nézőpontjainak a teljes mértékű figyelembevétel.

Komplex szövegek (interjúk, viták) alkotásához, előadásához vagy megértéséhez használt segédeszközök alkalmazása.

Szóbeli üzenetek meghallgatása és megértése a kommunikációs helyzetek megfelelő körében (ismerős, a személyes érdeklődési körhöz vagy a mindennapi élethez kapcsolódó témákról).

Beszélgetés kezdeményezése, folytatása és befejezése ismerős, a személyes érdeklődési körhöz vagy a mindennapi élethez kapcsolódó témákról.

Különféle témákról szóló, nem szakszövegnek minősülő, illetve - egyes esetekben - ismert területhez tartozó témáról szóló, szakszövegnek minősülő írott szövegek olvasása és megértése, valamint különböző típusú és különféle célokat szolgáló írott szövegek alkotása megfelelő helyzetekben.

Segédeszközök megfelelő használata szóbeli és írásbeli szövegek (pl. beszélgetés, interjú stb.) megértéséhez vagy alkotásához.

Elektronikus információk, adatok és fogalmak keresése, gyűjtése és feldolgozása (létrehozása, rendszerezése, a fontos és nem fontos, szubjektív és objektív, a valóságos és a virtuális közötti különbségtétel), valamint szisztematikus módon történő felhasználása.

A megfelelő segédeszközök használata összetett információk létrehozása, bemutatása vagy értelmezése céljából; Internetes oldalak elérése és az azokon történő keresés, valamint internet alapú szolgáltatások, pl. vitafórumok és elektronikus levelezés használata.

Tudatos, hatékony, kreatív és kritikus bánásmód kialakítása mind az elektronikus, mind az írott médiákkal való bánásmódban.

Konstruktív kommunikáció különféle társadalmi helyzetekben (tolerancia mások nézeteivel és viselkedésével szemben; az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítása).

A nemzeti kulturális identitás tudatosítása és megértése Európa és a világ többi részének kulturális identitásával való kölcsönhatásainak az ismeretében a különböző sajtótermékek és mozgóképes alkotások tükrében; valamint a saját nézetek konstruktív módon történő kifejezése.

A tervezés, szervezés, elemzés, kommunikáció, cselekvés, eredményekről való beszámolás, értékelés és dokumentáció készségei.

Projektek kidolgozásához és végrehajtásához szükséges készségek.

Az együttműködésre épülő, rugalmas csapatmunka.

A különböző kifejezésmódokon keresztül történő művészi önkifejezés a saját tehetségnek és a rendelkezésre álló feltételeknek megfelelően.

A mozgóképes műalkotások és előadások értékelése és élvezete.

A saját egyéni kreatív és kifejezési szempontok és megnyilatkozások másokéhoz való viszonyítása.

A kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása.

Modulok**Mozgókép és média ismeret modul:****Évi óraszám: 35 óra**

TÉMAKÖRÖK	TARTALMAK
A technikai kép	A film születésének kulturális és társadalmi körülményei. A technológia kialakulása: fotografikus képalkotás, mozgásábrázolás, képek távközlése. Digitális fényképezés, kompozíció.
A film nyelve	Testbeszéd, képanyelv, filmidő. A montázs. A filmelbeszélés alapfogalmai (cselekmény, történet, feszültség stb.). Alkotó befogadás. Digitális mozgókép, klippek készítése.
A mozgóképek	A mozgókép hordozói (film, elektronikus, digitális információhordozók), a mozgókép közvetítő rendszerei (pl. mozi, televízió, internet), funkciók (pl. hírközlés, oktatás, reklám, szórakoztatás, műalkotás). Műfajok és műsortípusok.
A mozgóképkultúra fejlődése	A mozgóképanyelv társadalmi használatának differenciálódása a mozi és a televízió korszakában, valamint a hálózati kommunikációban. A modern tömegkultúra kialakulása és problematikája. Művelődés, művészet, szórakozás.
Szemelvények a film történetéből	Pl. klasszikus némafilm, burleszk, avantgárd, Hollywood születése, neorealizmus, újhullám stb. A magyar filmművészet útja. Kortárs filmművészet. Stílusgyakorlatok.
A médiumok üzenete	A mozitól a televízióig. A társadalmi nyilvánosság átalakulása a technikai tömegkommunikációs rendszerek hatására. Különbségek és összefüggések a nyomtatott sajtó, a rádió, a televízió és a hálózati kommunikáció között. A másolat az igazi: a média virtuális valósága.
A televízió	A műsorrend üzenete. Hírérték és ingerküszöb. Kulturális sokféleség és egyenkultúra. A néző szabadsága és kiszolgáltatottsága. A megszólítás stratégiái. A hiteles médiaszemélyiség jellemzői. Politika, üzlet, reklám a médiában. Közszolgálati, kereskedelmi és közösségi műsorszolgáltatás. „Hatásvadász” rövidfilm készítése.
Élet - médiakörnyezetben	A televíziózás hatása a személyiség fejlődésére és a szocializációra. Erőszak és szex a képernyőn. A nyilvános beszéd szabályai, alapvető etikai kérdései.
Interaktív média	Közlés, kapcsolat és tájékozódás a hálózati kommunikációban. Irányított feladatok.

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló legyen tisztában a mozgóképi közlésmód formanyelvi alapjaival. Az ábrázolás megismert eszközeit a mozgóképi szövegek értelmezése során tudja alkalmazni is. Tudjon különbséget tenni a művészfilm és a tömegkultúra jellemző alkotásai között a témaválasztás, a formanyelv és a feldolgozási mód szempontjából. Ismerje a filmtörténet nagy korszakainak egy-egy jellegzetes alkotását, és ismerje a magyar filmtörténet néhány meghatározó alkotóját, filmjét. Legyen képes riportok, videó etűdök, iskolai eseményekről készült képes beszámolókat készítésére. Legyen tisztában a média befolyásolási technikáival, tudatosítsa és alakítsa saját befogadási szokásait.

Tánc és dráma modul

	<i>Cím</i>	KONFLIKTUSOS DRÁMÁK
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	35 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Rend és lázadás, a hatalomhoz való viszony különböző stratégiái
	<i>Poétikai fókusz</i>	A tragédia, a drámai konfliktus, a konfliktusos dráma
	<i>Szövegértési fókusz</i>	Véleménynyilvánítás és érvelés különbsége, érvtípusok
	<i>Szövegalkotási fókusz</i>	Érvelés szóban és írásban, vádbeszéd, védőbeszéd
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<p>Drámarészlet elemzéséből az alaphelyzet kibontása. A szereplők érveinek mai nyelven való megfogalmazása és ütköztetése. Az érvek típusainak azonosítása. A darabban szembe nem kerülő szereplőknek és érveiknek szembesítése. („Kimaradt” epizódion megírása és eljátszása.) Elhangzott érvelés vázlatának utólagos megalkotása. <i>Szónoki beszéd kiötlése, elrendezése, formába öntése és előadása (invenció, diszpozíció és elokúció).</i> Az epikus és a drámai történetmondás, idő-, tér- és cselekményszervezés, illetve a jellemalkotás közötti különbségek megfigyelése. (mítosz - dráma)</p> <p>A drámai közlésmód jellemző szövegtípusainak felismerése. Drámai szituációk feszültségforrásainak azonosítása.</p> <p>Különböző típusú drámai művek elemzésének képessége. A különböző művészeti ágak közlésmódjának összehasonlítása (dráma - film).</p>
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<p>Művek, szövegek:</p> <p>Szophoklész: Antigoné; A thébai mondakör mítoszaiból (Szabó György: Mitológiai kislexikon nyomán) W. Shakespeare: Julius Caesar, Hamlet, Rómeó és Júlia Kálmán - Nádasdy: Hárompercesek a nyelvről</p> <p>Fogalmak, tartalmak:</p> <p>A tragédia műfaji jellemzői (tragikum, konfliktus, tragikus hős, tragikus vétség, hübrisz, katarzisz, világregend, konfliktusos dráma, a színjátszás eredete, a görög színház.</p>

	<p>Erkölcsei és jogi törvények különbözősége, érvényességi köre. A hatalommal rendelkezők és a közemberek felelőssége. Tekintélyérvek, sztereotípiák, előítéletek. <i>Induktív érvek és deduktív érvek (enthümémák)</i>. A hősiesség, az önfeláldozás értelme, megítélése. A hagyományok őrzésének, illetve felrúgásának következményei. A generációk közti ellentétek feloldhatósága, feloldhatatlansága</p>
<p>Témakörök: (A fejezet részegységei, a modulok feldolgozási sorrendje)</p>	<p><i>Cím</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A vita (1). Mítosz és drámai történet. A drámai alaphelyzet rekonstruálása a prológusból. A vita (2) 2. Két igazság harca és a középponti konfliktushoz közvetve kapcsolódó szereplők. Kinek a tragédiája? - Az Antigoné párhuzamos jelenetei és különböző értelmezési lehetőségei 3. Az Antigonéhoz kapcsolódó védő- és vádbeszédek. A kimaradt Haimón-Antigoné epeiszódion megtervezése és előadása (kiegészítő óra) 4. W. Shakespeare <i>Julius Caesar</i>, Hamlet, Rómeó és Júlia 5. Modern védő- és vádbeszédek Például Antonius vádbeszédének elemzése 6. Egy konfliktusos dráma színpadi megjelenítése

	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	4-4-2+1-12-2-10
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (Képességfókusz-váltás)	<i>Kapcsolódó kereszttantervi modulok</i>	Matematikai-logikai kompetencia
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	<p>Ember és társadalom – szociális kompetenciák Az igazság és morál az egyén életében és a társadalomban. A jog és a morál összefüggéseinek reflektálása. Tudatos, jogkövető és reflektáltan morális cselekvés elsajátítása. Igény és képesség a morális kérdésekben való tájékozódásra.</p> <p>Igény a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok hátterének megértésére. Egyéni konfliktuskezelési eljárások kialakításának képessége</p> <p>A tanulási képesség fejlesztése Önálló jegyzetkészítés gyakorlása tanári segítséggel és anélkül (pl. kulcsszavak kiemelése, szerkezeti tagolás)</p>
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> • A tanuló legyen képes azonosítani a konfliktusos dráma és a tragédia néhány jellemzőjét (konfliktus, alapszituáció, tettváltássorozat, tragikum). • Legyen képes felismerni a drámában megjelenő magatartásformák, értékek közti különbségeket. Ismerje fel a drámai dialógusokban a vita, a meggyőzés különböző eszközeit. Legyen képes különböző érveket gyűjteni, alkalmazni köznap témában. • Ismerje fel a szónoki beszéd jellemzőit. • Tudjon szónoki beszédet írni egy szűkebb közösség számára. • Legyen képes önállóan vázlatot készíteni egy rövidebb ismeretterjesztő vagy tankönyvi szövegről.
A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI		<ul style="list-style-type: none"> • A dráma műnemének és a tragédia műfajának ismerete. • A végzet- és bosszúdrámákban megjelenő motívumok sajátosságai.

	<ul style="list-style-type: none">• A konfliktusos dráma magatartásformái, az akció és a dikció szerepe a színpadi megjelenítésben.• A vitatkozás művészetének drámai megjelenítése.• Memoriter, drámarészletek színpadi megjelenítése.
--	---

A továbbhaladás feltétele:

- Kellő tempójú, olvasható, esztétikus írás, a szöveg megértését biztosító olvasás, felolvasás.
 - A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat.
 - A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő szabatos megfogalmazás.
 - Könyvtárhasználati tájékozottság (digitális).
 - Jegyzet és vázlat készítése (lényegkiemelés) írott szövegről, előadásról.
-
- A tanulók legyenek képesek a drámai szövegek értő befogadására, a véletlen és a végzet dramaturgiai szerepe.
 - Ismerjék fel a tér, az idő, a cselekmény egységének jegyeit, tudják megnevezni a komikum eszközeit és típusait.
 - Tudják megfogalmazni az írott dráma és a színházi előadás kapcsolatát.
 - Legyenek képesek élménybeszámoló írására egy általuk látott színházi előadásról.
 - Ismerjék a drámai közlésmód lényegi sajátosságait.
 - Ismerjék fel, hogy az irodalomban állandó témák, archetípusok vannak.
 - Legyenek képesek a normakövetés és a normasértés lehetőségeinek megvitatására.
 - Ismerjék fel, hogy a kor, a földrajzi környezet hat a szokásokra és az értékrendre.
 - A sejtetés, az elhallgatás stíluseszközeinek felismerése.
 - Ismerjék fel a tanulók az erkölcsi törvények állandóságát, illetve korhoz kötöttségét.
 - Legyenek képesek felismerni a drámában megjelenő magatartásformák, értékek közötti különbségeket. Ismerje fel a drámai dialógusokban a vita, a meggyőzés különböző eszközeit.
 - Legyenek képesek különböző érveket gyűjteni, alkalmazni köznap témában.
 - Az órai eszmecserékben és az irodalmi művekben megjelenő álláspontok követése, a megértés visszaigazolása, a saját és az eltérő vélemény összevetése.
-
- Ismerjék fel a szónoki beszéd jellemzőit, és tudjon írni egy szűkebb közösség számára (induktív és deduktív érvek- enthümémák).
 - A drámai mű nem alapfogalmi (hübrisz, katarzisz stb.).
 - A szereplők testbeszédének értelmezése a színpad és a film világában.
 - Az irodalmi művek szereplőinek magatartásában érzékelhető manipulációs szándékok felismerése.
 - A generációk közti ellentétek feloldhatósága, feloldhatatlansága (a hagyományörzés és a konvenciók tagadása).
-
- Legyenek képesek a művek hasonlóságainak és különbségeinek felismerésére.
 - Tájékozódjanak a művekben megjelenő hiedelmek, babonák, népszokások felől.
 - A stíluseszközök felismerésének és megnevezésének képessége, a poétikai alapfogalmak megfelelő használata.
 - A tanulók értő módon tudják megszólaltatni az adott műveket.
 - Legyenek tisztában a magyar irodalom e jelentős témájának legfontosabb hagyományaival.
 - Ismerjék fel az adott művek legfontosabb gondolati elemeit.

- Meg tudják fogalmazni a költői feladatvállalásban fellelhető hasonlóságokat és különbségeket.
- Ismerjék fel a tartalom és a forma kapcsolódási pontjait.
- El tudják helyezni történelmi korban az adott műveket.
- Legyenek képesek poétikai fogalmak használatával értelmezni az adott műveket.
- Az adott művek, illetve mű részletek elolvasása.
- Az epikai művek (novella, regény, eposz) műfai jellegzetességei.
- Narrativika (elbeszélői nézőpont és beszédhelyzet).
- A tanulók legyenek képesek az irónia és a humor felismerésére és alkalmazására.
- Meg tudják jelölni a mai magyar nyelv és az adott művek nyelvhasználatában lévő fontos különbségeket.
- Ismerjék fel az adott művekben a poétikai szerveződés eszközeit.
- Az adott mű értő befogadása, és legalább egy másik feldolgozásának az ismerete.
- Verstani ismeretek.
- Választható és kötelező memoriterek modulonként.
- A „tánc és dráma” keretén belül egy drámarészlet színpadi megjelenítése.
- Intertextualitás, allúzió, evokáció (kortárs és klasszikus, európai és magyar irodalmi alkotások között).
- Az egy témához kapcsolódó eltérő attitűdök felismerése.

- A nyelvi szintek (hang, szó, mondat) szabályairól és elemkészletéről eddig tanultak fogalmi megnevezése, rendszerezése.
- A beszédhang és a fonéma kapcsolatának értelmezése, a legfőbb hangtani szabályok ismerete, az azokhoz való alkalmazkodás (szükség szerint) szóban és írásban.
- Morfológiai és mondattani ismeretek alkalmazása disztribúciós módszerrel.
- A magyar helyesírás alapelveinek ismerete, alapvető helyesírási készség.

Vizuális kultúra modul

Évi óraszám: 35 óra

TÉMAKÖRÖK TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK

Képzőművészet, kifejezés

Vizuális nyelv

A vizuális kifejezés formanyelvi elemei, összefüggései, a formaadás módjai tanulói munkákban, műalkotásokban, tárgyakban, vizuális információkban.

Alkotás

Érzelem, lelkiállapot, hangulat megjelenítése síkon a kifejezőeszközök egyéni használatával. Művészeti (pl. irodalmi, zenei) élmények asszociációkra épülő feldolgozása.

Látványélmények színbeli-formai átírása, szintézisre épülő egyéni kifejezése.

Befogadás

Műfajnak, témának megfelelő műelemzés (ikonográfiai, stílustörténeti) és ítéletalkotás.

Festészet fogalma, funkciója, a festészet kifejezőeszközei, hatásrendszere.

Festészeti stílusok (kulturális, társadalmi, történeti meghatározottság).

Témák (pl. arckép), megjelenési típusai (pl. táblakép) technikái (pl. olaj, freskó).

Képgrafika fogalma, funkciója, stílusa, témái, formanyelve, technikái.

Szobrászat fogalma, rendeltetése és hatásrendszere.

Szobrászati formanyelv, stílusok (kulturális, társadalmi, történeti meghatározottság).

A szobrászat műfajai (körszobor, szoborcsoport, dombormű), témái, technikái.

Kortárs műfajok a képzőművészetben.

Különböző műfajú és stílusú kortárs kiállítások anyagának megismerése.

Vizuális kommunikáció

Vizuális nyelv

Az ábrázolás, a tervezőgrafika formanyelvi elemei és összefüggései.

Alkotás

Természettanulmányok, látvány- és modellértelmezések: forma, szerkezet, anyag és funkció szerinti tanulmány és analízis.

Összetett térformák, tárgyak térbeli helyzetének szabadkézi rajza és szerkesztése az ábrázoló geometria rendszerében (Monge-vetület, egyméretű, kétméretű és kavalieri axonometria).

Alkalmazott grafikai tervezés kép és szöveg felhasználásával. Néhány betűtípus alkalmazása (pl. piktogramm, bélyegterv, ex libris).

Befogadás

Ábrázolási konvenciók köznapi és tudományos megjelenési formái.

A köznapi és tudományos közlések műfaji sajátosságai.

A tervező grafika üzenethordozó és tájékoztató funkciója, közlő és felhívó jellege.s

Tárgy - és környezetkultúra*Vizuális nyelv*

A tárgyi világ formanyelvi elemei, a tartalom és forma összefüggése.

Alkotás

Valós vagy fiktív szükségleten alapuló tárgy tervezése (pl. ékszer, öltözködés-kiegészítő, hangszer, gépezet). Az alkotó folyamat dokumentálása munkanaplóban (feladatmeghatározás, tájékozódás - gyűjtéssel, ötletekkel - , látszati és műszaki jellegű rajzok, szín és anyagminta).

Befogadás

Az alkotófolyamat (feladatmeghatározás, tervezés, kivitelezés, kipróbálás, értékelés) ismerete.

A tárgyak megítélése (a funkció, forma, jelentés, lépték, anyag, szerkezet, technológia) ismerete.

A továbbhaladás feltételei

A vizuális nyelv tanult alapelemeinek, a sík- és térábrázolási módok alkalmazása. A festészet, a képgrafika, a szobrászat műfajának ismerete és a tanult műelemző módszerek témához illő alkalmazása. Képesség formák, tárgyak belső összefüggéseinek feltárására, megértésére, színismeretek rendeltetésszerű használatára. Elvont fogalmak, mennyiségek, összefüggések vizuális megjelenítésének képessége, azok közlő, információs szerepének ismerete, alkalmazása ismeretszerző eszközként. A grafikai- és tárgytervezés folyamatának gyakorlati ismerete. Jártasság a tanult művészeti technikák alkalmazásában.

Zenei modul

Évi óraszám: 35 óra

Ajánlott óraszám	Évi óraszám: 35 óra
Képességfejlesztési fókuszok	Éneklés: önálló népdal tanulás, autentikus előadásra való törekvés, csoportos vagy egyéni éneklés hangszerkísérettel a tanult zenei korból, énekes közreműködés csoportos zenei, drámai előadásban
	Zenehallgatás: a zene összetevőinek (pl. ütemformák, dallamívek) felismerése, önálló értelmezése hangzó zenei anyagok alapján, zenetörténeti korszakok, stílusok jellemzése, felismerése zenei hangzó anyagok alapján
	Zenei olvasás - írás: Hangnem megállapítása kottakép elemzése alapján

	Dalok, zeneművek témáinak éneklése violinkulcsban kottáról, 2# - 2 b-ig ABC-s hangok azonosítása F-kulcsban Hármashangzatok felismerése kottáról
	Improvizáció: Műzenei és ún. népdalperiódus rögtönzése megadott dallamsorral, majd önállóan
Ismeretek, tananyagtartalmak	Éneklés Régi stílusú magyar népdalok, virágénekek, egyházi népénekek, korálok. Más népek népdalai - műzene. Kánonok, egyszerűbb madrigálok, két- és három-szólamú művek, kantáta-részletek - kamaraéneklés, többszólamúság, kísérlet vegyes kari hangzásra. Passacaglia-basszusok, fuga-témák, rondó-témák, barokk táncok. Egyszerű barokk Da Capo áriák, dallamok. Egységes, elfogadható vegyes kari hangzás érdekében kiemelt feladat: a férfikari szólamok hangterjedelmének formálása, a változás figyelemmel kísérése, gondos szólambeosztás (Basszuskulcs ismerete).
Ismeretek, tananyagtertmak:	Tartalom A) Középkor - x Egyszólamú zene, gregorián énekek, trubadúr dallamok. - A többszólamúság kezdetei. B) Reneszánsz zene - x Mise, Cantus firmus (L'homme arme fr. Chanson a XV. századból) - Polifónia, homofónia Palestrina, Lassus, Praetorius és Josquin des Pres művészetében. - A motetta, a madrigál és a kánon. - x A XI-XVI. század magyar műzenéje (Tinódi, Balassi, Bakfark Bálint énekes és hangszeres zenéi). C) Barokk zene - Hangszeres és vokális műfajok szemelvényei - Szerkesztésformák, barokk zenekar, teraszos dinamika bemutatása - Javasolt művek: - x J. S. Bach: orgona preludiumok és fugák, x Brandenburgi versenyek, Das Wohltemperiertes Klavier, zenekari szvittek, Parasztkantáta (Nr. 212.) - teljes - x G. F. Händel: x A Messiás, x Júdás, Makkabeus, x Tűzijáték-szvit, x Vízizene, Rinaldo, Xerxes - részlet, áriák - x H. Purcell: Dido és Aeneas - x A. Vivaldi: A négy évszak - teljes - x Esterházy: Harmonia Caelestis - Monteverdi: Orfeo, Tankréd és Klorinda párviadala

	<ul style="list-style-type: none"> - Barokk zenei idézetek későbbi korok műveiben: Kodály, Britten, Sztravinszkij - XVII-XVIII. sz.-i magyar műzene: Kájoni kódex, Stark-féle virginál könyv, Lőcsei kézirat, Vietórisz-kódex gazdag anyagából. - Corelli, Scarlatti, Schütz, Lully, Couperin, Rameau, Telemann művei <p>Megjegyzés: Az x-szel megjelölt művek kiemelten értendők.</p>
Ismeretek, tananyagtartalmak:	<p>Zenei hallás</p> <p>Teraszos dinamika, crescendo, decrescendo, kvart, kvint, oktáv, imitációs szerkesztés, hangközök éneklése - fúgatémák meghallása. Oktávnál nagyobb hangközök ismerete.</p> <p>Kis és nagy hangközök gyakorlása, felismerése kottában.</p> <p>Dúr, moll színezet megkülönböztetése. Visszatérő szerkezet.</p> <p>Variációs formák, passacaglia - basszus meghallása.</p> <p>Moduláció: Tonika, domináns, szubdomináns. Domináns szeptim - akkord. Csembaló. Barokk zenekar. Klasszikus zenekari hangzás.</p>
	<p>Alapvető zenei ismeretek</p> <p>Alapvető dinamikai jelek, tempójelzések ismerete.</p> <p>Ismert ritmuselemek, ritmusképletek, metrumok biztos felismerése, pontos megszólaltatása. Felütés, 6/8, 3/4 gyakorlása.</p> <p>Zenei szerkesztésmódok, visszatérő formák társítása más művészeti ágakhoz (vizuális kultúra, mozgáskultúra, irodalom, nyelvi játékok, képző-iparművészet, építészet).</p> <p>Dúr-moll hangsorok alkalmazása 3# 3b-ig (ismeret szintjén 7#, 7b).</p> <p>Szólamok elrendeződésének ismerete vokális művek kottájában, hangszeres kottában.</p> <p>A partitúra fogalma.</p> <p>Violinkulcs, basszuskulcs (utóbbi ismeret szintjén).</p>
	<p>Zenei írás-olvasás</p> <p>Ismert dallamok lejegyzése megadott hangnemben, szolmizáció alapján.</p> <p>Egyszerű dallam olvasása ezekben a hangnemekben.</p> <p>Szolmizálva és abc-vel.</p> <p>3/8, 6/8, 6/4, 5/4, 5/8, 2/4, 3/4.</p>
Ismeretek tananyagtartalmak:	<p>Improvizáció</p> <p>Olvasógyakorlatokhoz ritmososztinato rögtönzése.</p> <p>Ritmusimprovizáció több szólamban: kánon, imitáció.</p> <p>Komplementer-ritmus (egyszerű), passacaglia - basszus olvasógyakorlatokhoz.</p> <p>Táncszerepek, ritmusmemoriter játékok, páros és páratlan váltakozó metrumok.</p>
	<p>Zenetörténet, zeneirodalom</p> <p>A zene keletkezése: hipotézisek, eredetmítoszok.</p> <p>Ókor zenéje: a görögség-mitológiai történetei és a zene kapcsolata</p>

	<p>(kötelező és ajánlott irodalommal), hangszerek.</p> <p>Középkori egyházi és világi zene: gregorián, trubadúrköltészet, korai többszólamúság. Schola Cantorum. A gregorián ének jellemzői és műfajai. A hangjegyzés rövid története (notáció, neumák, vonalrendszer, tabulatúrák).</p> <p>Fogalmak: mise és állandó részei, zsoltár, antifóna, zsoltár, himnusz, sequentia, tropus, szillabikus, melizmatikus, Te Deum, Laudes, Vesperás, orgánium, cantus firmus.</p> <p>Szent Ambrus, Nagy Szent Gergely, Arezzoi Guido és néhány ismert szerző.</p> <p>A reneszánsz nagy mesterei és jelentős műfajai. Lassus, Palestrina, Praetorius, Dufay.</p> <p>Szerkesztésmódok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - antifonális, rezponzoriális. - cantus firmus - mise, chanson - mise. <p>Reneszánsz műfajok: mise, motetta, madrigál.</p> <p>Környező népek, különböző korok műzenéjének hatása magyar (nép)zenénkre. Népzene és műzene összefonódása.</p> <p>Históriás ének. Tinódi, Bakfark, Balassi: „ad notam”.</p> <p>Barokk (rokokó)</p> <p>Magyar barokk: táncdallamok, főnemesi rezidenciák zenei élete, virginálzene.</p> <p>Kájoni-kódex, Lőcsei kézirat, Stark-féle virginálkönyv, Vietórisz-kódex alapján).</p> <p>Esterházy Pál: Harmonia Caelestis.</p>
Fogalmak	<p>Vokális kompozíciók, műfajok: opera, oratórium kantáta, passió, recitativo, ária, duett, turba, korál, korálfeldolgozás</p> <p>Instrumentális művek: concerto, concerto grosso, szvit (barokk táncok), prelúdium, fuga, tremolo, pizzicato, barokk zenekar.</p> <p>Szerkesztésmódok: imitáció, szekvencia, fuga, continuo, rondó, variációs formák, teraszos dinamika, <i>Da Capo</i> al Fine</p> <p>Zeneszerzők és a legjelentősebb életutak, művek.</p> <p>Az első operaházak. Balett, ouverture.</p> <p>Két- és háromtagú formák</p>
Témakörök	<ol style="list-style-type: none"> 1. Népzene 2. Ókor zenéje 3. Középkor zenéje 4. Reneszánsz zene 5. Barokk zene
A feldolgozáshoz ajánlott óraszám: 5-5-7-10-10	
Alternatív megoldások (képeség váltás)	<p>fókusz</p> <p>A továbbhaladási feltételekben meghatározott két projektmunka (Házi dolgozat) elkészítésében a kapcsolódó kerettantervi modulok:</p> <p>Informatika - elkészíthető Power Point bemutató formájában</p> <p>Rajz és vizuális kultúra - szöveg és kép egysége (kollázs, montázs technikák)</p> <p>Médiaismeret - elkészíthető film, animáció formájában</p>

<p>Továbbhaladás feltételei (követelmények)</p>	<p>Zenehallgatás</p> <p>A középkori, a reneszánsz, barokk és klasszikus zenetörténeti korok stílusjegyeinek ismertetése, továbbá felismerése többször hallott zeneművekben, zeneműrészletekben</p> <p>Egyes zeneirodalmi alkotások megnevezése témáik, hallott részleteik alapján</p> <p>Improvizáció</p> <p>Ritmus improvizálása megadott ritmusképletekkel megadott terjedelemben</p> <p>Kvintváltó dallamok rögtönzése.</p> <p>Könnyebb osztinato-ritmus rögtönzése adott dallamokhoz</p> <p>Zenei olvasás- írás</p> <p>Ismert dallamok utószolmizálása</p> <p>2 #- 2b ismerete</p> <p>Hangnemek megállapítása előjegyzés alapján</p> <p>Ismert dallamok írása violinkulcsban a tanult hangnemekben</p> <p>Elemzési feladat (hangnem, forma, szerkesztésmód stb.) önálló megoldása tanult zenemű kottaképe alapján.</p> <p>Énekes- és zenekari partitúrák értelmezése</p> <p>Dúr és moll karakter felismerése</p>
<p>Továbbhaladás feltételei (követelmények)</p>	<p>Éneklés</p> <p>10 új dallam - népdal, a tanult zenetörténeti korok műdalai, oratórium- és operarészletek - éneklése emlékezetből.</p> <p>Közreműködés az osztály vagy csoport énekes előadásában, a Tánc és dráma tantervi modul keretein belül.</p> <p>Projekt munka</p> <p>Házi dolgozat - projekt munka - az ókor és a reneszánsz zenéjének témaköréből, különös tekintettel az internet, a médiaismeret és a rajz és vizuális kultúra modulok technikáinak felhasználására.</p>

VII. TÉMAHÉT

Falakon kívüli tanulás

Témája:

Az ókori római történelem, életmód és kultúra élményszerű feldolgozása a történelmi tanulmányokhoz kapcsolódóan.

Megvalósítása: a humán tagozatos osztályban kerül sor, a 9. évfolyamon.

Időtartam	Tevékenységek
3 tanóra	A csoportfoglalkozások előkészítése, információgyűjtés
2 délután (13. 30 - 16. 00)	Csoportfoglalkozások - alkotókörök
1 délután (14. 00 - 15.00)	Az alkotókörök bemutatói
1 tanítási nap	Tanulmányi kirándulás

A témahét időbeosztása eltér a normális iskolai napirendtől. A tanórai foglalkozásokon túli tanórán kívüli tevékenységek délután zajlanak, amikor a diákok kis csoportokban egy általuk választott altémát dolgoznak fel tanári segítséggel és arról a témának megfelelő produktumot (tárgy, modell, írásmű, plakát, előadás) készíteneik.

A program tanulmányi kirándulással zárul, amelyet a 2009/2010-es tanévben pályázati pénzből finanszírozunk

Értékelése:

A témahét után (határidő 10 munkanap) mindenkinek 3 munkát kell benyújtania:

- részletes napló (3-5 oldalas) a témahét eseményeiről számítógépen megszerkesztve, a szükséges dokumentációval (képek, rajzok, térképvázlatok, stb.)
- a kirándulás kitöltött kutatólapja
- a csoportfoglalkozásokon készített bemutató (tárgy, modell, írásmű, plakát, előadás prezentációja, stb.)

A napló kidolgozásáról, a kutatólapok megoldásairól és a témahéten végzett munkáról a diákok jegyben kifejezett értékelést kapnak.

VIII. PROJEKTMÓDSZER

A projektmunka készítése, értékelése

Általános szabályok

A projektmunka elkészítésének célja, hogy a tanulók az elméletben megtanult ismereteiket, a gyakorlatban legyenek képesek alkalmazni. Az általuk választott téma szempontrendszerét a középpontba helyezve mélyebb ismereteket szerezzenek az adott témából.

A tanulót projektmunkájának elkészítésében konzulens segíti.

A tanulónak megadott témában kell dolgoznia, egyúttal rögzítenie kell a produktum elkészítésének fázisait, valamint a leadás időpontját.

A konzulens feladata, hogy irányítsa a tanulót a feladat elkészítésében, végül pedig a munka folyamatát és az elkészült projektmunkát a megadott szempontok szerint szövegesen értékelje. Az elkészült projektmunkát aláírásával és dátummal kell ellátnia.

A projekt alapelvei és kritériumai:

A projektmunka elkészítése önálló tevékenység legyen. Az adott témakörön belül be kell bizonyítania a tanulónak, hogy az általa elméletben megismert fogalmakat, szóincset, nyelvi elemeket a gyakorlatban alkalmazni tudja.

Az adott témát a következő típusú műfajokban lehet elkészíteni:

- Hagyományos dolgozat 3-5 oldal terjedelemben
- Írásban elkészített, szerkesztett interjú
- Audiovizuális produktum (reklámfilm, fotósorozat) elkészítése, ennek írásbeli magyarázata, elemzése.
- A fenti műfajok bármilyen kombinációban történő alkalmazása elképzelhető.

A projekt elkészítésének menetét a tanár folyamatosan ellenőrzi:

- a téma feldolgozásához szükséges megbeszélés
- a dolgozat **vázlatának** bemutatása
- az **elkészült projektmunka** leadása
- tanári bíráló
- korrigálás

A projektmunka értékelési szempontjai

Az elkészült projektmunka (40 pont) értékelése az alábbiak figyelembevételével történik.

A projekt értékelésének fontos szempontja, hogy a tanárnak (szaktanárnak) bírálnia kell egyrészt a produktum *elkészítésének folyamatát (15 pont)*, másrészt pedig *a dolgozatot (25 pont) is*.

Az elkészítés folyamatáért járó 15 pont megítélése a tanár(segítő) értékelése és a munkanapló figyelembevételével történik.

Projektkészítés folyamata (15 pont), értékelési szempontok:

- Határidők betartása
- A leírásban megadott terjedem
- Folyamatos kapcsolattartás a tanárral (segítővel)

Az elkészült projektmunka tartalma (25 pont), értékelési szempontok:

- A cím és tartalom összhangja
- A hangsúlyos részek kiemelése
- A fejezetek egymáshoz viszonyított aránya
- Formai követelmények betartása
- Stílus

- A tanult elemek összekapcsolása a gyakorlati tapasztalatokkal
- Ábrák, grafikonok, képek, mellékletek megfelelő alkalmazása
- Általános tájékozottság a kiválasztott témában
- Források pontos feltüntetése
- Logikai összefüggés az egyes részek között
- Kritikai észrevételek, javaslatok megfogalmazása

A projektmunka előadása (40 pont) az összesített értékelés egyik részeleme.

IX. TANTÁRGYTÖMBÖSÍTETT OKTATÁS

A tantárgytömbösítés megszervezése:

A 9. évfolyam idegen nyelvi tanóráit ciklikusan (A, B hét) szervezzük. Az idegen nyelvórák adott félévre számított tanórai foglalkozásait nem egyenletesen, minden tanítási hétre elosztva, hanem ciklikusan egy-egy időszakra (A vagy B hétre) összevonva szervezzük meg. A tantárgytömbösítést a közoktatásról szóló törvény 52.§-a (3) bekezdése alapján, a szakrendszerű oktatás kötelező tanórai foglalkozásaihoz rendelkezésre álló intézményi időkeret 2009/2010. tanévben öt százaléknak, a 2010/2011. tanévben tíz százaléknak, a 2011/2012. tanévben tizenöt százaléknak felhasználásával szervezzük meg az alábbiak szerint:

- a tanítási ciklusok két hetenként váltják egymást;
- a tanítási órák legalább két egymást követő napra esnek;
- a tanítási napok közül az egyikén legalább három, a másikon legalább kettő tanítási óra lesz;
- az egy tanítási napon szervezett tanítási órák egymást követik, egymáshoz kapcsolódóan tartjuk meg.

X. MŰVÉSZETEK MŰVELTSÉGTERÜLET TANTÁRGYI BONTÁS NÉLKÜLI OKTATÁSA - MŰVÉSZETI TÁBOR

Az egy hetes művészeti tábor programjában a 9.d osztályos humán csoport vesz részt.

A program megvalósításáért felelős:

- irodalom: Halvax Eszter
- képzőművészet: Lengyel Zsüliett
- zene, túra: Keserű Zoltán

Tervezett programfelépítés a hét napjaira lebontva:

1. nap: Töröcske a „béke szigete”

Irodalom	Képzőművészet	Zene	Túrázás
<p>Hogyan találja fel magát Robinson és hogyan találjuk fel magunkat mi? (A sziget körüljárása ->)</p>	<p>Közös installáció készítése, a hét során minden táborlakó felakasztja rá saját, természetes anyagokból készült objektjét.</p>	<p>Nyitózene - táborinduló írása, begyakorlása, gitárkísérettel: oszlopállítási szertartás</p>	<p>Közös túra: a tó körüljárása, <- természeti formák gyűjtése a közös installációhoz (a hét során végigfutó projekt)</p>
<p>Egy ilyen szigeten megáll az idő. -></p>			
<p>Oszlopállítás - minden este más diák „rovátolja” az adott napot.</p>			

Közös program: heti teendők beosztása, főzés (meleg étel napjában egyszer, hideg étkezés kétszer), hozott élelmiszer felosztása - megtervezés, felelősök, segítők beosztása

2. nap: Élmények - fények - hangok

Irodalom	Képzőművészet	Zene	Túrázás
A regény szerkezete - a naplórész kiemelése. A hét során végigfutó projekt: a napi táborélmények naplószerű megfogalmazása párokban. Egyéb kreatív feladat pl.: a regény időrendi sorrendjének felállítása különböző részletek segítségével - szerkezet - csoportmunka Kreatív feladat: Robinson alakjának rajzi megfogalmazása.	A táj „felfedezése” festői szemmel - napi probléma a tükröződés és a fénytörés megfogalmazása. Zenei inspirációra készülő alkotás. A zene kiválasztása. A zenei ízlés szubjektivitása, a zene szubjektív érzelmi, képi hatásai.	 A természet hangjainak ritmusa, zenéje	 A tágabb környezet felfedezése.

Közös filmnézés este: La Mancha lovagja, utána közös beszélgetés az ebédlőben

3. nap: a külvilág megjelenése

Irodalom	Képzőművészet	Zene	Túrázás
Az elbeszélő technika tanulmányozása a Robinson című regényben Robinson szigete - turisztikai prospektus tervezése, megbeszélése	A táj „felfedezése” festői szemmel - napi probléma a színperspektíva Végigfutó projekt a prospektus rajzi és elektronikus elkészítése. Műteremlátogatás.	A természeti formák alkalmazása a hangszerkészítés során Különös tekintettel a magyar népzene	Este látogatás a képzőművészek otthonába Közös főzés előkészítése
A sziget és a külvilág kontrasztja		Találkozás a külvilággal - egy személyes szféra megismerése - személyesség megjelenése, mint motívum. Zenei performance és közösségteremtő táborút.	

Éjszakai túra vissza a táborba énekszóval - (közösségszerveződés a néhány elemvilág köré -> a civilizáció maradék elemeinek közösségszervező funkciója).

4. nap: A magány biztonság vagy átok?

Irodalom	Képzőművészet	Zene	Túrázás
A konfliktuskezelés tanulása - Robinson szigetén megjelennek az idegenek. Péntek civilizálása	A táj „felfedezése” festői szemmel - napi probléma a fény-árnyék kontraszt	A természeti formák alkalmazása a hangszerkészítés során	-> különös tekintettel a természeti népek eszközeire
A magány kérdése - megjelenése a művészetekben			A mai falvak elszigeteltsége
A magány megszelídítése, az állat szeretete, őszintesége (pl. a papagáj, a kutya).	Rajzi feladat leírás alapján: a sziget földrajza, állatvilága. Elektrografika - saját kép és illusztráció.	Az emberi kapcsolatok törékenysége - izoláltság és kommunikáció, a hangok rétegzettség	
Közös feladat ismertetése: mindenkinek verset kell írnia a tábor során szerzett élményeiről.			
Közös filmnézés: A bakancslista - az ellenségeskedés és a barátság fontossága			

5. nap: A felelősségvállalás, mint egyén és mint alkotóember

Irodalom	Képzőművészet	Zene	Túrázás
Péntek alakja és hűsége, a barátság és kölcönös felelősség kialakulása. Az elbeszélés és az emlékezetszerű napló ellentmondásai	Formatanulmány - a forma leképezése, továbbgondolása. Saját mű készítése az absztrahálás vagy irodalmi részlet alapján.	A hangok leképezése, saját ritmussá alakítása, zeneszerzés és szövegírás. Különböző formációk alakítása.	A nagy túra - végső erőpróba.
A természet megjelenése a klasszikus művekben (külön műfaji projektek).			
A prospektus képi- és szövegszerkesztése, formázás.		Gyakorlás	

Közös feladat ismertetése: mindenkinek le kell írnia, mik voltak a pozitív és negatív tapasztalatai.

Közös filmnézés este: A Hullám - a kölcsönös felelősség kérdése, problémái.

6. nap: A projektek egyeztetése, archiválás

Irodalom	Képzőművészet	Zene	Túrázás
A szigetélmény - összetartozás.	Az eddig készült művek befejezése, rendbe rakása.		
Az elkészült naplórészletek közös korrektúrája, összeszerkesztése.	(Esetleg krokizás) Robinson oszlopának közös megfestése.	Gyakorlás	Pihenés

A megszerzett ismeretekből műveltségi és gyakorlati vetélkedő - vegyes csapatok létrehozása a különböző készségterületekből.

Saját versek, vélemények felolvasása (kinek mi tetszett?).

Tábortűz, saját zene bemutatása, éneklés, „tűztánc”, közben eredményhirdetés.

7. nap: A hazautazás

XI. TANESZKÖZ SZÜKSÉGLET

A kompetencia alapú oktatáshoz általánosan szükséges eszközök

- projektor,
- lap-top, számítógép,
- digitális adathordozó,
- mozgás,- kép,- hanganyag,
- IKT technológiák,
- internet elérhetőség.

A kompetencia alapú szövegértés-szövegalkotás kiegészítő taneszközei

Tanulói munkatankönyv:

- Tanulói munkatankönyv 1. fejezet,
- Tanulói munkatankönyv 2. fejezet,
- Tanulói munkatankönyv 3. fejezet,
- Tanulói munkatankönyv 4. fejezet,
- Tanulói munkatankönyv 5. fejezet,
- Tanulói munkatankönyv 6. fejezet,
- Tanulói munkatankönyv 7. fejezet,
- Tanulói munkatankönyv 8. fejezet,
- Tanulói-feladatlap 9. évfolyam II. fejezet,
- Feladatlapok,
- Szövegértés „A” 9. feladatok diák.

Tanári eszközök:

- Szövegértés-szövegalkotás programterv.
- Tanmenet,

- Tanári útmutató - 1. fejezet,
- Tanári útmutató - 2. fejezet,
- Tanári útmutató - 3. fejezet,
- Tanári útmutató - 4. fejezet,
- Tanári útmutató - 5. fejezet,
- Tanári útmutató - 6. fejezet,
- Tanári útmutató - 7. fejezet,
- Tanári útmutató - 8. fejezet,
- Feladatlapok:
 - 2.fejezet tanár feladatlap
 - 3.fejezet tanár feladatlap
- Szövegértés „A” 9 feladatok tanár.

A kompetencia alapú matematika oktatás kiegészítő taneszközei

Tanulói taneszközök:

- tanulók könyve 1. félév,
- tanulók könyve 2. félév.

Tanári eszközök:

- matematikai programterv,
- tanmenet,
- tanári modulleírások (1-19. modul),
- kártyakészlet,
- zsinóros térgeometriai modellek,
- kocka és téglatest síkmetszetei,
- feladatlapok.

A kompetencia alapú idegen nyelvi oktatás kiegészítő taneszközei:

Tanulói taneszközök:

- tankönyv,
- munkafüzet,
- szótár,
- füzet.

Tanári eszközök:

- angol/német programterv,
- tanmenet,
- magnó,
- mozgás,- kép,- hanganyag,
- feladatlapok.